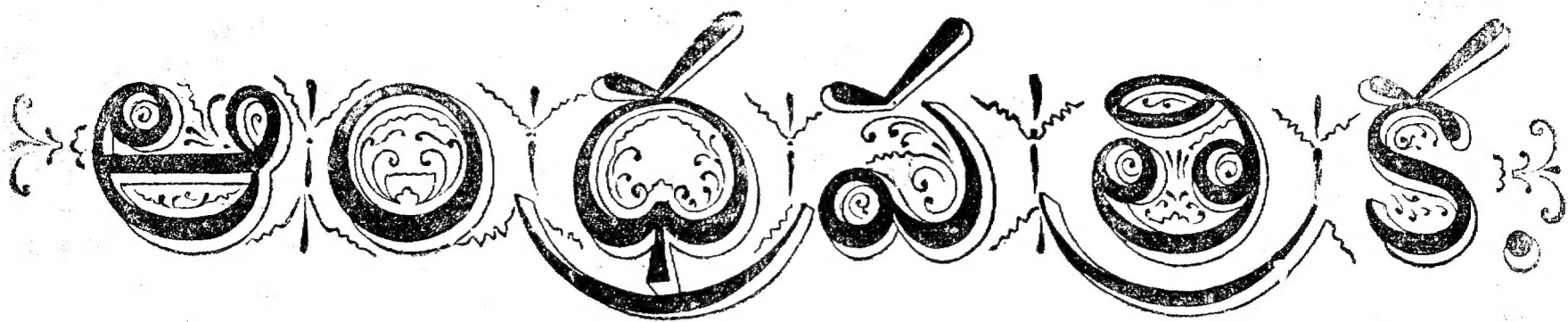

విడి పత్రిక 13-01-6

Register No. M. 1118.

Post Box No. 212.

Telephone No. 544.

30682 ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును.

Vol. 10.

నవంబరు 1923

చెన్న పట్టణము 1923 వ సం॥ అక్టోబరు నెల 6-వ తేది శనివారము
కు థి ర్ నా రి నా మ స ం వ త్స ర ము, భాద్రపదమాస బహుళ చ్వాదశి ౧౨.

No. 158

సంచిక ౧౫౮

అమృతాంజనము అన్ని నొవ్వులకు మంచిమందు

అమృతాంజనము గాయము వుండకు

ఘనమయినమందు

చక్కని డబ్బీతో నహా సీసా 1-కి రూ. 0-10-0 ప్రతియింటనుండదగినది

అమృతాంజనము లోక ప్రసిద్ధిని పొందినది. అమృతాంజనము అన్ని నొవ్వులకు సిద్ధామృతము, అమృతాంజనము అమృతకృత్తమైనదిగా మాయమందుగాదు. నకలుమందులవలన మోసముగలుగును. కంచభాషచీటిని చూచికొనిన మోసముగలుగుదు అమృతాంజనపు జగత్ప్రఖ్యాతివలన జేశమునందంతటను పెరిగినది.

అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి, లేక నెం. 7 తంబు కెట్టివీధి, మదరాసు.

(7 పరిమాణములలో)

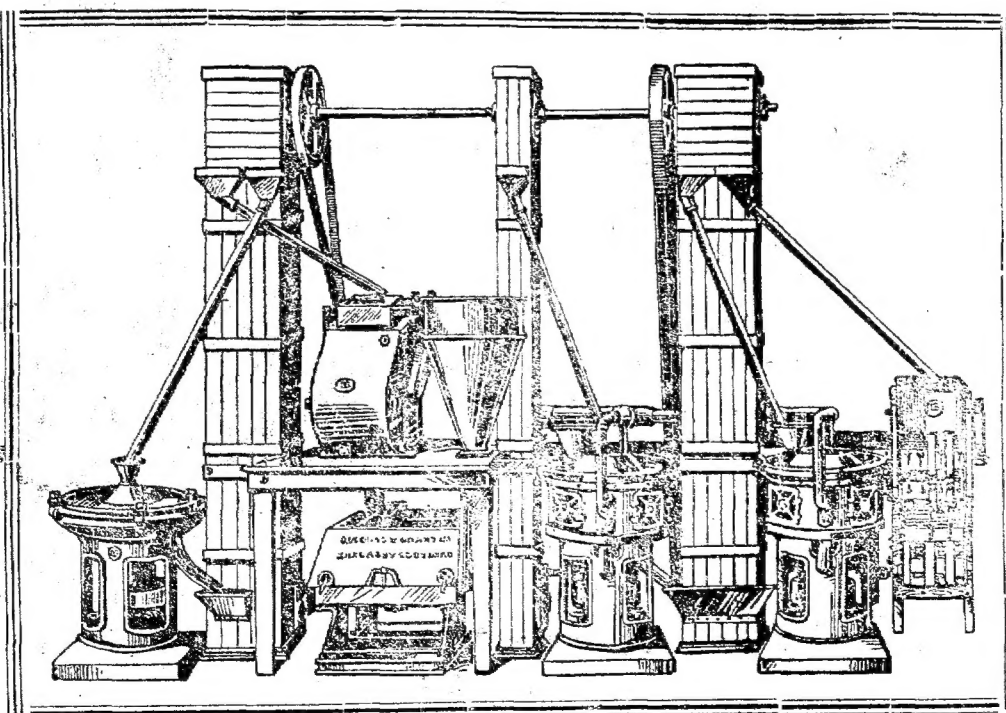
388

అన్ని రకముల బియ్యపుయంత్రములు

40' 81' 122' 163' 244' 326' 407' సంచుల (సంచి 1 కి 165 పౌనులవంతున)

మేలైన బియ్యము దినము 1-కి 12 గంటలు చొప్పున పనిచేసిన తయారగును

మేము బియ్యము
హల్లరులు, పాలిషర్లు
పెల్లర్లు
కంపార్టుమెంటు
సెవరేటర్లు
పెరలింగు లేక
వైటనింగు కోనులు
మొదలగువాటిని నిలువ
చేసియున్నాము.

బియ్యపు యంత్రము
లకు సంబంధించిన వరి
కరములన్నియు మావద్ద
నున్నవి.
మాచిత్రవిధిలైపు
క్యాటలాగ్ నకును
ధృత చాచిత్రాకును
ప్రాయశ్చోదము.

MADE BY
Douglas & Grant Ltd
Kirkcaldy, Scotland.
Rice Milling
Specialists

Sole AGENTS in S. INDIA
MASSEY & Co, Ltd,
Post Box 551
MADRAS

Powell's Extract of Golden

3421

జవలుగారి అమోఘమైన గెనో

నెగ రోగమునకు

అద్భుతమైన గుణ మిచ్చును.

ఆంగ్ల; ఆయుర్వేద ఔషధములనుండి తయారుచేయబడినది.

నెగ రోగము, మేహరోగములు, మూత్రాశయము, మూత్రపిండములయొక్క వాపు, శుక్లస్వప్తము, బలహీనము, వీపులో నొప్పి మొదలగు వాటిని ఇది సమృద్ధిగా కురుపునట్టి దివ్యౌషధము.

గుణము:— 6 మోతాదుల గెనోను పుచ్చుకొనిన తక్షణమే ప్రవణము తప్పక నిలుచును. మరియు మూత్రసంబంధమైన చిక్కులన్నియు మాయమగును. మూత్రమందుండు మంటకూడ తగ్గును. దానియొక్క గుణము తెలియుటకై ఒకసారి దానిని వాడవలెను.

తీక్షణమైన వ్యాధికి బుడ్డి నెం 1 ఒకటికి ధర రూ. 1-4-0

దీర్ఘ వ్యాధికి బుడ్డి నెం 2 ఒకటికి ధర రూ. 1-8-0

మా దివ్యౌషధములు సుప్రసిద్ధమైనదు కాణములన్నిటిలోను దొరుకును.

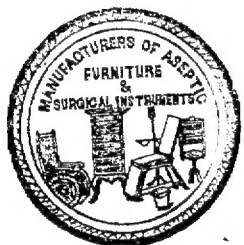
మా చిత్రవిచిత్ర క్యాటలాగునకై వ్రాయుడు.

ఈ త్రాసు లన్నియు ఆంగ్లభాషలో వ్రాయవలెను.

N. Powell & Co.

Manufacturing Chemists,

Lamington Road, Bombay.

నూతన ప్రచురణలు

బమ్మెర పోతనామాత్య ప్రణీతము

ఆంధ్ర భాగవతము 1-8 6-0-0

డిటో మేలుపతి 2 సంపుటములు 8-0-0

ఆంధ్రబ్రహ్మాండపురాణము 1-8 5-0-0

అనందరంగ రాట్నందము 1-8 1-8-0

అనంతనిఘండము 1-8 0-14-0

అప్పకవీయము 1-8 2-8-0

అధర్వణకారికలు, సటీక 1-8 1-0-0

ఇంకను అనేక సంస్కృతాంధ్రగ్రంథములు మాకద్దరకును. క్యాటలాగులు చూడకొరకము.

వావిళ్ల - రామస్వామిశాస్త్రిలు అండ్ సన్స్,
292, ఎస్.ఎస్.రోడ్, చెన్నై-6.

మీకు

219

శరీర సౌఖ్యము

ఇది బహు ఆనందమును కలుగజేయును.

మా ఆతంకనిగ్రహ మాత్రము లోక - ప్రసిద్ధము. మీరు వినియుందురు గాన వ్రాయడమైనది. నెల 1 రూపాయి మాత్రము. ఫలము అధికము - ఎల్ల విషయములకుగాను దయచేసి వ్రాయండి.

విశేషము:—

ఆతంకనిగ్రహ ఔషధాలయము

28 రాజ్య, మదరాసు.

ఓరియంటల్ గవ

ర్నమెంటు సెక్యూ

రిటీలైఫ్ అన్యురన్సు

కంపెనీ లిమిటెడ్.

(1874 సంవత్సరమున హిందూజాతీయసంఘం ంస్థాపించినది)

హెడ్ ఆఫీసు, బొంబాయి.

పూచీగా 3 విధముల లాభముగల పాలనీ మునలితనమునందు, కుటుంబసంరక్షణమునకు ఆగు కూలముగా నుండునట్లు ఒకక్రొత్తసమాప్తమైన

భీమావద్ధతిని 672

ఈకంపెనీ ఏర్పాటుచేయున్నది

ఈ ఆకర్షించే పాలనీప్రకారము పూచీయివ్వబడు లాభములేవన,

(1) 25 సంవత్సరాలకు మరణము సంభవించు విషయములో యిచ్చుటకు అంగీకరించిన ఒక పెద్దమొత్తము చెల్లించబడును.

(2) నిర్ణయకాలము పూర్తయినవరకును జీవించుచున్న విషయములో చెల్లింపుబడిన సొమ్ముకు సమానమైన సొమ్ము సగదుగా ఏర్పాటుకారము చెల్లించబడును.

25 సంవత్సరములైనవరకు మరణము సంభవించిన మొదటియిచ్చుటకు తీర్మానించబడిన సొమ్ముకు సమానమైన సొమ్ము చెల్లించబడును.

ఈలాభములతోకూడి పాలనీవారుడు తనకిచ్చుచున్న ఈఅమాల్తుమైన లాభములను పొందుటకు అర్హుడు.

(నియమాలు 25 సంవత్సరములవరకును లేక మరణకాల మవరకును చెల్లించవలెను.

వివరములకు ఈదిగున చిరునామాలకు వ్రాయవలెను

Oriental Assurance Buildings } F. E. Vaid
Post Box No. 8, Madras. } Branch Secy,
Bangalore Branch:—St Mark's Road,

Bangalore

Tri vandrum Branch:—Trivandrum.

దోమలు, ఈగలు, నల్లులు పేనులు మొదలగువాటినుండి

మీరు బాధ పడుచున్నారా?

అట్లుండిన మా

వర్తకగుర్తుగల

పురుగులను చంపుపొడిని, మరకపుల్లలను ఉపయోగించి,

దానిని నాశనము చేయుదు.

దోమలనివారణకు పత్తులు 200 గల ప్యాకెట్ 1-కి రూ. 1-4-0

డబ్బా 1-కి ,, 13-8-0

నల్లుల నివారణకు పొడరు డబ్బీ 1-కి రూ. 0-9-0

డబ్బా 1-కి ,, 5-4-0

Manufactured By

NAGAI JOCHUKIKU Co., Ltd.

Osaka (Japan)

Sole Agent

Madras Presidency

H. K. Saleh Bhai & Co

Fancy Goods

and Stationery Merchant

58 Bunder Street, Madras.

916

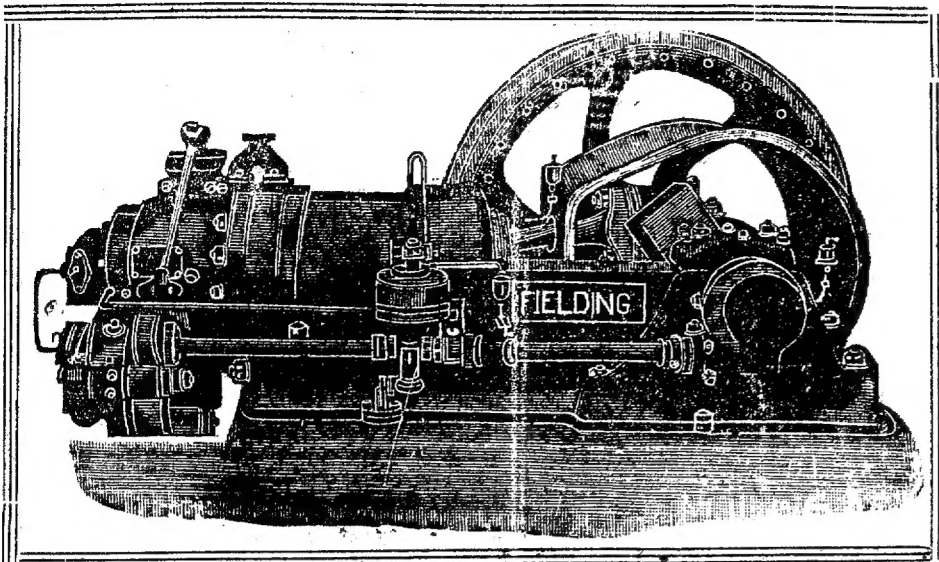
SOLE-AGENT

Hasanali Kamroodin,

71, Chhipi Chawl BOMBAY 2.

ప్రసిద్ధికెక్కిన పీల్లింగు శేమిడిశల్ క్రూడాయిలు యింజనులు

యీ యింజనులు రమారమి యుద్ధమునకు పూర్వము వున్న స్వల్పధరలకే అమాబును చున్నవి. అన్ని నయిజులు ప్లాకులో సిద్ధముగానున్నవి. యివి కొనుటవల్ల అన్నివిధములచేతను లాభమును పొందవచ్చును. మిల్లులకు కావలసిన యావత్తు సామానులుకూడా అతి సరస మయిన ధరలకు దొరకును ఆలశ్యముచేయక వెంటనే వ్రాయుడు.

586 సాల్ యేజంట్లు:—డి. యల్. శాస్త్రి అందు కో, 12, తంబు శ్లోపిధి, మదరాసు.

Delightfully Refreshing.

For Health and Beauty.

“ERASMIC” SOAPS & PERFUMES.

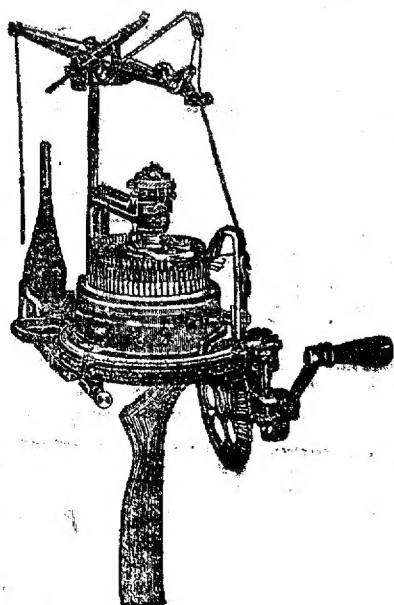
“ERASMIC” Perfumers, LONDON. PARIS. To Be Obtained From All Stores & Dealers.

క్రొత్త హారిసన్ “సన్”

గుండ్రమైన నిట్టింగు మెషిను

522

గృహము, న్యదేశి, కర్మాకారము మొదలగు పనుల కుపయోగించవచ్చును.

శ్రేష్ఠమైన రకము, ధరిసరినియు, చాలకాలము వరకు భాగంగా వనిచేయును

మెజిల్లు చిప్పివి, పెద్దవి, బనీయనులు, మొదలగు వాటిని అల్లును, అంగసామ్రాజ్యయందు అంతటను వాడబడుచున్నవి

ఇంగ్లాండులో నున్న ది హారిసన్ పేటెంటు నిట్టింగు మెషిను కంపెనీ, (లిమిటెడ్) వారిచే తయారు చేయబడినవి.

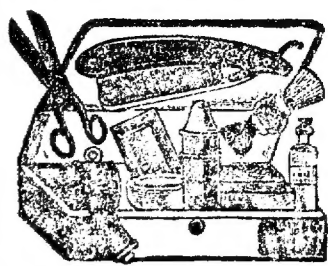
వివరములకు ఈ దిగువ విలాసమునకు వ్రాయుట.

For Particulars apply to: W. H. Brady & Co., Ltd. MADRAS

Telegrams: “BRAD.”

Best Hollow Ground Razor

911

We are selling this well-known Hollow Ground Razor, English make, in white and black handles durable blade at less than whole-sale price viz. at Rs. 6 with 1 brush, 1 stick shaving soap, 1 sharpening stone, 1 strop 1 scissor, 1 looking glass, 1 bottle oil, 1 water cup.

V. S. WATCH Co. POST BOX No. 105, MADRAS.

చ మ త్కార గణితము.

ఈ గ్రంథములో చమత్కార గణితము, నిచితగణిత విశోదాగణితము, సామాన్యగణితము, త్రికోణగణితము, చక్రములు, అక్షరములు, చిహ్నములు, చిహ్నప్రక్రమము, యాక్తికక్రమము, కమామలక్ష్మిలు, గణితాధిభాసము అను 12 భాగములుగలవు. గణితములో మంచి జ్ఞానమును, కుసోబలమును, తెలివిన అభివృద్ధిచేయునంతటి రసవంతమైన చిత్రవిచిత్ర శ్రాత్తరక్రమము ఇందులోనున్నది. ఈ గ్రంథము తెప్పించి చదివినవో గణితమునం దనుమానక్రబ్ధయ్యె, చమత్కారమును, యాక్తిము మిక్కిలి తెలివియు కలుగును. ప్రతివానిదగ్గరను నుండవలసిన పుస్తకము దీనివేల రూ. 1 య. వి. పి. చార్జి ఆ రి య. 6 ప్రతులు రూ. 5 య. 12 ప్రతులు రూ. 10 య.

వలయువారు:— పి. ఆర్. జనార్దనం నాయుడు, మింగోలు, (గుటూరు జిల్లా) అని వ్రాయుట.

నాతిన్నవయిరము! 480 పుటలు గలది! ది లేట్ వేయూరు - వేంకటకృష్ణమస్సెట్టి అన్వేషణ, వారిచే బ్రకటింపబడుచుండిన నామలింగానుకాసనము అను నామాంతరము గల

అ మ ర కో శ ము

తి కాండము - సటీకము - ఆంగ్లేయ భాషాంతర పదములతో గూడినది.

20 రతుల డిమ్మిగ్జాకాగితములు 532 క్యాలిగోబైందు 1-12-0

16 రతుల సాదాకాగితములు అట్టబైందు 1-0-0 ఈ శ్రాత్తరము అనందముద్రాక్షరకాలయందు ముద్రికమై

ఎ. కణ్ణన్ సెట్టి అన్వేషణ కంపెనీవారిచే 50 బ్రమరింపబడి విక్రయింపబడును.

ఇతరగ్రంథముల కేటలాగు ఉచితము. 286, చైవాబాదు రోడ్డు (అప్పాల్లింపు), మదరాసు.

OM.

The Mysore Government Security LIFE AND MARRIAGE ASSURANCE COMPANY LTD., MYSORE.

Head Office:—Life & Marriage Assurance Buildings Mysore (S. India)

LOANS FROM Rs. 1000 TO Rs. 5000 will be given

On Personal Security Without any interest to our Personal Investment Bondholders (As determined in the ensuing drawing to be held on 31st January 1924)

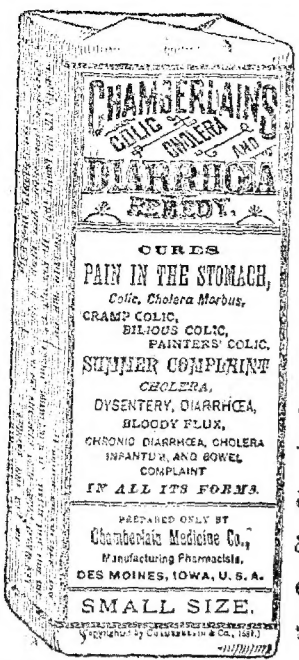
Payment of Rs. 2-8-0 being Admission and stamp fees with application, Re. 1-0-0 per month till December 1923 and Rs. 1-8-0 being interest for this half year on bond amount will entitle your name included in the next drawing. Send your application with Rs. 2-8-0 to-day to avoid disappointment as applications for more than one lakh bonds will not be received for the ensuing drawing to be held on the 31st January 1924.

LOANS FROM Rs. 1000 TO Rs. 10,000 will be given

To our Life Insurance Policy holders on joint security of their Life Policies and immovable properties at moderate interest.

FOR FURTHER PARTICULARS AND TERMS OF AGENCY PLEASE APPLY TO:—

Messrs. P. K. Rau & Sons, Chief Agents, Madras Presidency etc., 286 Thambu Chetty Street, MADRAS

చేంబర్లెన్ గారి
కులనాప్తి
అతి సార
నివారిణి (2)
ఈ ష ధ ము ను
సేవించుటచే
 కడుపునొప్పి, గ్రహణి, అతిసారము, కులనాప్తి, పేగు సంబంధ మైన వ్యాధులు మున్నగునవి అత్యద్భుతముగా కుదురును. అన్ని జాగాలలో విక్రయమునకు దొరకును. 23

శారద నచిత్ర మాసపత్రిక

2 వ సంపుటము. 1 వ సంచిక తెయారగుచున్నది. విశేషము లేము?

“శీర్షకము” అను హాస్యాస నాటకము (స-పూర్ణము) ప్రకటింపబడును, ముప్పది హాస్యములకు చిత్రకటములు ప్రకటింపబడును.

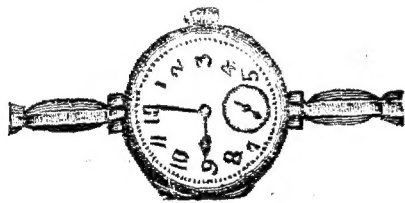
పత్రిక లో

180 పుటలు, రెండు త్రివర్ణచిత్రకటములు, 50 మొదలు 60 కంటే సాధారణ చిత్రపటములు నందును.

సం॥ చందా రు 7-8-0 అర్ధం. సం॥ చందా రు 4-0-0 చందాదారు లభిస్తాడయి: కొ. దియు “శారద” సృష్టిత్రయ భంగి విచిత్రముల ప్రకటింపబడును. భాషాభిమానులారా! త్వరపడి చందాదారులుగఁడు.

839 మానేవరు, “శారద”, మచిలీకట్నము

రోల్స్ గోల్డ్ ప్రాస్ లెట్ వాచ్
 (ఇంగ్లీషు మోస్తరు చేతిండియారం)

ఈగడియారములు జడవీ క్రీమనకండుగట్ గాను సీమల్ నుండి రప్పించబడినది. సుయోచకాము మాపురకటంటి చిన్న నైజాగడియారము మాయటకు అనుబంధగర్భగడియారములకు వుండును. శ్రీపురుషులు చేతిలో కట్టుకొనిన ఎడల చేతికి బంగారపు అభరణములకు వుండును గ్యారంటీ 4 సంవత్సరములు. త్వరపడుట యొక్కము. రోల్స్ గోల్డ్ గడియారము ప్రాస్ లెట్ గొలుసుతో సహా రు 8-0-0

బ్రిటిష్ ప్రేడింగ్ కంపెని
 హాస్టు హౌస్ నెం 1294, మదరాసు.

“Agate” 2957	
నెల్ వ ఫిల్లింగు ఫవుంటన్ వే నాలు	
రూ. 2-0-0] [డ. ను రూ. 15-0-0	
గాజు పాళీలు రూ. 0-4-0, డబ్బన్ 1-14-0	
గాజు పాళీలు } „ 0-4-0, డబ్బన్ 1-14-0	
కలములు }	
కలక్ బాక్సు } రూ 0-10-0	
(6 పెన్సిలు గలది) } డబ్బన్ „ 6-0-0	
కర్తవ్యులకు గ్రానుల మీద మంచిమనసు యక్యమును.	
విక్టోరియా డి పో	
మైలాపూరు, మద్రాసు.	

వక్తృత్వ బహుమానములు

౧ హైదరాబాదునందలి ఆంధ్రయశకులలో వక్తృత్వము పొన్నపించుటకై ఈపత్రిక ఏర్పరపంపినది. దీనికారకు హైదరాబాదు వివిధభాషాభివృద్ధి యొక్కయ, పాఠశాల యొక్కయ విద్యార్థుల యందఁ యత్నింపవచ్చును.

౨. శ్రీకృష్ణజేరాజుల ఆంధ్రభాషా నిలయకుండించు నందు ౧౮ అక్టోబరు ౧౯౨౩, (౧౨-౧౦-౨౩) గురువారము (రహస్యము) సాయంకాలము నాలుగుగంటలకు కలెక్షన్లకు సమావేశమగును.

౩. అభ్యర్థులుగా నుండగలవారు తమ దరఖాస్తులకు ౧౧-౧౦-౨౩, (౧౧-౧౦-౨౩) వరకు ఈడికిన సంతకము చేసి నవాటి కంపలకు అటువైపున వ్రాసినట్లు లంగీకరి పబడినట్లు. దరఖాస్తులో పేరు, వయసు, ఎవ్వరు విద్యార్థిగా ఏతరగతిలో నున్నది వివరముగ తెలుపవలెను. దరఖాస్తులో భాషల యొక్కగాని, పాఠశాల యొక్కగాని బోధకుల సంతకముతో విద్యార్థిగా నున్నట్లు స్పష్టికేలు పంపవలెను.

౪. అభ్యర్థులు పరిష్కారవేళకును మేమియు నియ్యకొన నక్కరలేదు.

గ. ఉపన్యాసవిషయము “నిజాం రాష్ట్రాభివృద్ధి” ఉపన్యాసము ఆంధ్రమున నందవలెను. కాలము (౧౦) నిమిషములకంటె తక్కువగాని (౧౫) నిమిషములకంటె ఎక్కువగాని ఏతరగతికి ఇచ్చబడను. ఆసాధారణస్థితులలో ఉపన్యాసకు వాత్సేధికారము అభ్యర్థులకుఁ దును.

౬. పరీక్షయందు భావకు (౧౦) గుణములును, నిమయ పరిజ్ఞానమునకు (౧౦) గుణములును, ఉపన్యాస విధానయోగ్యతకు (౫) గుణములును నిర్ణయింపబడును.

౭. పరిష్కారమందలివాడచే నిర్ణయింపబడిన అభ్యర్థులకు సభాసభానకు ఈక్రింది బహుమానములు ఇచ్చబడును.

మొదటి బహుమానము రూ. ౧౦౦ లు, మ. రా. శ్రీ హనుమంతరావుగారు, హైదరాబాద్ జే.బి. రెండవ బహుమానము రూ. ౧౦౦ లు, మ. రా. శ్రీ వేంకటంగారెడ్డిగారు, హైదరాబాద్ జే.బి. మూడవ బహుమానము రూ. ౧౦౦ లు, మ. రా. శ్రీ బలకంఠరెడ్డిగారు, హైదరాబాద్ జే.బి.

౮. పరిష్కారవిధానమునకై మందలివారు నిర్ణయించు నియమములకు అభ్యర్థులు బద్ధులైయుండవలెను. పరిష్కారమునకును అభ్యర్థుల లోకరేణుత్వమును మరియొకరు వినుటకు నిలుగఁజూగకుండునట్లుగా చేయవలెను. నిర్ణీతసమయమునకు రాని అభ్యర్థులు తరువాత చేర్చుకొనబడరు.

(ఉపన్యాసాంశముల మాసిరి)

నిజాంరాష్ట్రాభివృద్ధి కైకాల్యము, జనసంఖ్య, వైద్యక కల్పిత ఆశీర్వాదములు స్వరాజ్యస్థితి, పూర్వవిధి, విద్యాస్థితి (శ్రీనిధ్యకూడ), పరక వ్యాపారస్థితి, కరీకామికస్థితి, సాంఘికస్థితి, ఆంధ్రభాషాస్థితి, ప్రభావిత జీవనము, సంఘములు, సాఫల్య, పత్రికలు, ఉపన్యాసవేదికలు చేతివల ప్రబోధమేమైన నన్నయెడల దానివివరములు.

వడ్లకొండ నరసింహారావు

వివాసద మతము రెసిడెన్సీబాదు హైదరాబాద్.

సచిత్రము ఉచితము. సచిత్రము నేడే చందాదారులుగఁ జేరుదు. ఆంధ్రమున ఈస్వ రసపత్రికలు లేని కొలఁతను దీర్చిన దని పండితులతోడను పత్రికలవల్లను కొనియాడఁబడిన.

నవ్య ల తోట

సాంఘిక నైతిక రాజకీయవ్యవహారములను హాస్యరసమున విమర్శించు చిత్రపటసాంఘిక ప్రతిబుధవారమును తెలుపబడును. చందా స్వము సంకల్పరచందా రు 2-8-0. మాక్రమే వి. పి. భర్త్యులు ప్రత్యేకము.

‘శాంపెల్’ పత్రిక ఉచితము. కలయవారు. నవ్యలతోట కత్రికా కార్యాలయము. మచిలీపట్టణము. (కృష్ణ).

భారతదేశపు ఛావిదశ

దేశమునం దిప్పుడు రాజకీయ, సాంఘికసంఘర్షణ మధికముగ నుండుటచే నేలకొలిది పసిబిడ్డలు ఆకాలమరణము నొందుచున్న ను దానినిగుఱించి లెక్కచేయుట లేదు. సాధారణముగా అన్నికొనునకు సంబంధించిన అశీర్వదమును వ్యాధులకలననే చిన్నబిడ్డలు అధికముగా వృథానొందుచుండును. అవుపాటున గడపాటున కల్తీలేకండ్రాగనిచ్చిననుకూడ ఆపాలను జీర్ణము చేసికొనక క్రికూడ పసిబిడ్డల కడదు. గాన అందువిషయమై తరు ఆగ్రత్త పుచ్చుకొనవలసి యున్నది. రావిస్సెన్ పేటెంటు వార్నిషు లిత్తపుపిండిని కొని దానిని నీళ్లలోకలిపి అనీకృష్ణ (బార్నిషు) అవుపాటు గడపాటు లేక డబ్బాపాటు పిటిలో కేంద్రీయము చేర్చి తల్లికి చనుపాటు లేవచ్చును ఇత్య దగును. అట్టిచ్చివో కేరీయమునకు జూకులికి ఆయనములు పొగుగా పెరుగును. త్వరగా జీర్ణమగును. ఈ వార్నిషుటరును తల్లలకు పిల్లలకునకూడ నిత్యకర్మము. జ్వరము నున్నను జబ్బులు కలవారికిని జీర్ణతక్కి సరిగా లేనివారికిని, మలబద్ధము కలవారికిని ఈవార్నిషుటరు చాలాభోగము. గొప్పగొప్పవైద్యులు దీనినిగురించి విశ్వాసంచేసి యున్నారు. రావిస్సెన్ పేటెంటు వార్నిషిండిని నీళ్లలోకలిపి ముద్దగాచేసి దానిని మరుగుచున్న పిటిలోచేసి, కడిమిచునులకరకు కలుపుచు మరగనిచ్చి తరు వార చల్లార్చవలెను. దానిని తరువాతవడపోన్సి పాటుకలిపిగాని కలుపక గాని యిత్యుకలెను నేసనికాలకు లో నిత్యకాయనము పంచవార, మంచుగడచీనితో చేర్చి పుచ్చుకొనిన రుచికరముగ నుండును, చలువచేయును. (కకటన (8))

భద్రాచలరామదాసు నాటకము

భక్తిరస పూరితము
 ప్రదిర్భవమునకు విక్రీలి అనుకూలము
 వెల 10 అణాలు హాస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము.
 జలయువారు గ్రంథకర్తకు: డి. వెంకటరమణయ్య, బి.పి., నెంబరు 28, కారణేశ్వర కోయల్ పిల్లి, నైదాపేట, మదరాసు వాసి కేషియరుగొచ్చును. పుస్తకములు పొందవారికి 50 పెని, రయిల్వే పుస్తక సాఫులయందును దొరకును

అన్ని రకముల నెప్ట్యూ పాన్ టన్ కలములకు

గోదావరి జిల్లాకు మాకు 25-9-28 వ తేదినండి,
సోల్ ఏజెన్సీని
 ఇంగ్లీషు సైకల్ అండ్ మోటారు ఇంజనీరింగు కంపెనీ వారిచ్చియున్నారు. గాన బోకుగాను, చిల్లరగాను కొనదలచిన వర్తకులు, యితరులు మాకు వ్రాసిన ధరలు యితర వివరములు తెలుపబడును. వై. కృష్ణమూర్తి అందు సన్ను, జనరల్ వర్తకులు, మెయిన్ రోడ్డు, రాజమండ్రి.

బెస్టు ఫాన్ టన్ వే నాలు

ఈ నెలవరకు సగముధరకు అమ్మబడును
 ఈ పేకాలను సీమల్ నుండి రప్పించబడినది. దీనికి కట్ట రెట్టుపాళీవేసియున్నది. దీనితో వ్రాయటవలన అక్షరములు ముక్కమువలె ముద్దుగా వ్రాయును. ఈ నెలలోగ్గ లేప్పించు కొనువారికి సగముధరకు యిచ్చబడును, 0-12-0 మాక్రం
 M. మాసిలామణి అందు కంపెని
 6 కంబులయ్యర్ పిల్లి, సామలూరుపేట, మదరాసు.

SIGHT RESTORED
 A Sure Remedy of Nature for all Eye-diseases. Cures Cataract, Glaucoma, etc., without knife. No failure; absolutely safe; highest testimony. Particulars free.
 L. H. SELLER, D. Samta (Bengal).

SANTI OIL.
 Simple, harmless, external application for functional weakness, Loss of Manhood, etc. No irritation, no discolouring, no bad smell. Particulars free. Correspondence confidential.
 HEALTH HOME, D. Samta (Bengal).

కార బేడు నాపట్ల తాలూకా
చాళేపల్లి చిల్లూరు తాలూకా
తెనాలి
గుంటూరు
యినాటెం గుంటూరు తాలూకా
తెనాలి

వాగెనులు తయారు జేయుట

ఈ దేశములో యెంత ఖర్చుగను

జానవకంపెనీ సాక్ష్యము

టాంపుబోర్డు విచారణ

తలకెత్త, అక్టో 5:—టాంపుబోర్డు విచారణలో జానవకంపెనీపట్లను జేన్. ఏ. స్క్విర్లర్, హెచ్. జి. స్క్విర్లర్, సి. వి. రాడిక్ గారలు యాజమానిగా వాగెనుల తయారు చేయుట కగు ఖర్చును గూర్చియు, బ్రిటిషు కంపెనీల తక్కువ ధరలను గూర్చియు సాక్ష్యము నిచ్చిరి. తాతా కంపెనీ వారును బర్మి అందు కంపెనీవారును తాము వాగెనులు కట్టుటను గూర్చి యిచ్చిన సాక్ష్యమును, స్టేటు మెంటులో పనిచేయుట కగు ఖర్చులను గూర్చిని వివరించుట తక్కువ మిగిలిన దశరాయను ప్రయోగించుట కంగీరించి రని అభ్యుక్తుడు సాక్షులకు జెప్పి తాము మై జాన్ వో వారి అభిప్రాయ మేని యాడిరి. వ్రాత కూలక ముగిసి చివ్విని స్టేటు మెంటులో బాటు వాగెనులను అప్పటిని బిటి రెండు విషయములకిచ్చి ప్రయోగించుట కట్టి యాజమానిగా జేరని యన్. ఏ. స్క్విర్లర్ గారు జెప్పిరి.

అభ్యుక్తుడు:—మీరు స్టేటు మెంటులో దెలివధరణ అప్పుడు బ్రిటిషు సాక్షుల ఎవరివధరణ వారలెట్లు కలసి దానికన్న యెక్కువని వాదించిరాము. మీరు మూడు చేల వాగెనులకు అర్హులైన ఆధారముమీద నేనా యాధరణ మీకు తెలిసింది?

యన్. ఏ. స్క్విర్లర్ గారు:—మా లండన్ లోని నూరు యాధరణ బ్రిటిషు ఉత్పత్తి వారు వద్దనుండి కనుగొనిరి. కాని యీ 8 చేల వాగెనులను 5 కే మాదిరిగావు. మేము మాలద ను అట్టి నూరుకి 4 రులు జెలుపుచుని కొరవపుడు కలిగియున్న యెన్ని కావలెనో దెలియజేసింది.

జాన్ వో కంపెనీ వారి పెండ్లతో జోల్చిచూచిన బ్రిటిషు ఉత్పత్తిదారుల ధరలు చాల తక్కువగ నుండెనని అభ్యుక్తుడు సాక్షులకు జెప్పెను.

దానిని బట్టిచూడ గురువు యెక్కువగ వడియన్న దని వివరించుచు గొప్పగా గారు జెప్పిరి.

మరికొంతవల ధరలు వాగెనులను మునుపటి కంటే చుట్టో, వాగెనులధరణ కలిగిన బ్రిటిషు వాగెనులకంటె చారు బోనిచ్చేదరని అభ్యుక్తుడు నూచించెను. (బ్రిటిషు వాగెను కంపెనీలకు ఉక్కు వ్యాపారము నూడ బాన్తి గానండుటచేత ధరలను 50 0/0 నూడ రెగి-పర్లి, భారత ఉత్పత్తిదారులను చుంపుచున్నారని సాక్షి ప్రభుత్వర మిచ్చెను.

అభ్యుక్తుడు:—పోటీ మెక్కువగ నున్నపుడు మీరు లాభ ము నకు రెగింపుకొని లేదా మామూలపుటి వరగాక లాభముల ని:కొకవిధముగ రెగింపుకొనుట చుందిగాదా?

సాక్షి:—కనిమాత్రము జరుగుచుండు లాభము లెక్కువయ్యే లేదని రెయిల్వే బోర్డువారికి మేము జెప్పితిమి.

అభ్యుక్తుడు:—అదేమి, మీరు యధ్యక్షులకు పూర్వ ముప్పటికెలానే మీ ఖర్చులను నేనీ కొనెదరట?

సాక్షి:—మాకు అదికప్పు నేల రెగింపులేవు.

అభ్యుక్తుడు:—విలేయి ధ్యక్షులకు పూర్వపు రేట్లు యిప్పుడు కాదా కలిగిన నన్నవని అధికారులకు నచ్చకేప్పుట ఆ క గురముగాదా?

సాక్షి:—ఆగలు ఖరీదుకు నేనూటికి 10 నూ. లాభ ము యెక్కువగాదు మే ముకొనెదము. యధ్యక్షులకు మునుపటి రేటులకు కంటెనీలకు నూటికి 10 లాభ మియ్యదెను. అందుచేత నే యిప్పుడు మా కంట క వై ముగ నున్నది.

అభ్యుక్తుడు:—మీరు చెప్పిన ప్రకారమే రెగింపుకొని యెడల మీ లాభము రేటు యెక్కువగ గానియిచ్చును.

సాక్షి:—మే జట్లనుకొనము. నూటికి 10 లాభము తక్కువగా యెక్కువగ వచ్చు: చేమియును లేదు. ఇప్పటి మా ధ రలకు లాభమనలేదు. మేము లాభము తీసికొనుట లేదన్న మీరు నమ్మరని లాభమింతయని రెగింపులలో నేసితిమి.

అభ్యుక్తుడు:—యధ్యక్షులను గల్గిన మార్పులకాదా, మీరింగను మీధరలు కట్టుటలో యాదివరకు వరకే 100 0/0 ప్రకారము లావులు ఆగ్నేయము గాదా?

సాక్షి:—ఇప్పుడు కూలి ఖర్చు చాలయెక్కువైనది, యూరోపియను తిని యిదివరకున్న మూడురెట్లు యెక్కువైనది.

అభ్యుక్తుడు:—ఏదో ధరలుగ మార్పుచుండునని నేనీ జేసింది తిని.

సాక్షి:—మేము మా రెగింపులో విషయమునిటి నీకు లేదు.

అభ్యుక్తుడు:—దిగువతివన్న రెగింపుకేసిన మీ వ్యాపారపు ఖర్చులెక్కువగా?

సాక్షి:—మా వస్తువుల ఖరీదునుబట్టి దిగువతి వస్తువు గల్గెదము మా వ్యాపారపు ఖర్చు 100 0/0 రేటు - వై ఆధార పడి యుండును.

అభ్యుక్తుడు:—పోటీ వాగెనులను అ రెగింపు ప్రకారము చూచుకొనుట చుందియో?

సాక్షి:—మేము యెక్కువ రెగింపుకొనము. అట్లు జేసిన యెడల నష్టమునకు పనికిరాదునని యాంహించెను.

అభ్యుక్తుడు:—మీరు యేమాత్రము వాగెనులను తయారు జేయుగలర?

సాక్షి:—మొత్తము మీద 720 అంగుళాలు వెల 60 రెగింపుచుండును. 909 లో మేము 715 వాగెనులను తయారు జే:తిమి.

గివ్వాలాగారి:—ప్రభుత్వరమిచ్చుచు అల్లియినముకు ర యెయిందేవలెనని సాక్షి చెప్పెను.

గివ్వాలాగారు:—మీధరలు బ్రిటిషు ధరలన్నయెక్కువగ నున్నందుల కేమి చెప్పెదరు?

సాక్షి:—బ్రిటిషు ఉత్పత్తి దారులు కూలి ఖర్చును రెగింపులో తీసికొను నెడల అప్పుడు వారిధరలు మరింతయెక్కువగ నుండెడివి. తేకములందలి ఉక్కు నడ మోగించు నెడల ఖరీదు తక్కువగను.

గివ్వాలాగారు:—బ్రిటిషు జేకములోని ఉక్కునుండి యిక్కడ వచ్చునా?

సాక్షి:—మేము బ్రిటిషు ఉక్కునేకొనెదముగించెదము.

కలేగారు:—మీ ధరలను, బ్రిటిషు ధరలకు భేదము చాలకాలమునుండునని అనుకొనెదరా?

సాక్షి:—మేము చెప్పకలము. వారు యాదిధరణగ చాలకాలము ధరలు తగ్గించకలరు.

కలేగారు:—చిత్రే మీధరలును కొద్దిసంవత్సరములలో తొలగెనని అనుకొనెదరా?

సాక్షి:—ఏదోంత సామాన్యజీవన దృ మెక్కువగ నుండకలము. అప్పుడు మేము మాంపెనీ మానీజేతులని కచ్చును.

కలేగారు:—ఈ క్షేత్రము యాజమానిగా నుండవలెనని మీకు కలం చెదరా?

సాక్షి:—అవును. అప్పుడు దెచ్చు యాజమానిగానే యుండును. ఇందులకు ప్రభుత్వము ధరసహాయము జేయునెడల చాల లాభకరముగ నుండును. ఇప్పుడిచ్చు యెక్కువదెచ్చు అం తియు 10 యేండ్లలో రాట్లుకొనవచ్చును.

కలేగారు:—వాగెనుల విషయములో ప్రభుత్వము వారు సంబంధముగ నుండిరని అనుకొనెదరా?

సాక్షి:—అవును

అభ్యుక్తుడు:—ఇకను 5 సంవత్సరములలో ఈజేకమును ఇంజనీరింగునని అంతలో నుకా పూర్తిగాదా?

సాక్షి:—ఈజేకము పెండ్లయే యి యాయుటమో దెలియదు. కాని యిప్పటికి నాలుగురెట్లు పనిని ఇంజనీరింగు కం పెనీలుజేయునని మాత్రము మేము చెప్పగలము.

కలేగారు:—ప్రభుత్వమువారు యికను 8.4 సంవత్సర ములలో రెయిల్వేస్టేషనుల కొనుటకు 7 కోట్ల పానులను ఖర్చు పెట్టుటకు అంచనా జేసికొనిరి. ఇందు యొక ఇంజనీరింగుకు ఖర్చు అనునది లేదా ఇండియాలో ఇంజనీరింగు కంపెనీలు యెంత సామర్థ్య ప్రాయము నపైజేయగలవని మీరు జెప్పెదరు?

సాక్షి:—ఇది 10 సంవత్సరముల పనియైతే ఇంజనీరింగుకు ప్రజలు యెక్కువపెట్టుబడి పెట్టెదరు. 8, 4, సంవత్సరము లు బహువ్యయముగ కాలము. మా ఇంజనీరింగు కంపెనీ సంవత్సరమునకు 2 కోట్ల రూపాయల విలువ పనినిజేయును.

కలేగారు:—మీధరలు వ్యాజ్యమైనవని నమ్మి, ఆధరల ను ప్రభుత్వము వా రీకొనలేదనియో మీకు చెప్పు ది?

సాక్షి:—అవును. మేమిప్పుడు వాగెనులను ధర్యాలకి తయారు జేయుచున్నాము. ప్రభుత్వము వారు కావలసిన మా పుస్తకములను కామకొనవచ్చును.

కలేగారు:—ప్రభుత్వము వారియెక్కువ ధర నిచ్చునది జేకము యీ పరిశ్రమను యీ భారతి జేకములో నిభివృద్ధిజేయుట కిచ్చునదనియో మీరు జెప్పెదరు.

సాక్షి:—అవును. ఈ పని తదియేండ్ల పాటుండునదెన యెడల భారతి ఉత్పత్తిదారులు బ్రిటిషు కంపెనీలతో పోటీత యగల్గుదురు.

మాధర్ గారు:—భారత జేకములో తయారగు ఉక్కు మీకు ర్పి:కరముగ నున్నా?

స్క్విర్లర్ గారు:—అవును. సాధారణ వనలన్నిటికిని యాజకపు ఉక్కు దిగువతిఉక్కు-అంత ఉపయోగకరముగ నే మున్నది.

అంతట విచారణ అనంతములైన (అనంతరం పెచ్చు ముల్యము)

మహానుభావోపాధ్యాయ కవిరావి గణనాధ సేను ఎమ్. ఎ. ఎల్. ఎమ్. ఎస్. గారు:— రేపు కలకత్తా మెయిలులో మదరాసు విశ్వయుదరు. వాక్యరు లక్ష్మీకవిగా వారికి స్నేహపద్య స్వాగతమునుండుదురు.

గోవావరిజిల్లా ప్రజలకొక సంజాయిమి

గోవావరిజిల్లా ప్రజల రింపుకు రాబోవు మద్రాసుకావన నిర్మాణకర్తాధ్యక్షిగా నున్న శ్రీయుత దగ్గిరాల వేంకటమూర్తి ప్రకాశగారు తమ 1-10-23 లేదీ కిరపకమునందు “మెం బుల తాలూకా కాంగ్రెసుమిటి” అనిన్నీ “గోవావరిజిల్లా కాంగ్రెసు సంఘసభ్యుడను” అనిన్ని ప్రచురించి యున్నందున కాకినాడ తాలూకాలోని కొండల ప్రజలు నిజస్థితిని తెలిసి కొనగొరి నన్ను క్షమించుచుండిరి. ప్రజల సంకేతమును తొల గించవలసిన బాధ్యుని నావెనుండుటచే సంకేతస్థులగు వ్యా సంకేతా నిర్వృత్తి శ్రీయుత దగ్గిరాల వేంకట మూర్తిప్రకాశ గారు కాకినాడతాలూకా కాంగ్రెసుకమిటి మొదలుకాక నిన్ని, గోవావరిజిల్లా కాంగ్రెసు సంఘసభ్యులు కారనిన్ని యందుములముగా తెలియవచ్చుచున్నాను.

కాకినాడ, 5-10-23. } మండపాక రంగయ్య, కాకినాడ తాలూకా కాంగ్రెసుసంఘ కార్యదర్శి.

అమృతాంజనంజిపోవారి

సుప్రసిద్ధాక్షధముల జాలితా.

	రు.ప.
1. జీర్ణరసాయనము మూలము ఆచరణమునకు ...	1-4
2. కల్పనశిలలు ధాతుపుష్టికి ...	1-0
3. జ్వరహరి బ్యూరములకు సీసా 1-1 ...	0-12
4. అమృతాంజనము అన్నిసోపులకు ...	0-10
5. మూలకంకల రైలము దర్శి 1-1 ...	0-12
6. తామరరైలము; తామర, తిట్లకు ...	0-4
7. తేలుచుండు, తేలుకాటుకు సీసా 1-1 ...	0-8
8. కలరా మూలము. వాంతిలేదులకు ...	0-6
9. దంతకులహరి, వందలబోటుకు ...	0-8
10. కర్ణకులహరి, చినిబోటుకు ...	0-0
11. గజ్జికైలము, గజ్జిచీదలకు దర్శి 1-1 ...	0-6
12. వసుకల రైలము, కిరిపసుకలకు ...	0-6
13. సేలకు మందు సీసా 1-1 ...	0-4
14. కుమ్మరు రైలము, దర్శి 1-1 ...	0-4
15. దంతమార్గము, వందలబోటుకు ...	0-4
16. నుఖభోగి మూలము ...	1-2
17. నుఖభోగి రైలము, పుండ్రకు ...	1-0
18. కోమహరి పెండుకలం ఉడుకుకు ...	0-8
19. మోహినీరైలము పెండుకలం పెరుగుకు ...	0-12
20. పెండిరేకుల పుస్తకము 1-1	రు. 1-0-00
21. చుండుకు నూనె సీసా 1-1 ...	0-8
22. గ్రహణి మూలము దర్శి 1-1 ...	0-8
23. జాలారి మూలము, మలబద్ధము ...	0-3
24. బంగారు రేకులపుస్తకము 25 రేకులు గలది 1-1	రు. 8-0-00
25. పెప్పురుమెంటునూనె ...	1-4
26. చందిని అత్తరుసీమది కౌన్సు 1-1 ...	2-8
27. కుసుమారి మూలము, కుసుమవ్యాధులకు ...	1-0
28. కేకకు ద్రావకము సీసా 1-1 ...	1-0
29. కఫహరి కిరగట్టు దగ్గలకు ...	1-0
30. కఫహరి మూలము, దగ్గ, ఉబ్బసములకు...దర్శి 1-1	0-8
31. నుందరిరైలము, ములకాంతికి ...	0-8
32. కిరోవేదన మూలము, కలనోపులకు ...	0-8
33. సేరాంజనము, కంటివ్యాధులకు ...	0-4
34. జంతువారహరి, ఎముడికలకు ...	1-0
35. ఉబ్బసమునకు మందు ...	2-0
36. వాయుపుష్టికు మందు ...	1-0
37. విరోచనములకు మూలము దర్శి 1-1	0-8
38. కస్తూరిమూలము పెద్దని మంచిది	50-3 0-10
39. వామకర్పూరము ...సీసా 1-1	0-6
40. సేపాళ జేకపు కస్తూరి మంచిది ...	రు. 1-1 4(0-0
41. కుంకమపుష్ప ...	8-8
42. కచ్చకర్పూరం 1-వ రకం ...	8-8
43. కచ్చకర్పూరం 2-వ రకం ...	1-0
44. జాల్మి రేక అది కచ్చకానా ...	8-8
అమృతాంజనము జిపో, మద్రాసు - బొంబాయి	

సికింద్రబాదు

(వికవిలేఖరినుండి)

నిజాంరాష్ట్రాంధ్రజన సంఘము

ది 25 నెవ్రెంబరు నాడు ప్రెసంపుతమున జరిగిన...

రాజగోపాలరావుగారి ఉపన్యాస సంగ్రహము

"నాగార్జునుడు" ఇతడు గోదావరీకి నివాసము అందు...

"దిక్షానుడు ఆంధ్రదేశమును ఆంధ్రుడు అతానుమైన...

"ధర్మశ్రీ" ఈయనకు రక్కాశ్రమము రచించిన ఆంధ్రుడు...

ప్రార్థనకాలమున మన ఆంధ్రరాజులది ప్రార్థనక...

కడపజిల్లా పోగూడదు

IV

సి. పి. రామచంద్రారావుగారు బి. ఎ. బి. ఎల్

మాదర గ్రామములో కడపజిల్లాలో నుండి కొండలు...

మనోహరవారి కడపయందలమున కడపతిగా నియమింప...

కడపదొంగలు కడపలో మార్కెట్ గా మార్చివేయ...

అధ్యక్షులు, "ముందుకు దూకుటనే మనకవలసిన...

అంతట విలయపు రక్తద్రవమును ప్రాప్తించి...

488 నుండి గాంగీ దొంగలు 19 దోపిడీలు చేసి ప్రయత్నించు...

సూర్యవారు తిరుగుబాటును కడపజిల్లా పోగూడదు...

కడప పురములోనే ఆశోకమూర్తి వివేకదొంగలు పడి...

కడపపక్షంలో, కట్టపగలు జరిగిన యొక అల్లరిలో...

అంశ పత్రిక

1923 సం. అక్టోబరు నెల 6వ తేది

శనివారము

భిన్న వ్యాఖ్యానములు

భిల్లీ కాంగ్రెసు తీర్మానపు విషయము, అఖిల భారత కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షులగు దేశభక్త కొండ వెంకటప్పయ్య వంతులుగారు తమ హెచ్చరికయందు స్పష్టముగా నూచించిరి. వీరియభిప్రాయము, హామీదారీ, క్షమా, దాను, నైహూగార్ల యభిప్రాయముల కనుగుణముగ నున్నది. దేశభక్తుడు నూచించినట్లు, భిల్లీ కాంగ్రెసు తీర్మానము శాసనసభా ప్రవేశవాదులకు, స్వేచ్ఛ నొసగినది. శాసనసభా ప్రవేశమున కీదివరకు గల నిరోధమును తొలగించినది. దాను ప్రభుత్వము గోరికొర్రె యిడియే. అంతటిగాని శాసనసభా ప్రవేశమును విధిగ నియమింప లేదు. ఎన్నికలలో చార్జీనవలయునని ప్రజలను కోరలేదు. ఎన్నికల బహిష్కారము గూర్చి వోటరులకు బోధించుటకు వీలులేకున్నను, బహిష్కారమునందు విశ్వాసము గలవారు వోట్ల సేయ వచ్చురేదు. భిల్లీ తీర్మానము సహాయనిరాకరణాధ్యక్షమును నిరవలంబించినది. శాసనసభా ప్రవేశముకొరకు కాంగ్రెసు సంఘములను గాని, కాంగ్రెసు ధనమును గాని ఉపయోగించ వీలులేదని, ఇరువక్షములవారును అంగీకరించిరి. ఎన్నికల ఏర్పాటు కాంగ్రెసు యాజమాన్యము క్రింద జరుగవలె నన, వి. జె. వంతులుగారు టెండరు సజరణను ప్రతిపాదించిరిగాని, తుదకువారు దానిని ఉపసంహరించుకొనిరి. స్వరాజ్యకక్ష మిప్పటికిని స్వల్పత్రస్థితిసంఘముగ నుండి శాసనసభా ప్రవేశము కొరకు ఆదేశన సలుపుననియు, కాంగ్రెసు సంఘములనుగాని కాంగ్రెసు ధనమునుగాని శాసనసభా ప్రవేశమును బీదవరుచుట కుపయోగించుట విశ్వాసద్రోహ మనియు, క్రమశిక్షణకు భంగకరమనియు, దేశభక్తుడు వెల్లడి చేసెను. కాంగ్రెసు సంఘము అన్నియు నికమీద నిర్మాణకార్యక్రమ నిర్వహణమునకై తదేకదీక్షతో బనిచేయవలయునన, వెంకటప్పయ్య వంతులుగారు కోరుచున్నారు. వీరికోరెను ఆంధ్రులెల్లరును గలసి నెరవేర్చుట ముఖ్యము. దేశభక్తుని యభిప్రాయమును నిరసించుటకు వీలు లేదు.

అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షు లిటుల చెలుపుచుండ, కార్యదర్శి యగు ఆంధ్రులైన దగ్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్యగారు పేరువిధముగ వ్యాఖ్యానము చేయుట విచిత్రము. కాంగ్రెసుకు హాజరై అక్కడివాదప్రతివాదములను సంధిరాయభారములను గమనించిన గోపాలకృష్ణయ్యగారు, కాంగ్రెసు తీర్మానముగూర్చి విచిత్రాభిప్రాయమును చెలుపుట వింతగినన్నది. లాహోరునందలి వండేమాతరమువ త్రికాక్షిణిలోను చుట్టించుచు, కాంగ్రెసుసభ్యుల ధర్మము శాసనసభా ప్రవేశమునకు గల నిరోధమును తొలగించుటతో నంతరింప లేదనియు, స్వరాజ్యపక్షమువారు రభాసంఖ్యలో శాసనసభలను నిండుకొలది తోడ్పడుట వారేవిధ యనియు, స్వరాజ్యపక్షమువారు ఓడక యిబ్బందుల గాంచి యూరకుండుట వీరికి పాడిదనియు, పంజాబు రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసుసంఘ మివిషయమై తేజఃమే జోక్యము

కలుగజేసికొనట యవసరమునయు, గోపాలకృష్ణయ్యగారు కోరుచున్నారు. వీరి యద్వైతము ప్రకారము, కాంగ్రెసు సంఘములును కాంగ్రెసు సభ్యులును శాసనసభా ప్రవేశవాదులకు తోడ్పడవలయును. శాసనసభా ప్రవేశమును కాంగ్రెసు విధించి యున్నచో, గోపాలకృష్ణయ్యగారు చేసిన వ్యాఖ్యానమున కవకాశ ముండెడిది. అటుల విధింపక బోవుటచే, గోపాలకృష్ణయ్యగారు కాంగ్రెసు సభ్యులను కాంగ్రెసు సంఘములను స్వరాజ్యపక్షమునకు తోడ్పడలేదని నిందించుట యభ్యర్థము. సహాయ నిరాకరణాధ్యక్షమునకు, శాసనసభల ఎన్నికల బహిష్కారము ముఖ్యమనియు, దానిని తొలగించుటవలన సహాయనిరాకరణధర్మ వడుగుంటననియు, బహిష్కారకక్షమువారు గట్టిగ నమ్ముచున్నారు. కాంగ్రెసుతీర్మానము వారి కిందుచే నేమాత్రము రుచింపలేదు. నిజ మలోచించిన, బహిష్కారమును తొలగింపవలసిన యవసర మిప్పుడు గనుపింపదు. దానిని ఎక్కువదీక్షతో కొనసాగించుట, దేశభివృద్ధి కవసరమై యుండెను. కాని ప్రవేశ వాదుల పౌరస్థమునకై, వీరు రాజీ తీర్మానమున కంగీకరించిరి. శాసనసభా ప్రవేశమునందు కాంగ్రెసు జోక్యము గలుగజేసికొనవలయు నని వంతులుగారు కోరగ, కదలమెదలని కొయ్యగొట్టుచును నడిపించు బాధ్యతను తా మెంతమాత్రము వహింపవలమని మహమ్మదాలీగారు స్పష్టపరచిరి.

ఇట్టిస్థితిలో ఎవరియిష్టము వచ్చినట్లుల వారు ప్రవర్తించుట కవకాశ మిచ్చుట దప్ప, పేరువిధముగ తీర్మానించుటకు వీలులేకపోయెను. కాంగ్రెసు సభ్యులగు బహిష్కారవాదులు, ఎన్నికల కేటబుల తోడ్పడగలరు? కాంగ్రెసుసంఘము లిందుల కేటబుల ప్రోద్బల మొసంగలవు? తమ విశ్వాసములను కాంగ్రెసుసభ్యులెటుల విడనాడగలరు? కాంగ్రెసు కార్యదర్శివంటి బాధ్యతగల ప్రముఖుడు ఎన్నికలకట్ల కాంగ్రెసు సభ్యులు జూపెడి తటస్థ భావమును నిరసించుట య, వీరుగాని కాంగ్రెసుసంఘములుగాని స్వరాజ్యపక్షమున కన్నికలవిషయమున తోడ్పడలేదని నిందించుటయు, భావ్యము గదోపదు. గోపాలకృష్ణయ్యగారి స్వకీయాభిప్రాయము లిటులుండ వచ్చునుగాని, కార్యదర్శిగ వారిటుల బలుకుట విపరీతముగ నుండును. ఒకవంక దోపిడి జరుగుచుండగ ఉపేక్షపాించెడి కావలివానివలె కాంగ్రెసుసభ్యులు కొందరు వినోదముజూచుచుండుట సరిగాదన, ఆంధ్రరత్నగారు దెలిపిరి. కాంగ్రెసు సభ్యుల ననవసరముగ నిందించి లాభములేదు. బహిష్కారపద్ధతిని విడనాడవలదనియు, మహాత్ముని పద్ధతినే కొనసాగించి ముందుకు నడువవలయు ననియు, బహిష్కారవాదు లెంత బ్రతిమాలినను స్వరాజ్యపక్షమువారు వినరయిరి. ఈపక్షమువారు తమకట్టుదలను విడువకుండుటచే, కాంగ్రెసుసభ్యులకు ముగిలకన్న సహాయనిరాకరణధర్మమునకు కొంతహానిగలిగినను సరియే యనీ, రాజీతీర్మానమునకు గాంధీకక్షమువారంగీకరించిరి. అతియగాని తమనమ్మకములను అసలే వదులుకొనుచునిగాని, సహాయనిరాకరణాధ్యక్షమును పూర్తిగ త్యజించెదమనిగాని, వారు వాగ్దానముజేసియుండలేదు. బహిష్కారప్రచారము నాపివేలెటవేరు, ఎన్నికలలో నిలచువారికి తోడ్పడుట వేరు. రెంటిని విశేషతారతమ్యము గలదని, గోపాలకృష్ణయ్యగారు గ్రహింపవలెను. కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షులగు దేశభక్తుడును, కార్యదర్శులగు ఆంధ్రరత్నయును, కావించిన వ్యాఖ్యానములలో, దేశభక్తుని యభిప్రాయమే సరియయిన దనియు, అవశ్యానుసరణీయమనియు, దేశ మంగీకరింపక మానదు.

శాసనసభలలో జేరి సహాయనిరాకరణము సలిపి, స్వరాజ్యపక్షము స్వరాజ్యమును చేరువకు దేచ్చుచో, సంతసింపనివారుండరు. దాను, నైహూమొడలగు నాయకులు ప్రజలకేష్టమును గౌరవచాత్రులే. కాని వీరు తలపెట్టిన కార్యము సాధ్యకడ దని యూహించినవారి యనుచూసము లక్షణజ్ఞుల పడుచున్నవి. పూర్ణప్రతిష్ఠంభనరూపమున సహాయ నిరాకరణమును శాసనసభలలో కొనసాగించుకట్ల, ఈపక్షమునం దింతివంకు ఏకాభిప్రాయము గుదురలేదు. అందువిషయమై ప్రకటనమేడియు వెలువడలేదు. స్వరాజ్యపక్ష విధానము పూర్ణప్రతిష్ఠంభము సంగీకరింపదని, సత్యమూర్తిగారు చాటియుండిరి. కాని, ప్రభుత్వము వాదించుడి చేకూరెడి స్వల్ప లాభముల నాశీకర, పూర్ణప్రతిష్ఠంభము నవలంబించుటయే స్వరాజ్యపక్షధర్మ మని ఉన్నవలెక్కి నారాయణంతులుగారు నొక్కి వక్కాణించిరి. ఇప్పటికే జెలిసింపలేవరకు స్వరాజ్యపక్షవలంబులలో దాక్షిణాత్యులును, మహారాష్ట్రీలును, పంజాబీలును ప్రతిష్ఠంభపద్ధతి నామోదింప రని యూహింపవచ్చును. బెంగాలు సంయుక్తరాష్ట్రముల సంగతి ఇంకను యల్పకాలేదు. సాధ్యమయినను గాకున్న న, శాసనసభా ప్రవేశోద్దేశము శాసన సభలలో జేరి సహాయనిరాకరణమును కొనసాగించుటయే యగుచో, స్వరాజ్యపక్షము వారి పట్టుదలను మెచ్చుటకయినను వీలగును. అటులగాక సహకారభావముతో శాసనసభలలో బ్రవేశించి, సంస్కరణములనుండి రాబట్టదగిన స్వల్ప లాభములను రాబట్టుట కావత్తులైన యభ్యర్థులకు, స్వరాజ్యపక్షమువారు తోడ్పడ బూనునెడల, సహకారోద్యమమును పెంపొందించెదరు గాని, సహాయనిరాకరణాధ్యక్షమున కిసుమంతయు తోడ్పడజాలరు. స్వరాజ్యపక్షముపట్ల ప్రజల అదాసీన భావము బూనుచో, అందుకు బహిష్కారవాదులు తరవాదులుగారు. వీరు తమప్రచారమును కట్టిపెట్టి, కాంగ్రెసుతీర్మానము ననుసరించుచున్నారు. ఇంతిన్నను వారేమి చేయగలుగుదురు? వోటరులు కలుపురు స్వరాజ్యపక్ష కార్యక్రమమునకును, మితివాదపక్ష కార్యక్రమమునకును భేదమును గుర్తింప జాలకుండుట, అనిహజము గాదు. అవిషయమును వీరింతవరకును స్పష్టముగ దెలిపియుండరయిరి. స్వరాజ్యపక్ష సభ్యులలో నీ విషయమై ఏకాభిప్రాయము గురురకుండగ ఇతరుల కేటబుల గుదురుచు? స్వరాజ్యపక్షము అకజము గాంచుచో అందకు వారే బాధ్యులు. బహిష్కారవాదుల ననవసరముగ నిందించుట సమంజసము గాదు. దేశమున కడు సందిగ్ధ సమయ మరుదొండనపుడు, బహిష్కారవాదులు తమకు అత్యంతప్రియమగు కార్యమును విరమించి, విమత్యముకొరకు ప్రశంసార్థముగ మెలగిరి. ఇంతిన్నను లొంగిపోలేదని దూరుట న్యాయముగాదు. ప్రస్తుతసందర్భములబట్టి ఒక్కవిషయము బయల్పడుచున్నది. ఏపక్షమయినను, స్పష్టతయములతో తమకార్యములను ప్రారంభించినగాని లాభముండదు. గాంధీకక్షము వారదిజేయలేదనియు, ఇది తేడలేదనియు విమర్శించుట సులభమేగాని, తాము నూచించెడి కార్యక్రమ మెదియో స్పష్టముగ నిరూపించుట అంతసులభమగును గాదు. మరియొక విషయము నెల్లరును గుర్తింపవచ్చును. కాంగ్రెసు పలుకుబడి దేశమునం దింకను విస్తారముగ నున్నది. కాంగ్రెసునకు ఎన్నివిధాలములు వాటిల్లినను, ఎందరు నాయకులు చెజువలకు గొంపోబడనను, అంతరంగికముగ నెన్నివిధములున్నను, కాంగ్రెసుతీర్మానములపై ప్రజల కింకను ప్రామాణ్యబుద్ధి గలదు. కాంగ్రెసు పలుకుబడిని

భాషాత్పత్తి

తేకుమళ్ల రాజగోపాలరావుగారి యుపన్యాసము

శ్రీ నిజాం శాశాలాంధ్రవాఙ్మయ సమాజపక్షమున
మ.రా.రా.శ్రీ, టేకుముళ్ల రాజగోపాలరావుగారు (బి. ఎ.
ఎస్. ఆర్. ఎ. ఎస్), మదరాసు కృష్ణకళాశాలలో
తెలుగు కండితులు, “మనభావము ; వాని యొక్కత్తి”ని
గుఱించి యుచున్నది. బ్రహ్మశ్రీ, రాయప్రోలు వెంకట
రావు సోమయాజులుగారు (నిజాం శాశాలాంధ్రపండితులు)
అధ్యక్షుని వహించిరి.

చిన్నతనాన నేను తెన్నగు చదువుకొను చుంటినిప్పుడు

ఇటువంటి సందేహములతో కాంధ్ర విమర్శకు దొడంగి
నప్పుడు క్రొత్త, క్రొత్త యానామానములు కలగగా “టింధ్ర”
అను కీర్తనయొక్క యర్థ మేమిట? తెలిసినవలసి వచ్చెను.

విద్యార్హుని యేబదిమంది కుమారులను వడకారణ్య మనకు వచ్చి తమ నివాసస్థాన మేర్పఱచు కొనగా వారలసంతతి వారే యాధునై రని కొంచలను మన్నాడు. (కీ॥ పూ॥ 1100, (లే॥ 2500, లేక 4000) ఈ సీసంపతి జఠిగెనని యనుచున్నా రు. కాల మింకను నిక్కతమగ నిరీతమగులేదు.

ఎని యెట్లున్నను, అధవపక్షము. క్రీ. పూ॥ ॥రా లోనే
యా ౦ శ్రు. ౭౦ డి ర ను త ని శ్చ ౦ క య ము య క
“త ౦ ధ” అను ప ద ము యొ క గ్ర యార్థము తెలిపిన
వలెను. అగస్త్యుడు “అవ” దేశస్థుల పూర్వీకదనియు సరే
దు దక్షిణ దేశమునకు బోయినపుడు పీనుకొనియున మాటల
నాడించు వివేచనియు, నది మిక్కిలి మనోజ్ఞుడుగ నుండుచే “తమి
ళ్”, తమిళ్”, (తేనె, తేనె), అనిననియు నందుచే “నరవ”
భావము “తమిళ్” అను పేరువచ్చెననియు తెల్పెదను. అట్లే
“తెనెగ” ను మాట తేనెలోనుండి వచ్చెననియు దివ్యనిబాస
కాన దీనిని తెనెగందు నినియు గొందిలు చెప్పుచున్నారట.
కాని ఈపుస్తకతి తర్రక కాదునకు అలదు.

“తెనుగు,” త్రిలింగబిట్ట తద్భవమనియు, “తెనుగు”

గారముతో సమంబుగఁగఁ జాకి మించు నోయారిమేని నీం
 గారముతోఁజెలంగుఁ జఁఁఁఁని నీదగు పులి నీదగునో
 మ॥ బలభిన్నులకలవినిలబదితో, పాలాశి దండఁబుతో
 జితాశో, నుమాధి కుంకుమఁటాఁ కాండంబుతో స్వర్ణకుం
 డల మాణిక్య దూంఁదితోఁజ్జ్వలఁపోఁ బద్మంద్వభాగంబుతో
 చెలువై నిల్చిన బాణఁ గాంచి మది రాఁజీవాక్షి యాశ్చర్యమై
 నీ॥ దాశివం నీమ కూతులంఁ దాశి మిగుల
 గోరి కలరాజాపూవుఁజోరివెల్గు
 పలుకు మారాజుగగ నీశివలయొనట్టి
 వంతు నిచ్చెద నీనుతాశివంతు నియు॥

ఈ గ్రంథపు అన్ని రిక్త విషయములను బగు శ్రీ లక్ష్మణురాయ
సోమశాస్త్రిగారు మా పరిశోధక మహామండలి కొనగిరి శివ మూర్తి
భాషాభిమానులు వెల్లడించినందులకు మా కృతజ్ఞతా వందనములు.
ఇది శ్రీ కావ్యసాధి చరితాని లాభ్యురారాధన గారు శివ యజుర్విద్య
భాగ్యంధనులకు సమర్పణం చేయి వయించి ప్రకటింప గలదు.

చంద్రగుప్తుడు, తనకుమార్తె శిశువైయండిన కాలమున
తేకాంతరమునకుఁబోయి, బహుకాలానంతరము తిరిగివచ్చెను.
ఇంతలో నామెనయనుమిత్రీలావణ్యవిలాసినియైయుండ నాతఁడు
తేకాంతరమునందు వచ్చి యామెను చూచెను. అంతట నాతని
వనము చలించెను. ఆమెయు మిగుల భయపడి తననగరమువదిలి
పారిపోయెను; శ్రీశైలప్రాంతమునకు వచ్చి అపులను గాచు
కొనుచు నుండెను. అందులో నొక యావు సాయంకాలమున
బాలిచ్చుట మానివేయుచుండెను. ఎఱఁ జకమనుష్యుఁడెవరికి
గానరాకుండ బాలుపిరికికొని పోవుచుండెను. అతనిఁ గనుగొన
వలెనని యొక నాడు వేచికొనియుండగా నకఁ డదృశ్యమైపోయి
ఁబరితఁ గనుపించెను. అరిఁదామెకు సాక్షాత్కరించిన శివుఁడు
తనకొక దేవాలయముకట్టుమని యాజిఁదాజూపించెను. అయల
యమే శ్రీశైలమున నున్నది.

ఈ గథంకొరియ (క్రీ. శా. 200 నాటిది. నాగార్జునుడు బౌద్ధమత ధర్మముల నన్నింటినీ బ్రదీపింపఁజేసిన మహాశివయోధుడు. ఇతఁడు శ్రీశైలమున విసేయమండెను; మిల్లించునీలో బౌద్ధమత మునుగూర్చి మహా వివాదము జరిపి యుటని బాధ్యునిగఁ జేసెను. ఈ నాగార్జునుఁ డాఁగ్రుడు. అప్పుడు శ్రీశైలము బౌద్ధక్షేత్రముగ నుండెను. బుద్ధశత్రుఁడు ప్రచారింపిం మరెము రానురాను క్రీశింపఁ దొడగెను. తెల్పుమండలికి యితఁడుచెప్పిన విషయములతో నమృతము చెడెను.

బుద్ధుడు నా సేతుడనియు నతనిమతి మార్చనమ్మరినా కాకూడ
దనియు, బుద్ధులు భ్రమించిరి. అటువంటి వేళ నాగార్జునుడుఁ
ఆంధ్రుడగు నాగార్జునుడు, బౌద్ధమతము యొక్క నిజమైన
యార్థమును నిరూపించి అంకితులబృహత్తును, బుద్ధదేవుని వాక్యము
ల యార్థము నంగీఁ దెలిసికొనిక పశ్చాదు భ్రమించిరేగాని బుద్ధ
మతము ఘనమైనదనియు నతడు నిరూపణజేసెను. తిర్హ్వర్వ
బౌద్ధమతమును “మోనాయానా” యనీపిలచితిఁడు “మహాయానా”
మఁచును ఛాపించెను. చినా జపానాది దేశములలోని బౌద్ధుల
“మహాయానా” మతము నంగీఁచించి, యాంధ్రుడగు నాగా
ర్జునుని దివ్యమతమునకు మూలపురుషునిగ నెన్నుకొని, నాగార్జున
పదవిశ్వాసి ప్రభూతముగు శ్రీశైలమును, బౌద్ధమతపునర్యధిక
స్థలమైన శ్రీశైలమును, తిమకు బంతు పుశ్కాస్థలముగ గణించి,
ఆ సుశ్శైలమునకు యాత్రార్థమై రాకపోకలు నలుపుచుండిరిన
నింతకంటె నాగార్జునునకిగాని తజ్జన్మస్థానమునకుఁగాని, మన
మొసర్పిగల మర్యాద యొందుకలదా?

ఈ విషయముల వలన మనకు జేతయన్న శేషమునగా,
శ్రీశైలము శివశ్రేష్ఠమైన తిర్వార్తశి (200 ఎ. డి.) 'తెలుగు
కవిజనము' వచ్చినేగాని. యిది పురాతన నామముకాదు;
కాని "యాంధ్ర" యను పదము అతి ప్రాకృత మై
యైతిరయ ప్రావ్యాణములలోను, భారతి భాగ
వతి రామాయణములలోను గాన్పించుచున్నది. దుడకారణము
లో నాంధ్రనగరమను కేరి శబ్దపట్టణ ముండెనని యైతిరయ
ప్రావ్యాణములలో నున్నది. భాగవతములో జాణూరుని వర్ణి
ంచుపు డండ్యాంశురందని చెప్పబడిను. వింధ్యపర్వతములకు దక్షి
ణమున జాణూరాదు లాంశ్రులు గలరని చెప్పబడిను. ఈ త్రిం
రామాయణములలో "అంధ్రగిరిము" చెప్పబడిను. దక్షిణమూర
చరిత్రలో దండి యాంధ్రజేతమును నుడిచి యాస్యాదు.

“అంధ్ర” వాదన గుఱించి యింక యేదాచితము అంధ్రులు బాధ్యుల! ఈ అనాధ్యుల! అంధ్రులలో, వర్ణపాఠ్యము లేదు. వారియందు అర్థవత్వములే కనబడుచున్నవిగాని యన్యములేదు. అయిత చట్టమును గూర్చి ethnology వాదన నిర్ణయము నేసినవో వాంధ్రులు ముఖ్యముగా వాద్యులే అంధ్రుల పుట్టింపైన గూర్చి వివిధ భిషాయములు గలవు.

(1, పిండ్ల మొదట Australia (ఆస్ట్రేలియా)
జానీచానియో, మాన్యు వానరీరాపమునుండి మాన్యు
మొన గొకయూను పి యటనుండి వచ్చి దండి కారణ్యమున వసిించి
దీనియొక కొండలు తలంపురి.

(2) ఆస్మీయమునందు యాభి వాక్యము నొక మహాభూ
భాగ ముండిననియు, ఒక మహాపదవమువచ్చి యాభాగము
నముద్రముగా ముదిరిపోయెననియు, ఆపదవచ్చుట నివాసముల
కన్నావహుర్భాగమునకు వచ్చిననియు, ఆభాగమును 'లక్ష్మీ
రియ' అని పిలిచిననియుఁ గాంచెట యాభిపాయము. ఇది యాగ
వర్ణమునకు నున్నది.

పితౄరము

శంకరాచార్యుని సమయము - ఆముద్రితము

శ్రీ సారసాంధ్రసార ఘటాంశ సుసారభూమి సయ్యోజయి
కారులయిన గాగ వేదకలలు మేల్ పదియూతులన్నె బం

రాజశేఖరకవి కావ్య మీ మాంస

౧౨

బింబప్రతిబింబకల్పనప్రమాణము

కావ్యమార్గము ప్రాచీనవిశిష్టమైనది. కావున వారిచే దుర్లభమై అస్పష్టమై యున్న కవుల మనకు దొరుకుట కష్టము. కనుక వా రెప్పుడైన నన్ను ప్రేమించుచున్నప్పుడు ఆచార్యులనిరి, అట్లుకాదని వాక్యవిరాజు పలికెను. ఆకనిమాట లిది— “ప్రపంచము పుట్టినవాడునుండి నేటి జలకును ఎందలో కవులచే ఎన్నియో విభజనలసారము గ్రహింపబడుచున్నను సారస్వతపరివర్తనము ఇప్పటికి అభిన్నముడనగు ప్రకాశించుచున్నది.”

ఆత్మార్థకవుల ప్రతిభాభాగమునకై పరభవంభములను విలీకించుచున్నది. ‘పరగ్రంథాగ్రహణమున తక్షణమున లగు అర్థములు వేరువేరుగా వచ్చెత్తవచ్చునని’ కొ. దత్తచరణ. ‘ఆ గ్రంథములోని విషయములను చాచుగా మార్చుకొనుటయే ఇందులకు ఫలము’ అని దత్తచరణులు. ‘మహాకవులకు సంచారిని లగు బుద్ధులు ఒక్కొక్కప్పుడు తుల్యార్థమును ఉపసాహించు ను గనుక అచ్చానిని పరివర్తించుటకై పర గ్రంథములను ఆసక్తితో చదువలయు నని ఇక కొ.దత్తులు. ఇచ్చియును మిథ్యా భూతములని యాయాచరించుచు. సారస్వతకవుల అచాక్షా

వాదులకు జ్యోత్సామైనది యాంధ్రకవిత్వము. వాగార్థమునకు, చాక్షుర్భాషకు, సంస్కృతమునకంటె ముఖ్యమైనదిగానుండి జాతాంతరికమున కడకు లాటిక అనినది భాషాంతరికమున జరిగినది. ఆంధ్రులమైన మనకుమార్త మయ్యది దొరకలేదు. కాళిదాసు నటి మహాకవిని గూడ టకటకలాడించు గలవాడై, ప్రజాభివృద్ధికై, నిరవమానార్థి కుడై, కలివానచే ‘జిహ్వా గాతాం ధివతివారై’ స్థూ.నాస్తాంతరీపాక అను స్తోత్రములో ‘ధివతివారై’ జిహ్వా గాతావ్యుడు మన ఆంధ్రుడే మహారాజ్యవాళిసాంకరము, 2 వేల వర్షముల క్రిందట, పాంచాల ముగరకు సహార రాజ్యక మనే లిన కూరు లాంధ్రులే. శిలేనాటికి వారల నందఱుమడి యాంధ్రులము. నునము, తెల్లబోవుమన్నారము. ముత్తూల చరిత్ర తెలిసికొని యాంధ్ర పీఠులవాడును సర్వవికృతియు, కావించి, గొప్పమెప్పుడైన మనభూమిలను ననుకొని నూతనవికాసము నందుటకై యాంధ్రులెల్లము సర్వభావల బాటుపడెదనగాక.

అధ్యక్షకోపన్యాసము

మనలో నొక్కరి, యిద్దరు, ప్రాచీ, జర్మను మొదలగునవి శిష్యులను చూచుచున్నారని చీవాటాక భావల పాఠశాలకు తగ్గునను లొంగినవారలైను. చీవాటాక శిష్యులనువలకు మన యాంధ్రభాషను గూర్చి ఎంత మార్తమును విచరించాలము. చీవాటాక “నాతము” అనికొన్ని కథలు (Folklore) కలవు. వీనిని “జేస్” గారు ఆంగ్లీకరించి, అ.కొక కథ పాఠుని బాసల గతీతి; వారికై డియార్థకీర్తన (ఆంధ్ర: పుస్తకము) చారణామర కథయు ముద్రిం. (జుమ్మికాపుర) కథయు నాకథలొక జెప్పబడియున్నది.

ఆంధ్రులనుగూడవులనును నీకేమనంభముకలదు. “ప.పి” యనునదిపంపాదరస్సు Black cotton soil land నల్లరేగడ భూమి; కడప, యాదు) etc పూర్వమునరహితుమునక్షిణాంధ్రా శత్రులని నాచముల పాండరవాసు సారాశ్చర్యముగ నున్న వి కృష్ణాభిరూపము, కృష్ణభూమి నామాంతరములు, “కృష్ణ” యను నానుము (పదాపురపు కృష్ణుడు) యుద్ధిస్తరవామి కిద్దర పనుట నిస్సంశయము.

ఆంధ్రులేగాక, అయ్యరులు అయ్యంగార్లు మొదలగు ప్రావ్యులుంటును నిస్సంశయముగ నాచులే. అయ్యలొక అచార్యులొక అచ. ప్రశ్న ప్రావ్యులేతర కవిత్వమైంది. కాని, పురుషనూత్తములొక జెప్పబడియు చాతుర్విజ్ఞముల వారు నొకప్పుడు ఒక్కటిగనే యుండిరి.

మౌలూభావమును ఆంధ్రభాషకును, “ఇల్లు” మొదలకు పదములలో సారాశ్చర్య గలదు. కొరాకొ (అరబ్ భాష) నమాన్ (నమశ్శుబకస్థివము) నెవ్వనవచ్చును, “ఈయాకా...” etc నెవ్వరున్నారు. ఈయాకా అనునది తెలుగులోని ఈవు అను నది. “ఈకే వందములు” అని తనసంత్రార్థము.

కేవల సత్యము యాద్యమున నిడికొని కృష్ణమున దూరముగావించి, పాటుపడిన నేగాని దేశభాషా చరిత్రలు ప్రాటము కావేరవు. భాషానికయము లొక్కొక్కటి కరిగో ధించినప్పుడు నూతనవిషయము లద్భుతము లాండొందునంభ నిల్లుచున్నది. ఏదియున్నను ఆంధ్రులు మిక్కిలి పురాతన కాలపు వారు.

కృత్జ్ఞతానేకమధన సమర్థతాసంతరము సభముగించెను.

శి, జయరావు,

కార్యదర్శి

(3) ఆంధ్రులు మంగోలియాలోనివారు; అటునుండి వచ్చి ఐదివేలవకు వచ్చుచుండగా హిమాలయములు అడ్డువచ్చెను. అందువలన వారు ఆంధ్రులీతికలై, 2 క చీతక పాంచాల శత్రువునుండియు నింకొకచీతక ఆసామనుండియు వచ్చి హిమాలయగ దక్షిణప్రాంతమున గల ఖిలీనిగిరియొక గోదలందురు. ఇట్టియపా యలై వచ్చుటకు రహదారి 1000 వర్షములు పట్టియొందును. అప్పుడు మంగోలియాలో వీడ్వడినవారల మనమునకులు ముఱు నొక్కరి నొక్కరెల్లు తెలిసికొనికొ దైవమునకే తెలియను.

(4) సరభతులైన మనమ్యులు ఆఫ్ఘనిస్తాన్ మూలము గ వింధ్యాద్రికవచ్చి యచ్చుటనుండి దక్షిణముగ బోయెటల వారే యాంధ్రులని కొందఱుండరు.

హిందూశత్రులు మొగమెటుంక యాద్యులకముగ నెన్నుకొ యిచటికి వచ్చి రెండు మూడు విషయముల “నాదరాబాదరా” గాఁ దెలిసికొని, హిందూజనశత్రు (నాయదలంచు పాశ్చాత్యులే, యక్కటా, మనకు శత్రువులుగావే మనశ్చిరయిల్లు తామూరగుచున్నది కదా. ఆయా మైదులలో “ఊర్” అను పట్టణమున్నదనియుఁ దెలుగున “ఊర్” నఁగాఁ బట్టణము కనుక నాంధ్రులు ఆసియా మైదులలోని వానియుఁ గొందఱు చెప్పిరి. ఇంతకన్న నందొప్పుమైన నిరూపణము కలరా?

సత్యమెంచియూడ నాంధ్రు లాభ్యకాతివారు కాని వారి భావ యన్యామై యుండుము వాఁలయ్యలై యుండుముఁ బ అర్థపాశ్చాత్యుల ధ్రుమింక జేసెను. ఆంధ్రమునకును పాశ్చాత్యులకును విశేష సంబంధము కలదు. తెలుగు “త్రాగు” అను పదము కలదు. ఈపదములో “త్ర” కారము, రేఫ, అరగున్న “గ” కారముకలవు. పూర్ణానస్తారము (త్రేద్రుతము) లోపించి నప్పుడు తత్సూచకముగ ననున్న వచ్చుచున్నది. ద్రుతముఃత్త, ద ర్వాత కలకురికపలు గజదేవలముగ మారుచున్నవి. కనుక “త్రాగు” అనుపదము, లోలక “త్రాంకు” గ నుండెను. నా లక తిలు గ ని పా శా ప్త తు త్త య త్రకాఃమునకు “ద” కార ముపయోగించుట వింతికాదు కనుక ఈ “త్రాగు” అను మాట ఇంగ్లీషులో (డిక్ (Drink) గాఁ బరిణమించుచున్నది. ఇంగ్లీషులో వ్రాయుట అనుపదమునకు రైట్ (write) అందుక. ఈపదమునకు వైట్ కాని వ్రాయుటలో బ్రాక్రత చేసిన వకారము వారి బచ్చారణలో కదలి వైచిరి. ఈ (write) అను మాట తెలుగులో “వ్రా” గనున్నది ఇంగ్లీషులో (డిక్ లోని ద్రుతము తెలుగులో “త్రా” లోను చుర్రుంకబడెనున్న నరముగ గానించుచున్నది. అంగ్లము (write)లో ఉచ్చారణంక బడెనున్నను (తెలుగు “వ్రా” లోని వకారము) కదలులో వారలుంచుచున్నారు. ఇంతియగాక సా మాన్యపదములు (English) లోను తెలుగులోను పెట్టుట న్నది. (cut) అనునది కోరికను, (put) పోకను, (loat) కోరికను తెలుగున నున్నది. తెలుగులోని “విలుము” “విలుగు” అనుపదము (English) లోని (Break) అనుపదమే. ఇతలు (Tamil ఇరులు) అను పదములు “రేలు” గ. పెల్లు మారుచున్నవి అట్లే విలుగు అను పదము (break) మారుచున్నది. లాటిక భాషలో “ఒరెజా” (Oriza) అను పదము అరవములో “అరిసి” గాను, ఇంగ్లీషులో rice గాను పరిణమించుచున్నది.

ఇందువలనఁ దేలున దేలునగా నాంధ్రభాష బహుపురాతన భాష. ఆసియాలో నుత్తరభాషామనందైన జనము వేర్వేలుగ నన్యదేశములకుఁబోయిరి. పాశ్చిమదేశములకుఁ బోయినవారలు ఆంగ్లము, దక్షిణదేశములకేగినవారు ఆంధ్రులు.

ఆంధ్రభాషకును మళయాళమునకును సారాశ్చర్యముగలదు. ఇంటిపేర్లు, పదార్థములపేర్లు రెండింటి నొక్కటిగ నున్నవి. “చప్పడొడుగెను” అని తెలుగున ననునట్లే మళయాళమున “పరింగి లొడంగినవారు” అను నెట్టిపేరు కలదు. “పంచదార”, అఁగా మళయాళమునఁగూడ “పెక్కెరయే” కన్నడము తెలుగు నొకప్పుడొక్కటే. “అవము” నఁగా విశేషము కిల్లుముచే యునదిని కొందఱుండరు, ఇది నమ. జనముకాదు. అరవిము లొ అరికన్నడమే. ఈ ఆరకన్నాటు మొదలుకొని కళ్యాణమూర్తి గ్రమువలకు నుడు భూమి తెలుగునవాడు, “అరమనాడు”, అని పిలచిరి. “హిమము” లోని మకారము వకామై “ఇరము” అగునట్లు, అరమనాడు “అరమనాడు” అయిన.

తెలుగుననున్న “ఇంక” ప్రత్యయము ఇంగ్లీషున ఇసాక్ (Isan) లోను, కన్నడమున “ఇను” లోను గలదు.

clean, cleese rinse

తెలుగుఁ—చిలించు, గారించు, విచ్చించు,

కన్నడముఁ—చికిరిను, గారెను, విచ్చరిను.

అతి పురాతనమై, యొకరేయిప్రావ్యులకాల విడిదిమై చీవాటాక వేక ప్రధిమై, విశేష శ్రేణి ధరియలకు నాగా

ననగాచర మగు ఏ కాగ్రతతో నుండినో దృష్టావ్యుత్థమునా యుడును తనంతానే విభజించి ప్రవృత్తులందు.

పెద్దలుగూడ ఇట్లే అనిరి.—కర్వతీదేవి మహావీర్యుని వానికి ఏద్రావ్యుల నున్నను కర్వతీదేవి మహావీర్యుని, తర్వీకనుక కాగ్రదవస్థలనున్నను గోచరితనే గోచరింపవు అన్యదృష్టములగునర్థములయెడ మహా వ్రుణాభ్యుభాషాయులు. కాని ఏకదృష్టకన్తువులపట్టుల దిశ్యుకృత యగుచురు. కవులు చర్చించువు లయ్యెను పదార్థముల కనుగొనునట్లును ల్విక్షుముగాని కవాప్రాతుండుగాని కనుగొనఁబాటు కవుల మతిదర్పణ మునందు ప్రపంచయంతయును ప్రతిఫలించును. ఇట్టి మహాకవుల యెదుట మనమెప్పుడు పడుచుమాముని కర్వతీదేవి ఎల్లప్పుడును అనాంధ్రార్థముగ పడు గెల్తుచుండును. చి త్రే కాగ్రతతో యొగులు కనుగొనెడి చిన్నయస్థూరమునకుఁ కవులు వాక్య త్రిమితేతనే సాధుతురు. మహాకవుల విషయములలో ఇట్టివిగ కములు గలవు. “అంతయు నిక్కమేనని” యాయావరియుండు, అర్థము అన్యయోని యనియు నివ్యాతయోనియును ఆయోని యనియును ముత్రైఁగులు. అందు అన్యయోని ప్రతిబింబకల్ప నము ఆత్మార్థకవులను నిరండువిధములు, నివ్యాతయోనియును తుల్యదేహితుల్యము పరపురపవేసద్యకమునని రెండు విధములు. ఇంను అయోనియన్నో కదునొకఁడువిధములు. అందు అదే అర్థము గలిగి వ్యాకాంతి విరచనాపంమైన నాక్యములు గల్గునది ప్రతిబింబములాంటి ఇకరివిభవము అర్థవిభవము ఒకటాటి నంపూరముచేరి ప్రాత్యుతేమే క్రొత్తదై వేలుండువు విరి గానించునని ఆత్మార్థకవులను నివ్యాతయోని అనిను. నితాంతసాదృశ్య ముండుటవలన విషయములకు భేదమున్నను ఆభేదబుద్ధితో నుపచించునది తుల్యదేహితుల్యమనివాకొందము.

మూలకృతముగలిగి అనేకవిధముల గు మళకరములతో శోషిద్దకావ్యము పరపురప్రవేశముతో సమానమైన కావ్య మని నుకవికృతము ఎటుంకవలయును. అని యిటు చేసి వర్ణించిన శాల్మలికములగు నిబంధములు ముప్పదిరెండువిధములగు వార లోపాయములును కవులకు గలవు. ఈ యర్థభేదములకు లిగింట్లే అచాస్తాంతియుఁ బోలి నా లగు విధముల గు కవులును అన్యర్థవాములై యున్నారు. అ యి ద క వా డు అస్పష్టచరము లగు అర్థములను విశేషనచేయువాడు. పెద్ద యను ఇట్లేపక్కరిగదా చూడుః—కవి, భావముఁడని ముంబ టఁడని కర్నకుఁడని వ్రాకుఁడని శాల్మలికములు. ఈ శాల్మలిక ములగు కవిగణము లొకమయియు, కిద్దిన్నుడు అయిన అయి దనవాడు అరొకటఁడనియు నుండును. ప్రాచీనమున కథాంత మునైనను అన్యదృష్ట మైనదానిగ చేయును అగ్రనీధ్యారుల చేత భ్రమించువాడు భావముఁడు. పరునిమాటను మనోనాం మైన తనస్వంతమాటలతోచేసి కొంచెము కొంచెము క్రొత్తచాము లు గలిగి పెప్పెవాడు ముంబుఁడొకఁడగును. ఇతరునికృత మును కొనితెచ్చి తనమాటలలో నమిచ్చి ఏదోయొకవిధమున నములేఖించు వాడు కర్నకుఁడనఁడును. ప్రాచీనవాక్యములనే పోల్చుకొని లేవంత గా తనవాక్యములద్వారా మూలార్థమునదు ద్రవించఁజేసి మేళవించుకవి వ్రాకుఁడని యనఁబడును. చింతా మణిసోలి రసమన్నా చేసి గల్గించుచు చింతాపరియును అచ్చు ప్రావ్యమునై బయలుపడి తెలియనిసార్థము అస్పష్టముమై చింతామణియేయని కవులచేత గొనయొడఁబడింది. ఇట్టివిక ఆయా కృత్యము. ఆకవియును, లొకటఁడు అరొకఁడను లొకలొకటఁడు యును మూడువిధములగు నుండును అందులొకఁ యునవ మూలొక లొకలొక అనునయియు అరొకఁ యునవ దేవిప్రత్యమనూక, యునదయియు నుకావాలయములు. లొకలొకకమునకు ‘స్థితే కుత్తే రంతర్వర్తయిని’ అనునది యుదాహరణము. ఇట్టివాలుగు అర్థములలోను—నేను వారణోపదేశమునందు చెప్పిన శాల్మలిక విలువకును కల్యయకవులు చెప్పబడిరి. వీరునన్యాయ ప్రత్యేక మగా నెన్నిడెనే భేదముల నొందుచేత ముప్పదిరెండు విధములు గా అయినట్లు అయినది. ఈమర్థములందు ప్రతిబింబకల్ప వికల్పములు అనుసరింపగని యుండును. అఁగా చెప్పినవాక్యము నే పార్యాపర్యము నొంది యియు ఎచ్చుకొనుచేసియును మార్చి యును మార్పుటలు మన్నిగునవి యివి యర్థము. ఎట్లుదురాక చూడుడు.

శ్లో॥ ప్రిష్టాన్యేభిం ఛేద ముత్పాస్థ్యాన్వ జుంతుర్వా చం మన్యమాన స్త్రుకాః॥ X పున్ దధే నాగరాజశేఖర్యా ప్రేష్టాతుల్యం బుధవం నాన్తి జంతోః॥

ప్రతీకముగ ఏమగును చూచి బంధమును తెంపుకొని నూటినిమాటను గడ్డిపోవగ తెక్కించి యుద్ధిగమునఁ బోవును న్ని నాగరాజు మార్గమునందు అడు ఏనుగుచేత సంధింపబడి రెను. అహ లొకమునందు ప్రేమనుమించిన బంధము వేరొ

యూ లేదుగదా! ఈ యర్థమునే విమర్శించి చెప్పిన ఈ శ్లోకమును చూడండి:—నిర్వివేకమనసాపిహి జంతోః ప్రేమబంధన మృత్యుంభలదామ యోగ్యేతి ప్రతిగజంగరరాజః (పండితీ పీఠ మధారాశిశాస్త్రి).

విస్తృతముగ నర్థమును సంగ్రహించి చెప్పట ఖండమనే భజనము—శ్లో॥ పురాణాంధుపాయం తదను వివేకిమాన్ కృతపదమ్, తతిః పాశోద్రేకదమణిగాణ సంకర్షితపుంః శైవ్యోవా రంభే స్థుటనిజన్మభవమయం వనే సీతామోదం బదరమర శత్యః కమలః (త్రోయత పాండూపాయమై పిమ్మట కపిశిరమై అటువైసి పాశోద్రేకమవలన నెట్లనైందె, అది తరువార శో మారంభమనందు స్థుటనిజన్మభవమయమై యాండె, బదరము (పాండవడు) ఆచూదరమై అరసగ్గమును మూర్చయన్నది) ఈ శ్లోకార్థము ఈ ధర్మము కష్టమైయున్నది. శ్లో॥ పాండ్రయా పరిచయ ప్రాచీనతే, సువర్తరావణ/విణం శత్రు పానిజేన్, అపాదిస్తటల స స్థితి శోమపాదేతద్వనే విరసరాం బదరం బిభక్షి॥

సుక్తిప్రముగ నర్థమును విస్తరింపట త్రైవిందు వనం బడును.

శ్లో॥ యస్యతంత్ర భక్తాకాంత్యా పాతాలతలగామినీ! భూహనరాహద స్త్రోమో భూయః స్పృహతర పేదినీ! (ఏరాజా గారి తంత్రభక్తా భక్తచేత పాతాలమున కణగఁదొక్కబడినదై మెదినీ భూహనరాహదంస్త్రోమమును న్మరించెను) ఈ యర్థము ఈ శ్లోకిని ఉపగృహియమైనది:— శ్లో॥ యత్రైత్రాకాంతిజ్ఞ త్పృథులజాతీ కలాత్యవేల్లంబిజాతే క్లాంతే పత్యావహీశాం చలచల మహాస్తంభిసంభాసేమా! సుహృద స్సాహచరమృతి పునరపి సుధీరజ్ఞాతుకమః స్థూలాస్థి శేషికాణా నికమణాసిత మప్యాశ్చ చంద్రాగ్ర ముగ్రమ్॥

మతిమయ ఇతరంభావలలో గల యర్థమును భాసాంతర ముగ మార్చి వాడుట ను సేపధ్యము.

నేచ్చ ఇహాసానంకీకా బిడ్డల్లంపిపహి అభుఃజీవీ బహుత్వరయాల గ్రయవలయునుజ్జటింపెందెమ్॥

శ్లో॥ ఉత్తం పిండం నయన సులిజ్ఞానా ధారకండం! ద్యాకోపాంతేధమున తయా సంకమాకానుభూత్ వికగ్రీం కృలనతి కిరాః పాప్య సంచారిచయః పాశాశంకీగతిత వలంబం నైసమత్పాత్రి కాః॥

భవిష్యను మార్పుట భవోవినిశయ మనబడును:— శ్లో॥ కాంతే తలప మహాగతే బగతితా నీవీ స్వయం బంధనాత్ తద్యాశ్చకృతమేఖలానుభవ్యతం కించిన్నికంబే స్థితిమ్! ఏతాత త్కభి వేక్య కేవల మహం తిహ్యాంసంగే పునః కాసా కాన్యి రణింశ కంఠమున స్వల్పాపిమేన స్మృతిః ఈయర్థము ఈ క్రింది రీతిని కూర్చి:—

శ్లో॥ ధన్యాస్తుయః కథయథ (ప్రియసంగమేతి విభ్రంబాయః శతానంతాంత రెవం! నీవీ ప్రతిప్రతికాతకరః ప్రియణ గభ్యకృపామయది కించిదవ స్మరామి॥

కారణమును పరావర్తనము చేసి హేతువ్యక్త్యము చేయుట:

తతోయణ చరన్వంద మందీకృతరుచి శృశి ద్భేదామ పరిషామ కామినీగండ పాండుతామ్॥ [రెంబూతి నరుణపరిష్కందనమన మందీకృతరుచి యై చంబుడు కామపండుకామినీ గండపాండుకృమనుభవించె] దీనిని ఈక్రింది తియన హేతువ్యక్త్యము నొనర్చి:— సుమంతుమచాపేన గర్భిణీ గండపాండుసా! ఉదయాద్వి కిన్సీ మ్మి నిహితం బదమిందుసా॥ దృష్టమగు బ్రతువును ఇతిరకార్యము నందు సంగమింపజేయటం కంకారితమని యాంబడును. ఎట్ల నఁగ:—

శ్లో॥ స్నానాద్వాప్యేవైవృత్త కలరిబంధలోతై రిదానీం! శ్రోణీభాగ్యైవైవయః పల్లవైః తంత్రలాసామ్॥ ఆశ్చ్యే కిభ్యోవంధన పరిణః కంక్తేవారిచిదూన్ స్థిత్యోద్ధృతం కుజలయకృతం కేళిహంసాశ పిబంతి॥ (స్నానాద్వాప్యే) ముగను విశుద్ధికలరిబంధములు నగు పల్లవములచేత కంక్తేయైక్య శ్రోణీభాగము పరిచితమై యున్నది. మతిమయ ఈ పల్లవములనుండి రాయచున్నవారి బిందువులను మెడ తైతి అస్త్రీయైక్య క్రిడానంసములు (తాగుచుండును) ఇది ఇట్లుబు బద్ధమైయున్నది.

శ్లో॥ గద్యనాన్ని తిదపత్రహాదటా (పాంకీకృత)తాః ప్రాన్యైక్యః పీమంకంబుకాః కుంకంశుభి స్పృహ్యధా విక్షతైః ఏతాం ప్రేమభగలసాంచనసా శున్యన్యభి మా దుశ్చిన్యన్తంతుతికటసంపుట్యోద్ధాయ శృకుంతి నీమామ్

లలితకళాలాలనము

(కాశీభట్ట కృష్ణరాయశాస్త్రిగారు)

లలితకళాలనమేమి?

అక్షరార్థమున గ్రహించి నిర్వచింపదగును. లలితములగు కళలు Fine arts అని యర్థమగును. అట్టి లలితములేవి? అని ప్రశ్నించు దంపులపాటు ట్టాశ్శల వర్ణించనక్కరలేదు. కాని యూరప్రదం విజితము. ఏవినుభవములో యివి లలితకళలు అని చిన్నకావ్యములలో జెప్పవలసిగాదు. సుఖముననేమి? యని ప్రశ్నించు (వనక్తమై తుదకు “కమి” ప్రశ్న కరంబరలలో దెస గులాడతలనవచ్చును. వేదాంతమార్గము త్రోవ్కుచు దక్కుచుఁ బ్రవృత్తక వ్యావహారికావస్థయందు జూడదగును. ఈవ్యాసము దీర్ఘమగును ఫీలి యున్నది కాని విలసిన విషయముల జర్మింప వును పెట్టు! “యోనవేదేతి వేదని” అనునట్లు

“You cannot explain what is art” Mr. A. Tagore
“If not asked, I know, if you ask me I know not”

Saint Augustine.

అనునట్లు కలాలాలిత్యము వాగవియబోధ్యము గాదని యాటటు నేనుజెల్తును. కాని “బ్రహ్మజ్ఞాన”వలె దెలియ దగినంతము విమర్శించవలయును. సుఖము అననేమి? యుద్ధి వ్తములో అని ప్రశ్నించురు కావున గళయనునది విమర్శించు కళ

“కళ” అనుధాతువు “కల్ప, కలి, క్షేప, సంఖ్యానము లయర్థమునఁగలదు. కలయతి, వృద్ధిరంభనం సంఖ్యవోతి, కలప దిశకా” కల్ + అచ్ + తాత్ = కళా” అనిపూర్వము చెప్పి యుండిరి. కై నాగలు రింకములో (రిక) చతుష్కమి, కళ అన్నట్లు చెప్పబడియున్నది. వానిలో గొన్నింటికి తేర్కొనినదిను.

తీర్థయాత్రాగ్రంథములు చేకొనుట సంపుటము అనఁబడును. శ్లో॥ వింధ్యస్యాశ్చై పరిసరనదీ నర్మదానుభునైవా యాభాత్యైః ప్రథమగృహీణీం యాంబిదుః పశ్చిమస్య యాస్యామంత స్ఫురిత కళరత్రాసహ సామలాక్షి వైరంవైరం కళపపిమయా తీర ముత్తారాశిః [పశ్చిమ గమద్రునికి ఏనదిన ప్రథమశత్రుముగా పెద్ద అ ఎటుగుదురో, ఏనదియందు, అంతిమస్థితిమగు కళరత్రాస ముత్తర వాసామలాక్షివై యుండగా నిన్ను మెల్లమెల్లగా దాటింతి దని జేయుంటినో, ఆ యీ నర్మదానదీయ సుమా ఇది. వింధ్యపర్వతమునుండి ఇది ప్రవహించు చున్నది.] తీర్థయాత్రాగ్రంథములలో నొప్పైది ఈక్రింది సంపుటి కరణమును చూడుడు.

శ్లో॥ శాఖిగుహావల వికచ్చల వీచివార మజుభగ్ని ప్రతిజిణర్కల కుక్కుభాని రేవాజలాస్య విరళం గ్రహీల్కీయంతే లాటాంగశాఖి రహస్థా నిమజ్జనేప॥ [శాఖిగుహావలములో ప్రవేశించుచున్న చంచల తరంగ ములయొక్క మజుభగ్నిని వినుటచేత భగ్నిచేయమన్న కుక్కు భవము గల నర్మదానదీనరములు లాటదేశ స్త్రీలయొక్క మధ్యాక్షి సమయములందలి స్నానములయందు అనిశములగు గ్రహీతము లగుచున్నయవి.]

ఈ యర్థమునందెట్లు కూర్చున్నారు. శ్లో॥ యద్యోర్వాభిర్జగహే గుడిశల కులాసాస్థలక త్రాస హావ్యస్తాయ స్తంభికాభి ర్విదిశి సంతాం దిగ్యుత్రక మేమ! అంభోగంభీరశాఖీవహా కలనోన్ముక్తి పర్యాయలోల త్కల్లోలాబధముగ్ధ భ్రువంతిరణ కుక్కుభుభం కామినీభిః॥ ఈ ప్రతినిబంధము సర్వవిధములను కలకీ కుకవిత్వము ను కల్పితక అంకవిత్వమును కల్పించును. కావున సాధ్యమైనంత రణము బుధిమంతులు పరిత్యజింపవలయును. ఏల యందురా బియ్యంకి చూడుడు.

శ్లో॥ పృథక్తేన నగృహ్యతి జన్మకావ్యాంశర సికిమే పృథక్తేన నగృహ్యతి స్వవళుః ప్రతిబింబితమ్! స్వవళుః ప్రతిబింబితును నేలుగాగొనెనుజ్జే కావ్యాం తిరస్కీతుగు వస్తువునుకూడ బుధిమంతులు వేలుగా గొనరు. ఇది బింబప్రతిబింబంబితి వను పండ్రొండవ యధ్యా యము.

(1) గీతము, (2) వాద్యము, స్వరము, సాహిత్యము, ఆలేఖ్యము తున్ను ప్రణయము, దశనవనశాఁగరాము, భూమణయోజనము తుస్తకవాచనము, వాస్తువిద్య, ఆకాశజ్ఞానము, అభిధానశాస్త్ర చ్చందోజ్ఞానము, కేళిమార్గనకాశలము, తేళిభాషాజ్ఞానము, ఇత్యాదులన్నియుఁ గళ లని యనిరి. ఈ నామములందయి మన మూ హం పవ చ్చు న. జీ వి క శో ట వుం జూ పు తిల్పనాకాశలము కళ యని యావలసివచ్చును. దేశభాషాజ్ఞాన ము కళయనునప్పు డభిప్రాయమేమి? జ్ఞాన విద్యాకాశలాదులు కళలా గాక జ్ఞానాద్యనభూతులు కళలో అనిసంకయింపవచ్చుఁ గలప్రకారాని నామ సమాలోచనమున నట్లే యావలసివచ్చెను. జీవికానిర్వహణ కల్పనాకాశలము కళ యని వచింపము. రిక్కు ము కళగ నున్నది. ఇంక దేతనయంక మేమి? కేవలసాకము లన్నియు (కల్పనములు) కళలు అని యావలసివచ్చును. పార లాకము లలితకళయని సిద్ధాంతింపవగును. ఇట్టిచిత్తు (ప్రాయస్థ లక కాళ ప్రతీచ్యులవం గూడఁ గలదు.

“A collective name of all facts active and possible, is art” “Ar” to plough, to put, to fit two things together” అనుమహాత్ములగు ప్రభృతులు చెప్పింది. శ్వసాయశాస్త్రము కళయనియు గణితశాస్త్రము కళయనియు (పారంభమున జీవితా శంతిరాయగర్భయే కళ యయ్యెననియు “Art consists in doing” అనియుఁ గర్మపరముగఁ గొండలు జ్ఞాపరముగఁ గొం దిలు కళానిర్వచనముగావించిరి. అట్లుండుండె నింక విమర్శించుచు సమన్వయము చేసిక నుచున్నార. బహిరంగపరిక్షలు గావించుచున్నారు. అట్లు మఁచారును గావించిరి, కావించు చున్నారు.

శ్లో॥ గీతవాదిత్రతకలాః! స్వత్యేమ టకలాస్తథా! ఉపాయాభాః కలాజ్ఞాన్యైః॥

ఇట్లు రామాయణమునఁగలదు. గీతాయలు కలలగునప్పుడు ప్రత్యేకముగా “కలాజ్ఞా” యని యేల ప్రయోగించెను? సముచ్చయమాన కల్పముగముగూడఁ గలదు. గీతాదివిశేషాలు నుపాయా జ్ఞాలు నగుటచేత గలాజ్ఞానని యర్థము? “న నావిద్యా న సాకళా” అని శాట్యుద్ధరతోక్తిగఁ జెప్పించియుండిరి కళాకల్పము శా ట్యుర్ధరార్థమూ శాట్యుద్ధరార్థములమునఁ గలారహస్య మెటుం గఁబడునని యర్థమగునా?

“Marathon” “Both body and brain are concerned with the movements of the feet in the dance” “Prof. Gray Shaw” అనునట్లు పాదాదిత ర్త్విన్యాసముల శాక్తి యనునూర్తమగు చుండును. కావున భరితీత్రాయుగాడ నుపాదేయమగును.యా శకముల ప్రదర్శనములు కళలు. అని నూతింతుమా? “యాశకం తిల్పమారోహత్” అనున ట్టాశప్రధానములు కళ లనవలసి వచ్చును. ఈ యాశకమైన సామ్యాకత్తితో సంబంధించి యుండును. “రామునవేషము ధరించి యొక్క ష ప్రదర్శితుడగు ను, రామారోపమని మనకుదెలియును.” కాని మమన్వయంబు శునకారోపము నొందెడు. కావున శాశోపకత్తి తీసికొదమ స్తుఁ గన్తుమనొందు. “గోవు స్వలత్సమలీల మాస్యాదిండును” అను నొక వాక్యమునఁ గళప్రదర్శనము కాశప్రాయము. అట్లుకాదు. వా క్యాంతర్గతసోప్టారోపము కలాశదర్శక మగునందుము. ఇంక ధ్వంములప్రదర్శక కలానూర్తమున కంత రాయము రాదు. స్వర్గ మూలమునఁ గళ ప్రదర్శితులకాదా? అట్లయిన భగవద్విర్భుత స్ఫుర్గుణాకవస్తువు కలాభివ్యంజకముకానిదై నర్వజ్ఞతాత్మకము నట లావసంభుతమగును. అల్పజ్ఞకగవ్యము కళయని నిర్వచిం పదగియుండును. కావున మహాభూతములప్రదర్శకము కళయని నిర్వచింపవచ్చు వ్యాఖ్యానైకబోధ్య మగును.

“Art itself is nature” “Shakespear” “Art has no independent powers of its own, Art is but the employment of the powers of nature for an end.” “Mr. John Stuart Mill” వాక్యాల్ని విశ్లేషింపవలయును “ప్రకృతియే కళ, ఆభూమి కాశక్తి కళగాదు. ప్రకృతిలో క్షేత్ర బరమాంధకి దేవులుకళ అనుచు నూతింతుమా! ఆర్యాశాస్త్రము నదియే “తింవేదావిదిధేనూం మహా భూతిసమాధిసా” ర్థమునంశము, గలదు. సర్వజ్ఞసాగీకార్య ముగ మహాభూతసమాధికార్యప్రదర్శకము కళ “అని నూతింప వచ్చును. కలాభూమి యిది యని వివరించుచు బోవుచున్నుఁ గలాజ్ఞానములకునా? ప్రకృతి ప్రదర్శకమేకళ” అనుటపాదించును. కాని కలాజ్ఞానబోధమునకుఁబూర్వము కలాజిజ్ఞాన యుండ వలయును. అధికారి కావలయును. ఈ వాదము నిడిచి సిద్ధాం తింపరాదు.

“ఇప్పుడే సీమ కమలములు క్రొత్తగా దిగుమతియైనవి.”

సురజ్ మల్ లల్లుభాయి అండు కో

476

113 ఆది కుప్పనాయకపీఠి, మద్రాసు.

చదివి కూడుదు.

ఇప్పుడే వెలువడినది.

బుద్ధి సాగర విజయము 0-12-0

(ఐదు అంకముల నాటకము)

గంగాబాయి, సుకర్ణకుంభి, చిత్రభారతి, దిశ్యాధనపరాధముల గ్రంథకర్తలు. శ్రీ పల్లె వేంకటేశ్వరరావు విరచితము. “నా సాధ్యమైనంతవరకు తమ నాటకమును ప్రదర్శించి జానపద”ని ఆంధ్రనాటక రంగోద్యమకు లగు శ్రీ వెల్లూరి నాగరాజరావుగారిచే యజ్ఞప్రాయమునొందినది. రోమకాలా గ్రంథకర్తలగు శ్రీ శాస్త్రురపు సుబ్బారావుగారి విమల పీఠితో కూడియున్నది. పర్వతమ మంచి కమిషన్ యివ్వబడును.

పి. వి. రమణయ్య అండు ఫక. గుంటూరు.

శృంగార శ్రీనాథము కర్త-వేటూరి-ప్రభాకరశాస్త్రి

శ్రీనాథకవి దేశకాలములు, బాల్యము, విద్యాభ్యాసము, అభ్యసించిన విద్యలు, బంధువులు, రాజాశ్రయము, కొండ వీటి రాజమహేంద్రవరం రెడ్డిరాజుల (పోలయవేమ, అనపోత, అనవేమ, కుమారగిరి, కాటయవేమ, పెదకోమటివేమ, రాచవేమ, అల్లయవేమ, వేమ, వీరభద్ర - ప్రభృతుల) యభ్యుదయచరిత్రలు, శ్రీనాథుని విద్యాధికారిపదము, రెడ్డిరాజుల వైద్యులము, గ్రంథములు, శ్రీనాథునిగ్రంథములు, దేశాటనము, పండితవివాదములు, చాటుధారులు, విద్యాదానము, కనకాభిషేకము, సర్వజ్ఞసింగ భూపాలవిషయము, రసార్థన సుధాకరాది గ్రంథవిషయములు, శ్రీదాభిరామచర్యము, శ్రీనాథరచిత కావ్యములు, ఇత్యాదివిషయములనేకములు మిక్కిలి జాగ్రత్తతో నియమ విధింపబడినవి, అనేక కావ్యములనుబంధమునఁ జూపబడినవి. పండితులు పలువురు మెచ్చిన గ్రంథము. 340 పుటలు. 28 పానుల గ్లాజుపేషరు మంచి యిట్టబైండు. మొదలు 2-0-0

చాటు పద్యముజీమంజరి ద్వితీయ భాగం 1-8-0 మూసాక్షర మచ్చుట 0-4-0 ప్రబంధ రత్నాకరి 1-8-0

141

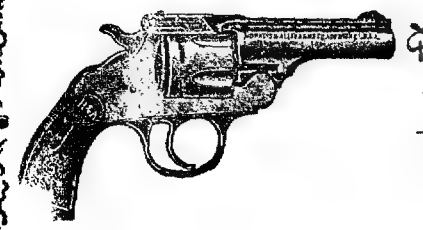
మణిమంజరి మేనేజరు. 3/15 నల్లతంబివీధి, తిరువల్లిక్కేణి, మద్రాసు.

అతిచవుక !!	త్వరపడుదు !!	అతిచవుక !!
ప్రసిద్ధమైన నెల్సన్ నెం 210రు ఫౌంటెన్ పేనాలు. 1-8		రు. 4-0-0
డిటో. 262 డిటో. పెద్ద పాతీ గలది. 1-8		,, 6-0-0
డిటో. 158 కాంపెట్టో. నిక్కులు కేసు గలది 1-8		,, 4-12-0
గుర్రపు బండ రబ్బరు నాణ్యమయినది. 1-8 అగును 1-8		,, 1-12-0
డిటో. 11-8 డిటో. 11-8		,, 1-8-0
‘ఆప్టిమస్’ గ్యాస్ స్టెపు. 1-8		,, 7-12-0
‘డిఫయిన్సు’ నైకిలు జర్మను టైల్లు ట్యూబులు, ప్రివీలు రెండు ప్రేకులతో సహా 1-8		,, 87-8-0
‘స్విఫ్ట్’ నైకిలు మేలురకం డబ్బులుగాని ఏవనుమాగ్నం టైల్లు టైల్లు, బ్రూక్స్ 90/2 సాడిలతో సహా 1-8		,, 180-0-0
‘రిడ్డివిలు వస్త్ర’ నైకిలు, డబ్బులు టైల్లు బ్రూక్స్ 90/2 సాడిలతో సహా.		,, 200-0-0

మావద్ద యింకను అనేక రకముల నైకిలులు, నైకిలుసామానులు, మోటారుసామానులు అతిసరసమైన ధరలకు విక్రయించబడును. మేము ‘చిప్రోలెటు’ కార్లు రూ. 3500/-ను విక్రయించెదము. వలసినవారికి క్యాటలాగు ఉచితముగా పంపెదము. కాబట్టి తక్షణమే ఒక పోస్టుకార్డు వ్రాయుదు.

యింగ్లీషు సైకిలు అండు మోటారు యింపోర్టింగు కంపెనీ
9 బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

పరిశుభ్రమైన నిలబడి భ్యాతిగాంచిన

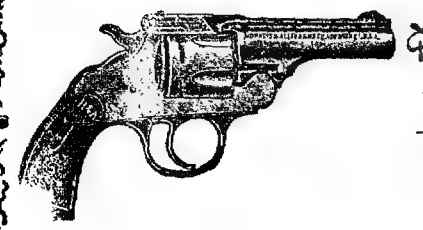
పెక్లనప్పము
మాత్రము 50కి రూ 1-4-0

పూతని పైత్యరోగములకు సీసా 1-కి రు 1-0-0
మహాషధి క్షాపక క్షిపీసా 1 కి రు 1-10-0
నంబీవి రక్తశుద్ధికి లేవ్యాంతు 20కి రు 5-0-0

చిరునామాలు విరళముగా వ్రాయవలెను.

ఒంటిపాకముతోటా తుపాకి ముద్రసిద్ధముగు
కంపెనీవారిచే చేయబడ్డది. (8068)

నానావిధములగు రివోల్వర్లు అయితే
విడుదలైతూ యెక్కువని ప్రాపీకము ౧౮౬౩ సం॥

ధరలు
నరనము.
కేటలాగు
ఉచితము

నాళము 3౨, 3౪, 3౬ అంగుళములలో దొరకును ఇప్పుడు, జేబులో పెట్టుకోగలిగినవి కూడ దొరకును.
యం. వి. రామానుజం శిల్పి అండు కంపెనీ, నెం. ౧౨, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

వృత్తాంతలేఖలు

తిరువతివార్తలు

(బ్రహ్మోత్సవము)

(స్వకీయవిలేఖరి)

అక్టోబరు 1.—బ్రహ్మోత్సవము ముగిసి వారములో జూబి కావచ్చినది. యాత్రీకుల గుంపు నేటికి కన్పించియున్నది. బ్రహ్మోత్సవకాలములో తిరుమలమీద స్వామివారియొద్దకు వెళ్ళువాళ్ళు దానములు బనలనకులు ఇచ్చెల్లయు వాగుంటెను; గాని యది వరలావరె యాత్రీకానికి ముఖముగా దర్శనముగాఁగలదున చాల కష్టపడిరి దర్శనపుటేర్పాటు వాగుండ లేదు. వేస్తానముల ఉద్యోగియు లెల్లరునుండియు పోలీసువారు పెద్దసేనమందిరి కచ్చి యుండియు దర్శనవిషయమున విశేషసౌభర్యములేమియెంతయు చింతనీయ ను. తగిన తనికి లేకపోయి గట్టుకడ్డ జవానులు దర్శనాపేక్ష నై కచ్చి న కలవ న కాకిని పెక్కు విధముల పీడించిరి ర్యాతలోని కడలు చుండిరి. మార్కానీ పరివహారి దుర్మార్గులకు లొంగక తిరుగుదుటచేత దర్శనమునకు విడుదల నేర్పాటు వారికి కడల వేస్తానమువారును పోలీసువారును తమ జోక్యము నొలింత చాలించుటచేత చాలమందికి నాడు వ్యసనపాపి కల్గెను.

ఈనెల 10 వ తేదీ కవరాతి బ్రహ్మోత్సవము ప్రారంభము కాగలదు. అప్పుడు నైవేద్య వేసేటలు జనములు రప్పలు వాడుక తోసాడెయ్యి క్రజల కాలాటి నిర్మంధములచేత నుల భముగాను విచ్చువిడిగాను దర్శనము మున్నగునేకలు చేయించుట వేస్తానమువారి ముఖ్య కర్తవ్యము. పోలీసువారు పెక్కువ జోక్యము తిసికోక పోయిన మఱింత అనూహ్యముగా నుండును.

దుర్మరణములు

27-3-28 తేదీ కొండలు దక్షిణాది యాత్రీకులు కొండ దిగివచ్చిస్తూ వ్యాధి కొనుటిగుంట తగిలి, నల్లార రిక్క కడమ వారెల్లరు స్నానము గావించి బస్ కేరి, నిల్విన నల్లరిలో వోక చాలాడు కాలువారి నీటిలోని తల్లిపోవుటచేత చరి యొకడు వానిని నై కిచ్చుటకు రానును దిగెను. కొంత సేపుదాక వాని బయట రాండున మరియొకడు దిగెను. అతడు రాకపోయెను. కాన కాల్యంవారుకూడ నీటిలో దిగెనుగాని వైరమాయ యెట్టి దోకాని మొదటి బొటాడు, చేతులు, కాళ్లు, కాడించును నైరాగ నైకో ఒకదా రనిని బంటి కీడ్చెను. పాపము వానిని గా పాడుటకు బోయిన మువ్వరు యువకులుగా ననరైరి. ర ర్యాత వారి చుట్టుముల కచ్చి వారిని తడకించి సాయంకాలము రి గంటల గరికి మూడు పీనుగులను గట్టుకు చేర్చిరి. వారు వృధాంగులు. 30 యేండ్ల వాడొకడు. అరిని కిచ్చుచు భార్యలును యాత్రీకులూడ వచ్చిరి. రెండవ వాడు 24 యేండ్లవాడు. కొండమీద పెండ్లిచేసికొనివచ్చిన పెండ్లి కొడుకు! పెండ్లి ఆయి నాల్గురోజులే! మూడవవాడు 20 యేండ్ల వాడు. పెండ్లిలేదుగాని వృధకాయాడు వారి గ్రహచారము జూచి కగవనములేదు. యాత్రీకులవచ్చిన వారికి యిట్లు మరి మించుటచూచి శ్రీవేంకటేశ్వరనివాస అగోచరము, అవర్ణనీయముగా నున్నది.

భిక్షకు

మునిసిపల్ చేరుకుకొ టి. కె. నరసింహాచార్యులవారి శ్రద్ధచేత వారి మంట నెలకొల్పబడిన భిక్షకు ప్రోత్సహా విస్తారముగా విక్రయగుచున్నది. భిక్షకుబోర్డువారును గ్రామములలో నూలుదీసి విరివిగా నేయించుచున్నారు.

కాలసిధి

మబ్బుల ఆదంబరము తప్ప వానములేవు.

అగెంబ్లి అభ్యర్థి

చేరుకుకొ టి. కె. నరసింహాచార్యులుగారు తమ యధికారము లన్నియు వైస్-చేరుకుకొ గారి కప్పించి కడప కర్నూలు బల్లారిజిల్లాలలో సంచారము చేయ బడుటచేరి.

మహాత్ముని పుట్టినదిము రీడింగురూమున సభజరిగెను. ఢిల్లీకాంగ్రెసు తీర్మానముల నూర్చి ప్రజలకు ఉపన్యాసము లివ్వబడెను.

శాసనసభ ఎన్నికలు

జస్తిను వత్తుముపైదాడి

టి. రంగాచార్యులుగారు అధ్యక్షులుగ నిన్న సాక్షంకాము 5-30 గంటలకు సాంసర్వముచేసినందు వదరాసు పౌరసంఘము వత్తుము నొకసభ జరిగెను. "పౌరస్వము నియోజకాధికారమును" గూర్చి అధ్యక్షుడు గాకను వే. రామచాను, సామి వేంకటాచలంబెట్టి, ఎస్. కర్తవ్యమూర్తి, కే. వి. శివస్వామి అయ్యులు గూర్చి ఉపన్యసించిరి. సందర్భాత్మకమున ఉపన్యాసము లెల్లయు జస్తినుపక్షమువారు గామూడు సువర్ణరతులును అధికారమునుండియు ప్రజోపయోగకార్యములను చేయకుండుటయే గాక ప్రజాసర్వకములగు కార్యములను గావించినియు, అధ్యక్షులను శిర్యభిముల ప్రక్షిప్తి సంతృప్తి చెందినగాని అధ్యక్షులకు వోటుల నియంత్రణయు పాచ్చురించి.

అధ్యక్షుడు

సభకు ప్రారంభించుచు అధ్యక్షుడు టి. రంగాచార్యులు పలికిరి. ప్రజల కొనుగబడిన యధికారములు వినియోగించుట కిది తగిన సమయము. 1919 వ సంవత్సర భారత ప్రభుత్వ చట్టమున కనుగుణముగ నేర్పడిన కానసభలు మూడుసంవత్సరములను లుభా నుండినవి. మరెయ్యిమారు ఎన్నికలు జరుగవచ్చు సమయమున మిమ్ము అధ్యక్షులు మరల సమీపించుచున్నాము. మిరిప్పుడు ఆయధికారమును వినియోగించు విధమునై రాగల మూడుసంవత్సరములలోను భారతదేశముల యోగక్షేమము లాధారపడియుండును. సంస్కరణములకు ప్రజాక్షేమమునకు సంబంధించిన కాఖలు అన్నియు కార్యకర్తాచార్యము అధిమైయుండెను. ఇప్పుడు కాఖలు కొన్ని మార్పులకు లోబడినవి. మార్పుల పరమైన కనుటయనగా, మిగిలినవియు, లక్షలకొలదిగ నుండు వోటులు అందును కేసి ప్రభుత్వకార్యములను నడుపజాలరు. వారు తమకు ప్రతినిధులను మార్పులను నియమించి తా మేర్పరిచిన కార్యక్రమమును నిర్వహించువారు వారిని కోరుదురు. మీరు నిర్ణయించిన ఉద్దేశించిన మార్పుల వారను సరిదిద్దరా, లేదు బాధ్యతను సరిగా నిర్వహించిరా, యను విషయమునే ప్రస్తుతము ఆలోచించుకొని యున్నది. దీనిని యాలోచింపవలసి నపుడు బంధుత్వమును కలమును, మోమోటమిని గమనింపక, దేశక్షేమమునే మాఖ్యముగ గమనింపవలెను. నియోజకమున నిదియే.

రాష్ట్రీయ కానసభ, హైందరకానసభ, ఈ రెంటిలో, రాష్ట్రీయ కానసభకు అనేకవిషయములం దెక్కువ యధికారము గలదు. రాష్ట్రీయములందు కార్యనిర్వహణమునకు ప్రభుత్వము కొంతవరకు బాధ్యతాయుతమైనది. కనుక స్థానికసభకు మీరు గావించిడి నియోజకము చాల బాగయూరితో నుండవలెను. ఇక్కడ మాటలాడుటకును, వోటు చేయుటకును మూత్రమేగాక, కార్యనిర్వహణము నందును ప్రయత్నము ఆరంభముండును. కాని హైదరకానసభకుం దట్టి యధికారములే లేవు. వర్తమానందు, వర్తమాన క్రొత్తసభకుం దెప్పించుటకు పూర్వము, ప్రాతసరకునుగూర్చిన వివరములను తెలిసికొనునట్లే, మీరును ఎన్నికలందు పాల్గొనుటకుపూర్వము గత మూడు సంవత్సరములను కానసభాసభ్యులు ఏమిచేసినదియు ముందుగ సరిచేసికొనుట యుక్తము.

రామదాసు గారు

ప్రజాస్వామ్యపు దేశములందు యేద నియోజకాధికారము ప్రతిష్ఠింపబడినది. మాంటాగా మెయ్యుఫర్డు సంస్కరణములను ఆయధికారమును కొంతవర కొనుగటను ప్రతిష్ఠించు జరిగినది. దేశమునందును ముప్పదికోట్ల ప్రజలను 6 కోట్లకుండికి మాత్రమే. నియోజకాధికారము గలదు. ఏలడియకును మండికి మాత్రమే స్వాతంత్ర్యము గలదు. విరంతుకాధికార కర్తమువారు అధికారము నుండి తమ యధికమున గట్టిగ నుంచుకొనినారు. స్వాతంత్ర్యము కొలదిమిదికి మాత్రమే కాబట్టి ప్రజలకు సంస్కరణములతో నిమిత్తము లేదని వాని వాదింతును. వోటు మిక్కిలి పవిత్రమైనది. అధ్యక్షులకు ముందునే వాగ్దానములు చేయవచ్చు. ప్రతి అభ్యర్థిని ఆతని రాజకీయాభిప్రాయములను అగ్ని తెలిసికొనుటయును, మనయందగియును, మహాధర్మము స్వరాజ్య సంపాదనమే గావున కాంగ్రెసు సభ్యునికే యెందు. వోటు నింపవలెనని నేను కోరుచున్నాను. దుర్బుద్ధులకేమి కానసభ ప్రవేశ విషయమై కాంగ్రెసు ఎట్టి ఆదేశమున జీవించునదిలేదు. అందుచేత మనరాజధానినందు అధ్యక్షులు తగినంత వరంబి లేకయున్నాడు. ప్రభుత్వవర్గముతో గట్టిగ ప్రోత్సాహగల బాధింపబడితే వోటుల నింపవలెను. ప్రభుత్వమునకు

దట్టి యుద్ధోత్సాహము స్వీకరింపని ఆతని వద్దనుండి వాగ్దానము పుచ్చుకొనవలెను. కాని వారు ఇకనుండు చేయబోవు కార్యములను గూర్చిన వాగ్దానములపై విశేష మధారపడవలదు. వారు ఇదివరలో చేసిన కనులను లక్ష్యముగ నుంచుకొనుదు. గత మూడుసంవత్సరములనుండి యధికారమున నుండిన జస్తినుపక్ష మేమి చేసినో యని మీరే యాలోచించుకొనుదు. స్థానిక పురపాలనము, జిల్లాబోర్డు అధ్యక్షుల ఎన్నికలు, మున్నగువానిలో జస్తినుపక్షమువారు సంస్కృతికమైన సమాధానము నియజాలరు. కానసభ సభ్యులను విశేషబాధ్యము గలగవని నేను తలంచువాడను కాను. అని నేటివరకును కీమతోమారుకొని యున్నది. కాని ఆకీడును తొలగించుటకు పూనుకొనవలెను. అందులకై స్వాతంత్ర్యవాంఛ గలవారిని వానికి బంపవలెను.

వేంకటాచలం శెట్టిగారు

సామి వేంకటాచలం శెట్టిగారు జస్తినుపక్షమువారు అలంబించిన చక్రము ఖండించుచు ఇట్లు చెప్పిరి. మనరాసు కానసభకై గతమూడుసంవత్సరముల క్రిందట మొదటిసారి ఎన్నికలు జరిగినపుడు ప్రజాస్వామ్య ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వము నియోజక గణమును కలవరపరచెను. అందుచేత బ్రిటిషు పార్లమెంటు కిస గిన నియోజక స్వాతంత్ర్యముయొక్క విలక్షణ గ్రహించుటకు తగిన వ్యవధియే లేకుండెను భారత ప్రభుత్వ చట్టము మనకు సంపూర్ణాధికార మొకగలేదు. అయినను దేశీయులకు లాభములను గలగజేయుటకు మిగిలియున్న కెక్కువ యధికారము గ. దని నేను తలంచును. కనుక దేశీయులని వోటుల క్షేమమును పూర్తికరింపని ప్రతినిధుల నెన్నుకొనుట యుక్తమోత్రయము. వోటు పవిత్రమైనది. మిగిలులను ఉదరించుగ నొక గ క మి ప్రతినిధులు సరిగా ప్రవర్తించలేదని వారిని దూషించి లాభము లేదు. గతవర్షమును ఎన్నికలలో, మిగిలులను రయతుల క్షేమములను, రయతుల పోష్యముల నేమై స్వీకరించెరా? తాగుడు విషయమై, ఏమిసంస్కరణములు జరిగెను? కానసభ్యులమియు నున్న ముషమున నొకయుకసంఘమును మార్చి నియమించెను. అనిదీరే మేమైనది. మామూలు చర్యయే జరిగినది. విద్య, స్థానిక పురపాలనములం దేమాత్రము అభివృద్ధి జరిగినది? ఎన్ని జిల్లా బోర్డులకు అధ్యక్షుని యెన్నుకొను వధికార మొకగబడినది? ప్రభుత్వవర్గము చేతిలో నీస్థానిక పురపాలనకాఖ యుండినపుడు మనకు కష్టమునుండెను. ఇప్పుడు మార్పులు యధిమైతరు వారే, మునిపర, స్థాని బోర్డు లింకక అధికారాయతమైనవి. ఇదివరకు మిగిలులను తృప్తికరించినవారినే యెన్నుకొందురా? లేక మిగిలులకై పరిశ్రమయిదు రమనవ్యక్తులు మిగిలెయిండుదుకో వారిని యెన్నుకొందురా?

సత్యమూర్తిగారు

అధ్యక్షా, ఈమధ్య 50. పి. త్యాగరాజు శెట్టిగారు మరెయ్యి వోటులన్నికల ప్రసంగంబందర్భావము మిమ్ము (రంగాచార్యులు) గూర్చి మాటలాడిన మాటలను మరల నే నుదహరింప దలచుకొనలేను. ప్రజాసాక్షిదేశమున కట్టి సంభాషణము విశ్రాంతముగ నీచముగ నుండను. ప్రత్యర్థి ప్రత్యక్షముగ లేనపుడు 50. పి. త్యా. శెట్టి ఆవిధముగ మాటలాడి యుండుట ఆశ్చర్యమని నేరుగ చెప్ప నవసరములేదు. ఆయన అవలంబించిన కథల యెడల మన విమరణము తెలుపవలసి యున్నది. 50. పి. త్యా. శెట్టిగారు నా దేశభక్తుగ మాటలాడినను, మీకు (అధ్యక్షునికి) హైదర కానసభయందు ప్రవేశము గలవనని ఆయన దృఢముగ నమ్మువలెను. నేను రంగాచార్యుల గారితో రాజకీయములం దేకీభవించు వాడనుగాను. అయినను, ఆయన మనరాజధాని కక్షముగ దృఢముగ ప్రవర్తించెను. దేశము లెల్లయు ఆయన చేసినదేమను ప్రశంసించివారు ఈమారు హైదరకానసభలో ప్రవేశించిపుడు, అక్కడచేరు పండిత మోతీలాలు నెహ్రూనంటి వారితో, స్వరాజ్యముకాదులతో చేరి ప్రజల అభిప్రాయమును ప్రభుత్వవర్గము గమనించుటకు ఆచార్యులుగాను ఒత్తిగలగజేయవలెనని నేను కోరుచున్నాను. జస్తిను పక్షమువారిని ముఖ్యులలో నొకరగు రామస్వామి మొదలవారుగారు ఈమధ్య నొక వోటు నుపయోగించుచు, తమ పక్షమునందలి సమర్థక, దృఢ వ్యక్తులు పక్షము పోటీగ మరెయ్యిటి లేదనియు, అందుచేత తమ వారెట్టిసభ్యులందును నియోజక గణమునకు ఉపన్యసించ నక్కరలేక నే, యుద్ధముందు చూచిన మాత్రమున, విజయము గలగుననియు గర్వ పడిరి. ఈ విధముగ పలుకుట రాజధానిలోని వోటులకుల నే యవమానించుట గ నున్నది. మనమిదంభోక్షిని గమనించి కుండెముకం దెవరు గెలుతురో, చూచుముగాక! జస్తిను పక్షమువారు వోటులను

ఇండ్లయందుమాచి ఏవిధముగ తమగుణములను వెల్లడిచేసికొందురాయని నాకాశ్చర్యముగ నున్నది. వారు ఈమూడు సంవత్సరములనుండి ఏమిచేసితిరిని మీరు వారిని అడుగవలెను. మేము ప్రజాస్వామ్యవర్గము, మీరును ప్రజాస్వామ్యవర్గముని వారందురా? ప్రజాస్వామ్యవర్గము లీరాజధానినకుం దధిక సంఖ్యావలు. రాజధాని వారిదే కాని ప్రజాస్వామ్యము మట్టుకు నివసించుట యేల? వారి క్షేమమును అందరతోపాటు గమనింపవలగా? వారి క్షేమమును గమనింపవలరము లేనప్పుడు వానవద్దకుండి పన్నులనే లగనములు చేయవలెను? పన్నులను అక్కరలేనిది చెప్పి, వారిని తృప్తికరింతుట మోగ్యముగ నుండును. మెజారిటీపక్షము ఎత్తుడును మెజారిటీ పక్షమును గమనించుటవర్తము కనుక కులయనునది ముఖ్యముగాదు. ఇక కార్యచరణమే ప్రధానము. జస్తినుపక్షము చేసిన ఘన కార్యములెట్టివి? అంటూరులో ఆసమావేశాధ్యము యీ తీర్మానముంజిపుడు, పన్నులనుగా చేయుటకు ప్రభుత్వ ప్రభుత్వ బిల్లును పెట్టిపుడు, వ్యవధిమైన నీయక, ప్రజాభిప్రాయమును విశదముగ చట్టము మూడు గంటల కాలములోపుగ నయ్యెను. ఎవరి కల నకే జస్తిను పక్షము మెజారిటీగ నుండి చేదోడు గ నుండుటయే కారణము, ఈవిధముగ సంగ్రహములకు పూర్వము నూడ ప్రభుత్వవర్గ మెప్పుడును చేయుటకు సాహసించి యుండెను. సాహసించలేదు. 50. పి. త్యా. శెట్టి ప్రజాస్వామ్యము, ప్రజాశక్తి మని ఎప్పుడును మాటలాడుచుండును. రాజకీయ నిర్బంధులను ఆనెలంబు విమయమై, వారిని పొంగుట కన్న దొంగలకన్న నెక్కువ కలిషముగ జూడవలెనని ఆయన ప్రభుత్వమును పాచ్చురించెను. రాజకీయ నిర్బంధుల యభిప్రాయములను నేకీభవించు యుండిన నుండుగాక. కాని వారు దేశమును ప్రేమించి మనఃపూర్తిగ తాము సభ్యులని నమ్ముటకు ప్రవర్తించి జెయిలుకెత్తి పొందినవారిని గౌరవముగ చూచుట నాగరక లక్షణముగాదా? అట్లుగాక వారు దొంగలకన్నను వారలకన్నను నేర పులని 50. పి. త్యా. శెట్టి సాహసించెను. త్రాబడును మానవత్వ అధికారపక్షమున నున్నవారు పూనుకొనుటకు మారుగ వీరియధికార కాలమున, త్రాబడు మాన్యుటకు ప్రల కాల్గిమిదబడి చేసుకొని నలక కష్టములకు లోబడిన దేశభక్తులను గూడ వందలకొలదిగ జెయిలులో బడుం యొంది. అన్నిటి కన్నను మాఖ్యమైన ఉపపన్ను రద్దీపు, బిల్లు నిర్దిష్టకేమను కెన్నాభి రతి యులనిర్దయము, వీరియందు తిజస్విను పక్షము చేసినదేమి. ఉప్పులన్ను పాచ్చురింపట మనరాసు ప్రజాభిప్రాయము అనుకూలముగ నుండెనని వదరాసు ప్రభుత్వవర్గమున హైదర కానసభయందుండిన మొయిరు అను నీవిలియతు పలికెను. ప్రజాభిప్రాయమున, జస్తినుపక్ష మని అలని యుద్దేశ్యము. అందుల కనుగుణముగ, జస్తినుపక్ష సాయకులు ప్రవర్తించిరి. ఒక్కరైనను పాచ్చురటకు తమకునమ్మ తిని తెలుపలేరి. కన్యావిషయమై అసమ్మతి తెలుపుటకు పూనుకొనలేదు. అదియునుగాక, కానసభయందు దధికారమున నున్న పక్షమే కార్పొరేషనునందును అధికారమున నున్నది. కార్పొరేషను సంపాదనము ఎట్లున్నదో మీకు తెలియును. అద్దెలపాచ్చురట, మారుగనీటి కాలము, నీటివనది, ఎట్లున్నదో ప్రత్యేకించి జరింప వసరము లేదు. అంతకన్నను మాఖ్యముగ గమనింపగినది, కార్పొరేషను సమావేశములు. కార్పొరేషను సమావేశము చేపట్టబడారు అని కార్పొరేషను అధ్యక్షుడే వర్ణించినాడు. ఈవిధముగ జస్తినుపక్షము ప్రవర్తించినది. అధ్యక్షుల వోట్లకై మిమ్ము సమీపించుపుడు మూడు విషయముల నడిగి కారవద్దకుండి వాగ్దానముల గైకొనుదు.

- (1) జీవితము మీదగాని గౌరవముగ గాని ప్రభుత్వమున స్వేచ్ఛయందోష్టుములను పుచ్చుకొనుండుట.
  - (2) బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమును ప్రదర్శనమును ఒకే స్కూరించుట
  - (3) తిత్తి అను స్వరాజ్యములభించుటకు ప్రయత్నించుట.
- పోరాటము ప్రారంభమైనది. ధర్మముతోగూడిన ఈపోరాటమున, అపవిత్ర మననదియే లేదని సత్యమూర్తిగారు చెప్పిరి. బ్రిటిషు సామ్రాజ్య ప్రదర్శనములపొమ్మరించు వారిని అధ్యక్షులనుగ వరింపవలెనని కే. జి. శివస్వామి అయ్యురగారు చెప్పిరి
- అధ్యక్షుడు సభకు ముగింపును దెచ్చుచు, సభలో గడచినదేమిందీ, శాంతిముగ, లక్షణముగ జరిగినందులకు తమ సంతోషమును తెలిపిరి. గతమూడు సంవత్సరములనుండి అధికారమున నుండి పక్షమున తానే ఒకసభ్యుడగు నుండినవో అనుమానము బట్టజాలక, త.తలను చూచునియుండు నని ఆయన చెప్పెను.
- అధ్యక్షునికిని, ఉపన్యాసకులకును, వందనముల నర్పించుటతో సభ ముగిసెను.

వి. నారాయణమినను కేసు

క్రిందికోర్టు తీర్పు భూయమగుట

ద్వీపాంతరవాస శిక్ష

మాజీ బిల్లు వారు సంభవించిన కోరిక కాలమునకు సార్వభౌమియై విద్రోహము గలిగించిన నను శిక్షగా మలబారులో ద్వీపాంతరవాస శిక్ష పొందిన ఎం. వి. నారాయణమినను (వి. పి. ఎల్. పీడరు) గారి అప్పీలు రివిజను కేసులో హైకోర్టు సందు నిన్నటిదినము శాస్త్రము, అజ్ఞేష్వ వ్యాలెగార్లు తీర్పు చెప్పిరి. (క్రిందికోర్టు శిక్షను శాస్త్రము మార్పు భూయమగుచు ప్రశ్నోత్తరముగ తీర్పు చెప్పిరి. [ఈ కేసు వివరములు గతమునమున ఇదివరకే ప్రకటించబడి యుండెను.]

అప్పీలుంటు నారాయణ మినను గారి పక్షమున మాజీ బిల్లు వారు కే. పి. ఎం. మినను గారు చూపిన లీజు ఆక్షేపణలను శాస్త్ర. అజ్ఞేష్వ గారు త్రోసివేసిరి. కంప్లెయింటు కా ఖజానాలో టుకు పూర్వము ప్రభుత్వమువారి యొద్దనుండి సి. పి. సి 196 వ తేల్చిన ప్రకారము అవజ్ఞ ఆవరణము. కాని ఈ ఆక్షేపణ క్రింది కోర్టులో చేయబడలేదు. అదియునుగాక, ఉపశాస్త్రములోని నేరము గుర్తుపైంది. ఆక్షేపణయందైనను, చర్య నమూనా పెట్టుటకు అభ్యంతరము లేకుండెను.

రెండవ యాక్షేపణ మేమున, మలబారు స్పెషల్ జడ్జి ప్రభుత్వ ప్రధాన కార్యదర్శిని మరియు సాక్షులను బిలిపించి విచారణ చేయలేదనునది. స్పెషల్ జడ్జికి ఈ సాక్షులను విచారణ చేయుమని ఆర్డీ పెట్టుకొనగా, అతడా ఆర్డీ ని నిరాకరించెనుట వాస్తవమే కాని విచారణ అవసరమనియు, ఆలస్య మగుననియు ఆశిడు తలంచెను. అందుచేత స్పెషల్ జడ్జి చర్య అక్రమమైనదని శాస్త్రము మార్పు అగట్టు 29, 1928 వాడు చెప్పి అసాక్షులను హైకోర్టును విచారణ చేయుటకు గురిపెట్టు ముగ నుండినను, అప్పీలుంటు హైకోర్టులో విచారణకు యాగమృతిని దేశమెను. మలబారు పోలీసు సూపరంటెండెంట్లు హిందీ కాకును విచారణ చేసి గమ్యానమును పొందుటకు గూడ అవకాశ మొసగుటచే. హైకోర్టు ఈ యాక్షేపణను తేదీయు, వారి క్రిందికోర్టులో విచారణ చేయుటకు అవజ్ఞ నిమిషమనియు, మినను గారు కోరిరి. ఆశీర్వాద హైకోర్టును నిరాకరింపబడెను. నిందితుడు కిలాఫతు అందోళ్ నాపరుడనియు, బిటిషు ప్రభుత్వమును తొలగించి కిలాఫతు రాజ్యమును స్థాపించు నుద్దేశించిన విప్లవోద్యమమునంద ఆశిడు చేరెననియు శాస్త్ర అజ్ఞేష్వ గారు నిర్ణయించుకొనిరి. ప్రాసిక్యూషను పక్షి తు 1 వ సాక్షి ఒక గొప్ప యుద్ధోగి అనుభవజ్ఞుడు. అతని సాక్ష్యము ఆవురిమైనవని వాదించబడినను ఆవాదమును నమ్ముటకు నీతి లేనిది.

సాక్ష్యమునంతను తరికిలించిన పిమ్మట నిందితుడు అగట్టు 24 వ తేదీ మంజూయందు, ప్రా. 8, 4, సాక్షులు తెలిపినట్లు, ఉపశాస్త్రము నొసగినది నిజమేననియు, ఆర్. 8, 4, సాక్షులు ఆరి పోర్టును ప్రా. 2-18 (పోలీసు సూపరంటెండెంట్లు) కు బంపిరనియు

నమ్మకగి యుండెను. రిపోర్టు కల్పితమున వాదము సరికాదుమగ నుండెను. కనుక ప్రాసిక్యూషను సాక్ష్యమును నమ్మి శాస్త్ర అజ్ఞేష్వను క్రిందికోర్టు తీర్పును భూయమచేసి అప్పీలును త్రోసి వేసి.

శాస్త్ర. వ్యాలెగార్లు తమ తీర్పును ప్రశ్నోత్తరముగ చెప్పి తు, క్రిందికోర్టునుండి లీజు అక్రమములు విశేషముగ పాటించ దగినవి కావని తలంచిరి. క్రిందికోర్టు సర్దుకచేయుటకు నిరాక రించిన సాక్షుల సమాధానము ముఖ్యమైంది గాదు. కేవలము స్పెషల్ జడ్జి చర్యలకు మాత్రమే సంబంధించి యుండెను. వారిని విచారణ చేసియుండె నను ఫలిత ము ఒ కే విధ ము గ నిండియుండును. (కోర్టు కొంద రి ని స మృ తు చే యి యి విచారణ చేసికొనటకు అప్పీలుంటు హైకోర్టు అవకాశ మిచ్చినను గూడ అతడు నిరాకరించెను. కనుక ఆసాక్షులకు వా దమునకు బలము గలిగింపదని ఈ నిరాకరణమునకు విదితమయ్యె ను తుదకు అప్పీలును శాస్త్ర. వ్యాలెగార్లు తమ త్రోసివేసిరి.

అప్పీలుంటు కేసును కే. పి. ఎం. మినను గారిలో కలసి వాదించిన పి. గోవిందమినను గారు లేచి, అప్పీలుంటు ఇది వరకే రెండు సంవత్సరములకు పైగా జయింబాబు నుండినను అ ద్వీపాంతరవాస కాలమున దీనిని గూడ చేయదని అజ్ఞేష్వను చెప్పిరి. ఈ లీజు అప్పీలుంటు మొదటి క్రిందిపబడిన నాటినుండియు రెట్టా పెట్టుకొనబడునని శాస్త్రము మార్పు అంగీకరించిరి.

తెలుగు ప్రెస్ పత్రిక డి. ము. కోర్టులో

అగటు 168/1928

V S

వాద:- చిట్టాక అమృత రాజు సాక్షులకు ప్రతివాది:- పట్టుపట్టకల రాజు ఈ వెంటరు వాడికి ప్రతివాది ప్రాయించి యిచ్చిన తేదీ 11-2-1920 నుండి ఫిబ్రవరి 11 వ తేదీ కల ప్రాసోటును బట్టి రు 126-0-0 లు రాబట్టుకొనుటకు యాదావా తెచ్చివాడు యాదావాలో ఇదివరలో ప్రతివాదికి మూడుసార్లు సమ్యములు చేయించినను అవలంబించలేదు. ఈ దావా తిరిగి 24-10-28 తేదీకి వాయిదా అయివున్నది. నడరు ప్రతివాది నడరు వాయిదా లాభున హాజరు కానియెడల ప్రతివాదయిన యాదావాపై కే కాబడును. తలుకు } పానుగంటి అన్నాశీరావు 29-9-28 } వాదికరపు పీడరు.

వీహారి బాణసంచా అగ్ని క్రింద. ఒక్కొక్కటి గ్రంథము వెల 8 లా 10-20 రకములు. రంగురంగుల మతావాణి, కాకరపూర్ణాక్షరము, టపా కావ్యాలు, వెన్నెండ్రులు, చక్రవాణిలు, నక్షత్రములు, శివుడు కాండీలు, తారామయ్య, చిన్నబుట్టు, చేగోడిలు, బంగారువాన, వెండివాన, అక్షరములు, అవుట్టు, చేపలు, తోటలు, భోగిమంటలు, తుపాకీమందు అన్ని రకములలోనిది. మంజువాణీ ప్రెస్, ఏలూరు, కృష్ణాజిల్లా.

తూర్పుకృష్ణా జిల్లా కోంగ్రెసు సంఘము-బండిరు

మన తూర్పుకృష్ణా జిల్లా (దివి, బండరు, గు. వాడ, కైక లూరు తాలూకాల) నుండి యానందస్వామిగారిని బానిసాడ లో బరుగనున్న కె. వ. భారతి జి. జి. మహాసభను సంవత్సరం గోరువారందరు ఆహ్వాన సంఘములో చేరి కనీసపు విరాళము రు. 20 గే యిరువది అయిదు రూపాయలు మొట్టమొదట ఇచ్చునలెను. భారతి జి. జి. మహాసభ ప్రారంభమయిన కె. వ. సంవత్సరములకు మన ఆంధ్రజాతి మన జరుగుట కిదే మొదటి పర్యాయము అగుటచే చాలామంది పో నుత్సహించురు. మనజిల్లానుండి ప్రతి నిధులుగా పెట్టుటకు 100 మందికి మించి మే ఆవకాశమును కన కాంగ్రెసుకు పోదలయ్యగిన వారెల్లరు ఆహ్వానసంఘ ములో చేరుటయే కర్తవ్యము. ఆహ్వానసంఘములో చేరదలచుకొ నవారెల్లరు యానెల 20 తేదీలోగా దరఖాస్తులను పూర్తిచేసి కనీసపుచందా రు. 20-0-0 యిరువది అయిదు రూపాయలు కంపనలెనని కోరుచున్నాము.

(సం) చె. వెం. నరసింహము (సం) బొబ్బా వెంకటేశ్వయ్య కార్యదర్శులు

భీమవరం డి. ము. కోర్టులో

OP 29/23

పిటిషను అడవి లక్ష్మీకాంతు సా. భీమవరం కవుంటుపిటిషను 1 అడవిరామచంద్రుడు 2 యా పిచ్చయ్య సా. భీమవరం యా వెంటరు పిటిషను భర్త 'అడవి' వెంటరుకారావు గారు 1922 నుండి వారై వెంటరును మైనరు ముమ్మారు అగు అంజనేయులు 1928 నుండి యేప్రిల్ నెలలోనున్న భీమవరం గ్రామంలో చనిపోయినారు. వారల ఆస్తికి పిటిషనున వారను రాలయివున్నది. పిటిషనుభర్త గారు స్మిథ్ వెంకన్న వయసి పొందిన భీమవరం డి. ము. కో. SC 224/22 డిక్రీ బాకీ యున్నా OS 886/17; OS ర్లను ఆనాల భోగయ్యవైకపాం దిన డిక్రీ బాకీయున్న పిటిషను రాబట్టుకొనుటకు సక్సెస్ ఫుల్ గర్విఫికెట్టు యిచ్చించమని యీ సంబంధన పిటిషనున పిటిషను దాఖలుచేసుకొన్నది. ఆ యుక్త ఎవరికయినా ఆక్షేపణలన్న ఎడల భీమవరం డి. ము. కోర్టువారి ఎదుట 1928 నుండి అక్టో బరు నెల 22 తేదీ వరకు 10 గంటలకు హాజరయి తెలియపర్చు కొరతెను. భీమవరం. కృష్ణాజిల్లా, } రాయసం వెంకటరామయ్య, 1-10-1928 } పిటిషను పీడరు.

వెలువడినది! క్రొత్తనవల వెలువడినది!!

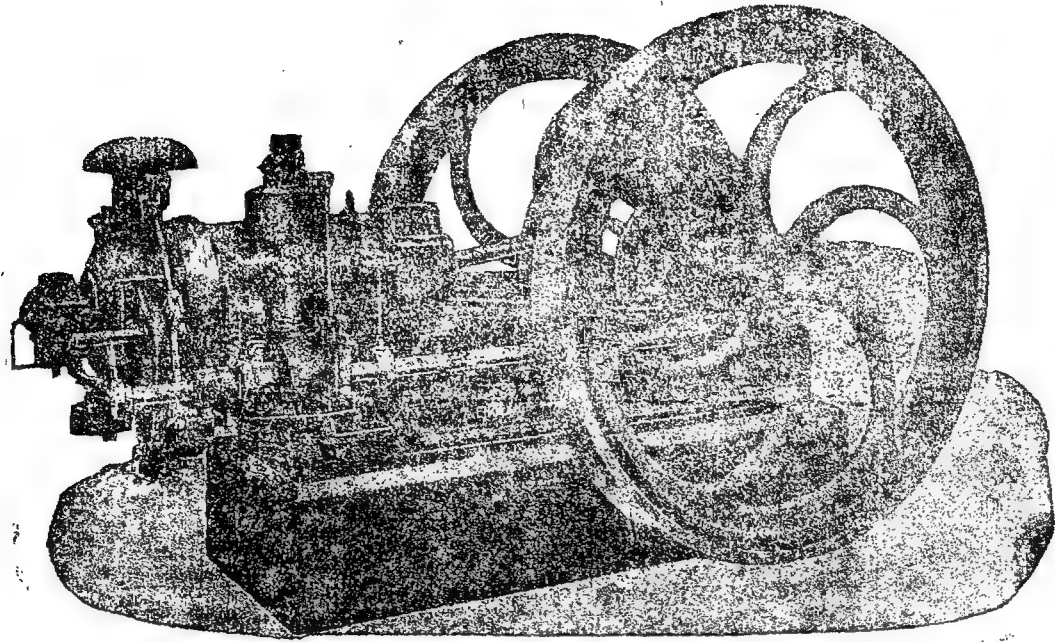

(మనోహరమైన కరమగుడి లెక్చర్ నవల) రహస్యములో రహస్యము తెలిసియు, తెలియని కలికి కలపులో రహస్యము- వెనుకముం దెలుగని వింత వెండిలో రహస్యము-జననికే బరువగు సంతానములో రహస్యము-సాహస చార్యములో రహస్యము- అద్భుతవాత్యలో రహస్యము-రహస్యగోపనములో రహస్యము- రహస్యద్వేషనములో రహస్యము-భయ పెట్టుటలో రహస్యము- బయలుపెట్టుటలో రహస్యము-మనసులో రహస్యము-మాటలో రహస్యము-ఇన్ని రహస్యములు చేరి యీ రహస్య విప్లవమైనది! ఇన్ని రహస్యములను భేదించినవాడే కీర్తికరుడు!! చిత్రపటకోభితము. క్యాలికోవైండు. 274. పుటలు. వెల పోస్టేజీ గాక రు 1-8-0. చందాదారులకు పోస్టేజీ గాక రు 1-0-0 మాత్రమే. ఆంధ్రప్రచారిణి గ్రంథనిలయము, కాకినాడ.

అమృతాంజనము

అన్ని సెప్పలకు మందిమందు చక్కని డబ్బితో సహా సీసా 1-కి వెల 10 అణాలు డజన్ 1-కి 6-4-0 మాత్రము జీర్ణరసాయనము అజీర్ణములను భుజించిన వస్తువులు రక్తమునకు సరిగా మారవు. అజీర్ణము మిగిలిన రోగములకు కారణము. దీనివలన జీర్ణకోశము లందు రససారము ప్రకముగా గలిగి యున్న మేష్టడి ఆయువు వీడిండును. 26 మృతల డబ్బి వెల రూ. 1-4-0. అమృతాంజనము డిపో, మదరాసు బొంబాయి.

Advertisement for 'సాక్షి' (Sakshi) newspaper. It includes a large logo with the word 'సాక్షి' and a list of subscription rates: మొదటి భాగము 2-0-0, రెండవ భాగము 2-0-0, మూడవ భాగము 1-8-0, నాలుగవ భాగము 1-12-0. Below the rates is a detailed description of the newspaper's content, its commitment to providing news and information, and its subscription details. At the bottom, it mentions the publisher 'పానుగంటి రాజారావు, విరాపురము' and the printer 'గోదావరిజిల్లా అని వ్రాయవలెను.'

బ్లాక్ స్టోన్

క్రాడు ఆయిల్

ఎంజినులు

సరసమైనవి	నమ్మకమైనవి
పొడిమిగలవి	అమోఘమైనవి
పూచీగా	తృప్తినిచ్చును

మార్క్

సన్న అండ్ కంపెనీ (ఇండియా) లిమిటెడ్

బెజవాడ

మద్రాసు

కోయంబూరు

డాక్టరు రవీంద్ర నాథ టాగోరుగారు

కలకత్తాలో నుసంగిన ఉపన్యాసము

నిన్న (5 వ తేది) సాయంత్రము కలకత్తాలో అల్లూరు నాటకశాలలో డాక్టరు రవీంద్ర నాథ టాగోరుగారు "మన సమస్యలు" అనువిషయమునుగూర్చి ఉపన్యాసించిరి.

"విజేతయెవడు మనదేశమున పరిపాలకులుగా నుండుట వలననే ముక్తికలుగలుగుచున్నారో తిరుమగా ముఖ్యము చెప్పుచుండుటగాని మనదేశమున నిరంతర వైషమ్యములు కలుగుచుండుటయే మనకష్టములకు కారణమని నా అభిప్రాయము. రక్షనమ్యేళనము కలిగినగాని ఏదేమైనను ఏదాతీయమున అభివృద్ధినిందజాలదు. మనదేశమున కింతవఱకు మతనియమముల వలన భిన్నములములవారికి వివాహాది సంబంధములు కలుగుటకు రక్షణరక్షా రక్షనమ్యేళనము కలుగుటకు ను బాత్తుగా ననకాళము లేదు. దేను నున్నది. విషమస్థితి కలిగినపుడు తాత్కాలికముగ వివిధ మతములవారు కలిసి పనిచేయుటయు మరల సామ్యస్థితి కలుగగానే ఎప్పటికలె కొట్టుకుండుటయు అందులకు విజేతయాలే ఉత్తరవాదులని వారివై నిందమోపుటయు వాడుకయైయున్నది గాని యిది ఎంత మాత్రమున న్యాయము కాదు. అస్పృశ్యతను తొలగించి నుగూడ నీ అనర్థమును మొదలుట తొలగించజాలము. హిందూమతమున దివిమతములవారు పరస్పర మతనియమములై యున్నంతకాలము హిందూమతమున దివి మైతి నికముగా నీచమారజాలను. జర్మనీ యాధ్యక్షుడు వచ్చినపుడు అంగ్లేయులు భారతీయుల సహాయమును కోరినదిగా విషమస్థితి కలిగినపు డీ రెండుమతములవారికిని తాత్కాలిక సమాధానము కలుగుచుండును. మరల నా ప్రమాదము తొలగగానే ఎప్పటికలెనే వారు స్వేచ్ఛలుగు చుండురు. జర్మనీ యాధ్యక్షుడు మనదేశమున మనసహాయమును కోరినంతయును ఆయన ధర్మము ముగిసినదియట్లు మరల తమ అధికారప్రతాపమును వెనక జలనవాలాదాగులలోని యిప్పుడు మరల కెన్నానిమయమునను మనకు చూపలేదా? కాననే జేకీయులలో గాఢమైతిని కలిగించి యొకమత్య ప్రభావమును దొరతమువారు గ్రహించ గలుగుటకొనెనుటకు గాంధీమహాత్ముడు గొప్ప ప్రయత్నమునెరించెను. పాలితులకును పాలకులకును గాఢపాపేతమును సామరశ్యమును కలిగించుటకే మనోరమ్యుడు ప్రయత్నించెను గాని అందులకు రెండుపక్షములను సమాన బలముగలిగి యుండవలెను. ఒకపక్షము దుర్బలముగానున్నపు డది పనికిరాదు. పేతువాదము లేకుండ మూఢవిశ్వాసమునే కలిగియుండుట నిరాధారముగు భితిచెందుట మున్నగు కారణములవలన హిందూసంఘము దుర్బలమైనది. విజేతయ పరిపాలనముగూడ దానికి సహకారియైనది. భారతీయులలో నైకమత్యము కలుగదండుటకు యిదియన్నియును నిరోధక కారణములుగా నున్నవని" టాగోరుగారు నుడిచిరి. (అ. వె.)

తుర్కీ క్రొత్త తురష్కదేశము

కానున్న రిపబ్లికు

కాన్స్టాంటి నోపిట అక్టోబర్ 2 తుర్కీ రిపబ్లిక మారున కొన్ని సంవత్సరముల కాలము అధ్యక్షు లొకరు నియమించబడెదరు అధ్యక్షులెన్నుకొనబడును. కాననభట్ (అనల్లి) కాననములను చేయుఅధికారియే యుండును. తర్వాతిర్వానాకాధికారములలో మంత్రిత్వమునారు అసంబ్ధి తత్తరవాదులుగనుండురు. కవులెవరు సభ్యులను అధ్యక్షుడే నియమించును.

మిత్రమండిసేటు న్యాయకగ ప్రవర్తించెనని తురష్కదేశ కలు నిందించుచున్నది.

జపాన్ టోక్యోలో మరల భూకంపము

టోక్యో, అక్టో 4—నేటి యుదయము మరల 12-54 గంటలకు గొప్ప భూకంపము గల్గెను. ఇండ్లలో నుండి అందఱును లేచిపోయిరి. విద్యుద్దీపము లాగ్నితేజుబడెను. ఒకా కాలోగూడ భూకంపము గల్గెను.

ఆర్థిక పరిస్థితులు బాగుపడుట

ఒకాకా, అక్టోబరు 4:—ఆర్థిక పరిస్థితులు అనుకూలము గనున్నది. ప్రజలకు విశ్వాసము గల్గినది. త్వరలోనే అంతయు అనుకూలపడవచ్చును.

సిక్కుల మహాసభ

డాక్టరు కిచలాగారి రథ్యక్షత వహించిరి

వెంటనే కాననోల్లంఘనమును ప్రారంభించవలెనను తీర్మాన మొనెరించబడెను

కిచలాగారి అధ్యక్షత్వవన్యాసము

ఈ మహాసభ మంజూరుగా భువిండులో జరిగినది. "స్వరాజ్యము వచ్చినచో అకాలితే సర్వాధికార లభియదను దుఃఖిపాటును కంబాను ప్రజలలో దాగిపోవలెను. అందువలన హిందువులను మహమ్మదీయులను నిరత్యామాలుగా నున్నార. ఇట్టి తెలివితమైన అభిప్రాయము దివ్యవానికి రథ్య చేరదరి తైన కలుగునా? స్వరాజ్యము వచ్చినచో హిందువులు నిత్యము మహమ్మదీయులు మహమ్మదీయులను గూడ అకాలితో సరిగా ప్రోగవనము నలుపు నట్లు అకాలితాదాడలెను గాని వారు వెనకబడుట లేకకాళ వియ్యనాడెను. మహాప్రాయమున అత్యధికమగుభివృద్ధికలిగినం దులకు చాల సురనించు దున్నాను. అంతయు భద్రత కట్టి వచ్చుటకే కష్టమందువుగా నున్నది. ఇదివరకే ప్రారంభమున దొంగతనములు బంధిపాటులు త్రాడుకు చున్నవని రథ్యప్రబలము గానుండెను. అట్టి ప్రారంభమున దివిభిన్నముగ నిరత హిందూ మార్గముగనుట మిక్కిలి వింతగా నున్నది ఈమార్గము కలుగుటకు కారణభూతులెవ్వరు? కాంగ్రెసు సంఘము వారా? ప్రాంత కాంగ్రెసు సంఘము వారా? తీర్మానములలోను యావస్థావరములలోను చాలము గడచిరి. కాన వారిం దులకు కారణభూతులుగాడ. మరెవరు? గాంధీ మహాత్ముడు, గాంధీమహాత్ముని దివ్యరహి మహిమ. దీనిన మోయిగా యిండ్లకడ సర్వజనులను సమభివృద్ధిచేయుండే కార్యాచరణమునకయు చున్న గాంధీ మహాత్ముని ఆత్మకృతి మహిమాలేయమే యిం దులకు కారణము

గాంధీ మహాత్ముని చెరసాలలో నుండుట కంటే భార తీయకు లభికును సవరణ మింకోరటి లేదని గ్రహించి భార తవాదులను అత్యగౌరవమున ప్రకటించి ప్రభుత్వించి చెరసాలలలోనెన్ను లేదండ చేయవలెననుచుండుట చేను చాల చింతింపుచున్నాను. దేశమున సత్యాగ్రహము నకు సంసిద్ధమగుగా నున్నదా లేదా అని విచారణ చేయుట కొకసంఘము నేర్పరచి దేశమునందంతట ను తిరుగుటలను నా కాలమంతయును, నాదృష్ట్యము చేసిరి. సత్యాగ్రహమును ప్రారంభించితిమని వాదించుట స్పష్టముగా ప్రకటించిన అత్యుత్కృతి దేశమున ముఖ్యము రాజుండురా? స్వర్ణదేవాలయము తాళములను గురికా వాసునగూర్చి అకాలి లేటుల సత్యాగ్రహ మొనరించినో మిరు చూడలేదా? కాన నోల్లంఘనమునకు కంబానువారు సంసిద్ధులుగా లేరని చాల మంది మంజూరు ప్రతినిధులు దీర్ఘిభట్ నా తీర్మానమునకు ప్రతి కూలముగా వాదించిరి. వాదనాపము నికాధారము. మంజూరువార టుల నెన్నుచు ను మూల దూరు వారు గాదు. సత్యాగ్రహము ప్రారంభించుటకు వెంటనే వారం దరును ఏకీభవించి నుండుట వచ్చుట నిశ్చయము. కాంగ్రెసు, భిలాఫతు, పేక్ల సంఘములు లేజోవిహీన ములయిన కలెము. ఉత్సాహప్రవహించున కరకాళము లేక పర స్పరభుతకలెములకు గడంగి. అవధిరసభా తీర్మానముల నను సరిపును. (బ్రిటిషు సత్తులను బహుమతి) పును. కాననోల్లంఘన మునకు గడంగి. ఇదు మొము మిత్తనెరసత్వస్వమును చేకూర కల్పించెదమని కేధము చేయును. మిరటు చేసినచో దొరతనమువారు వివేచించులై మిరటులనారము మెలంగెద రు" కిచలాగారు నుడిచిరి.

కాననోల్లంఘన తీర్మానము

"కాంగ్రెసు మహాసభ వారి చేతే క్షురు పబడిన కాననోల్లంఘనమును ప్రారంభించవలెను. మహాప్రాయమువారు సర్వాధికార సోపానముల సంసిద్ధులుగా నున్నార. మంజూరుగావ్వి కాంగ్రెసుసంఘమువారు గూడ కాననోల్లంఘనసంఘములతోద్ధృతవలెను" అనతీర్మానమును గూర్చి అనభిప్రాయము రిగినది కలె గాను మిత్తనెరదాయు తీర్మాన మును బలపరచెను తీర్మానము ప్రతిష్ఠాగా నామొందింపడెను.

క్రాంత్యాగ్రేహ కానన తేజ్ కన్యలు సభ్యత్వమున కొనగిన రాజీనామా అంగీకరింపబడెను.

ఒక కార్మికసభ

నిన్న సాయంత్రము వెంటబూరు ఎడ్వర్డుపార్కులో కార్మికసభ జరిగినది. జి. ఎన్. అరండేంగారు భృత్యులైనవనస్య నిందిని మదరాసు కార్మిక సంఘాధ్యక్షుడు అధ్యక్షత వహించెను.

ఉపకార్యకుడు భర్త్యులను మూడుభాగములు వాదించెను. (1) భ్రాతృత్వము (2) కర్మ (3) అకతారము: ఇండ్లలో కన పిల్లల యెడల భ్రాతృత్వము పెంపొందించు కొనవలెనని జెప్పెను. కర్మగూర్చి జెప్పుచు మనప్రభుత్వ సుఖములు అల సృష్టజన్మ కర్మానుభవములని య, మొదలజన్మలో నుభవమభివృద్ధిచెందలెన్న యాజన్మయందు కర్మాచరణము జేయవలెననియు జెప్పెను. అకతార వోటుల నిమ్మని వేడుకొనుట కచ్చటికి కాలేదని నుడిచెను. కాని వాడుకమెట్లును కమెట్లు పేలొనగూర్చెదమని వాదనముజేసి దానిని వెరవేర్చుకారకే బ్రాహ్మణుడైనను బ్రాహ్మణేతరుడైనను పాటింపక యిమ్మని జెప్పెను. అవతార పురుషుడు మనభుక్త్యవరోచి ప్రపంచము నడుగుల దుఃఖములన్నిటి నిబావునని యాతడునున్నును అవహమహనకు మృదయపూర్వక స్వాగతము సంకుటకు మనము సిద్ధముగా నుండవలెనని యాత డు నుడిచెను.

ఉపకార్యకుడు జెప్పినదంతయు ఆనందించుచు సభికులు అధ్యక్షుడు హెచ్చరించెను అధ్యక్షులకు వందనము నిర్వహించు తో సభముగిగెను.

ప్రాచీనరు గులాం హుస్సేనుగారు

1818 మూడవ దిగ్యులేషనుక్రింద అరెస్టుచేసిరి

ప్రాచీనరు గులాం హుస్సేనుగారిని మంజూరుదొరతము వారు 1818 మూడవ దిగ్యులేషనుక్రింద అరెస్టుచేసిరి. అతనికేను చేసి విచారణకొరకు ఏజెన్సీని పంపలేదు. అతడెట్టి కేసులు చేసె నో కొంచమైన ప్రజలకు తెలుపవలెనే అతనిని బండికిమునందు నిర్బంధించి యుంచిరి. అతడురాను నిర్దేశించిన న్యాయవాదులుభ ముక వాదించుట కతనికికాళమిచ్చుట న్యాయము అటులచేయ జాలకపోయినచో మంగరాష్ట్ర ప్రభుత్వమువారుచేసిన పాటి యైన మంజూరుకాష్ట్ర ప్రభుత్వమువారుగూడ చేయదగు నని ముసింజోటులును ప్రతికరాచెను. (అ. వె.)

ఆలి పూరుకుట్రకేసు

5 వ తేది విచారణ

నిన్న (5 వ తేది) 10 మంది సాక్షులు సాక్ష్యమిచ్చిరి. గార్బరులో బెస్టికం వెనీవారి బొగ్గుడిపోల్డ దర్వానును జూలై 80 వ తేదీని కుట్రదారులు వాల్చుచేసిరి. ఇది మూడవ కేసు. దర్వాను డిపోజీనుండి ఒకమాటను పట్టుకొని రాగానే పొంచి యుండిన ముగ్గురు నారితలను అతనిని పిస్తోలుతో కాల్చిచంపి అమాటును తీసుకొనిపోయిరి. అది యాపాములసంచి యని వారు తలచి యీ వాత్స చేసిరిగాని ఆసంచిలో మామిడిపండ్లే యుం డెను. కాని యాపాములు లేనేలేవు. అని యీ సాక్షులుచెప్పిరి. (అ. వె.)

దేవర్దు రిబేట్లపద్ధతి

బొంబాయి వాణిజ్యసంఘాభిప్రాయము

దేవర్దు రిబేట్లపద్ధతివై బొంబాయి వాణిజ్యసంఘపు కమి టీ అభిప్రాయము భిన్నభిన్నముగ నుండెను. సభ్యులభిగ్రంఖ్యా తులు ఇంపీటులు పిప్పింకుమిటి అభిప్రాయములతో, ప్రస్తుత వాణిజ్యమునకు కాన్ఫరెన్సుపద్ధతి సంగీకరించుట యజనరచుని యు, కాన్ఫరెన్సుకు ఓపికలకు సురకు యొక్కించువారి బలము హామి యుండవలెననియు, అందువలన వైజీడలలో సరుకు నెక్కించు పోటీ యుండవలెయు, కావున కాన్ఫరెన్సుపద్ధతి యు, దేవర్దురేటు పద్ధతిగూడ న్యాయముగాదను బాగుండట లేనియు నేకీధినిందిరి. స్వల్పసంఖ్యాకులకు అలా దేవర్దు రిబేట్లపద్ధతి అలె యున్నులేదు గాని ఓడయజమానులను, ఓడలలో సరుకు లెక్కువారిలకు మధ్యనోక ప్రతిపత్తి పద్ధతి యుండవలె నను సభిప్రాయమునకు మొగ్గుపట్టుండరి. (అ. వె.)

హిందూముస్లిమ్ కలెతలు

సమరాజ్ పూర్ ముస్లిమ్ పకటనసంఘమువారు జెయి లులొని హిందూ అధికారులు ముస్లిమ్ ముద్దాయిలను తిన్నగా చూసుటలేదని తెల్పుచున్నారు.

చిరై శివారాలు

జరసి

జరసిలో అల్లకల్లోలము

‘జెరక్’ పాలనమును ప్రవేశపెట్టనుండుట
చాన్సిలరుకు విషయసంధి

అంధ్రప్రదేశ్, అక్టోబరు 11:—కాత్రి 1/15 ప్రెస్సు విలేజు
‘జెరక్’ నుండి ఇట్లు తెలుపుచున్నాము:—ప్రెస్సు గారి కోయి
లిను పాలనములో నిర్వాహమును వదిలివేసి పంచపథానుల
చేరగాని మత్తప్రధానులచేత గాని రాజ్యపాలనను చేయవలసింది.
ఈ పథానులు సామర్థ్యము, యోగ్యతనుబట్టి ఎన్నుకొనబడుదు
రు. ఈ పథానులు, ఆదర్శము అనుదానితో సంబంధములేదు.
ఈడకు డ్రెస్టర్లని గూడ ఎన్నుకొనుటకు వీలులేదని కోరుచున్నా
రు. వర్తకపథానులనుండి వ్యవసాయలోక జ్ఞానమును పూర్తిగా త
రిసివారిని పాలకవర్గములో ప్రవేశపెట్టుటకు ప్రయత్నించిరి
గాని వ్యర్థపడుతున్నదామెను.

డిక్టేటరు, ఈకమంత్రియగు డాక్టరు గెస్టరుగారులనుబట్టి
జరుగుచున్నారని. జానకి తోడుగ దేశమునుండి వచ్చిరి
గూడ నిర్వహణనుచేయుచున్నారని డాక్టరుగారు కాత్రిక
మంత్రిగ వచ్చేవనని. స్టేషన్లనుబట్టి జరిగినవి. పెరేటన్
గారు ఆర్థికమంత్రిగ నియమింపబడవచ్చు ననుచున్నారు. ఇతర
కార్యాలయములన్నిటినీ చేర్చి ప్రభుత్వకార్యవర్గాలచే కాల్పిత
ముగ పాలించెదరు.

చాన్సిలరు చిక్కులు

ఉభయపక్షమువారికిని తీరగతుగు భిన్నాభిప్రాయము
లున్నవి. కోయిలివనుప్రభుత్వమువారివలనను ప్రెస్సు గారికి
సాయపడునట్లులేదు. ఈ కారణములచేత పార్లమెంటుద్వైతము
ప్రచారము పాలించుటకు వీలులేదు. ఉభయపక్షములవారికిని
అకాంక్షలున్నవి. పూర్తిగా తెలియదు. ఈ పక్షముల నెను
యొక్కను నటుల వీరిని చేయుటకు వీలులేదు. ఈ సం
దర్భములందేని రిని స్టాగు సభ నెత్తివేయుటకు గూర్చి
బహిరంగముగ చర్చించిరి. మరల ఎన్నికలు జరుగునని దీనివర్గము.
పార్లమెంటు పాలనము ఇంతటితోనరి అగవని వచ్చుచున్నది.
ప్రస్తుతము ఎన్నికలు జరిగిన అంతర్వాధ్యుత ఎరిగిన యుండెను.
ప్రెస్సు గారికి దీనితో సంబంధమును గలవరాదు. నిజముగ
డిక్టేటరుషివును ప్రవేశపెట్టవలెనన్న పార్లమెంటు పాలనము
గావుననుటయు మార్గము. ఇంకొక మార్గములేదు.

పార్లమెంటుపాలనము పడిపోవుటకు కారణము సాం
ఘిక ప్రజాస్వామ్యవాదులు ఈజా 1 కి కి గంగుటలు పనిచేయ
వలెనని ఆర్డరును రద్దుచేయుటకు ప్రభుత్వమువారి కధికారము
నియమించుటయే.

పరాసుల హెచ్చరిక

జరసిలో జరుగు సంఘటనలను జూచి ప్రెస్సు
పత్రిక లిట్లు హెచ్చరించుచున్నది. ప్రజలు
నిరవిర్రవంతులతో నుండవలెను. జరసి అంతయు ఇప్పటి
కాదుల హస్తాధిపత్యముచేత జాగ్రత్త కనిపెట్టి మరల రాజీ
రాజ్యము నేలకుండగ జేయవలెను.

ప్రెస్సు ప్రభుత్వమువారి కష్టములు

ప్రెస్సు, అక్టోబరు 2:—నవ్వుపాతములను గూర్చియు
రూపుల అక్రమగూర్చియు పరాసులతో రానుబారములను
ప్రెస్సులందులకొని జరసి ప్రభుత్వమువారి రుణ కొనుగో
న్నారు. రూపులను స్వీకరించుటకును, రుణలతోనే
గనుల ఈజా 1 కి 800000 టన్నులను తయారుచేయుటకు
కొనుగోన్నాడు. ప్రెస్సు మ్యాగిసిన్ ప్రభుత్వమువారి తగవులతోను
రిపబ్లికనుగాలేదు. ఇంకను రూపులకొనుగోన్నాడు జరుగుచునే
యున్నది. కొన్నిరోజుల క్రిందను మ్యాగిస్ట్ బర్సునుండి ప్రెస్సుకు
19,00,00,000 రూపాయల మొత్తమును, గొంపోగూడెను. కాక
కాదుగాని నడిచింది. కాన్సిలరుల కొరతను వారును,
కమ్యూనిస్టులను ఏకమై, రైతులనుండి అయిదువేలలకు భరిం
చుకొనుటకు వలెననియు, మొదటి వారందరను, అయిదు
పాటులకు నుండవలెనని కమ్యూనిస్టులు గొంతుచున్నారు.

వాక్ కార్యకర్తల సౌకర్యము చాల బలముగనున్నది. వీరికి
ప్రెస్సు, పోలీసు, మరలవరులు, రైతులు తోడ్పడు
చున్నారు. సాంఘిక చదులు సమైక్యమునకునున్నది.
ఇంతటిలో ఈ సమయమున రాజ్య ప్రవేశపెట్టవలెను
పథానులు చేయవలెను. (ప్రెస్సు క్లబ్)

డనల్లార్లు అల్లరులకు పరాసులే కారణమనుట !!

అంధ్రప్రదేశ్, అక్టోబరు 4:—కాత్రి 10/85. అంధ్రప్రదేశ్
ర్యు అల్లరులకు పరాసులే కారణమని తెలియుచున్నది. జరసి
పోలీసుగారు అతినిదానముతో కమ్యూనిస్టుల ప్రవర్తించి రుని
ప్రజలు తెలియజేయుచున్నారు. అట్టి పద్ధతులను జేసిపరాసుల
ప్రారంభముచేసి నిర్వాహకులను అక్టోబరు 7 తేదీన ఇంకొక
పర్యాయము వెనుకటి కు వాడులు రుని సంకల్పమును నెరవే
ర్చుకొనుటకు ప్రయత్నించెదరని తెలియుచున్నది. దీని వాడు
కుడు మోర్ దుతినగాని కొద్దెంతకేగి ప్రెస్సు పైకా మిననరు
తో అక్రమగ రాష్ట్ర మందంతులను కొంకరు పోలీసువారినుండి
అయిదువేలలకు నన్నింటిని పోలీసు వలెనని యు కిక్కిన
వారిని డనల్లార్లుచేత తీసివేయవలెననియు జెప్పెను. ఆరెడ్డు
చేసెను. పోలీసువారు నిరాయుధులగు జేయబడిరే ప్రజలు మా
తీసుకొని దొరుకు పోతులనుదురు. ఆయన చెప్పినట్లుల నడుచు
కొనవలెను.

చీనా చీనానల్లమందు విధానము

చీనాలో ఉన్నా ముగ జల్లమందు పండించునంత కాలము
ప్రభుత్వమువారు జల్లమందు ‘మాజావలీని’ కడలుటకు వీలులేదు.
జల్లమందులను అదాముడు 8500000 డోలరుల అంచనావేయ
బడెను. దొంగతనముగ జేర్చు జల్లమందెంతియోగలదు. అసలు
కర్రముగ జరుగు కష్టమునై తీవ్రతన జల్లమందు దొంగతనముగ
జేరములో ప్రవేశపెట్టబడును. ఇదితప్పును అని హాంకాంగు గవ
ర్నరు చెప్పెను.

చీనాలో దొంగతనము

నేరములను పూచీ
మెరెను అక్టో 4 దొంగలు విదేశీయులనే ముట్టించిరి.
దొంగల పడంతులలో చీనా ప్రభుత్వమువారు కష్టపాడలేదు.
దొంగతనములను కొన్ని రాష్ట్రములలో జరుగుచున్నది. అగ్టు
10 తేదీ తేటలో కొరిన విషయములు జన్మిటిని చీనా ప్రభుత్వ
మువారు నెరవేర్చవలెనని ఇతరప్రభుత్వము వారు చీనా ప్రభు
త్వము వారితో ప్రత్యక్షమున నొసగిరి.

ఇంగ్లండు

అధినివేశముల యభివృద్ధి పారిశ్రామిక విజృంభణము అధినివేశపు కార్యదర్శి అభిప్రాయము

అంధ్రప్రదేశ్, అక్టోబరు 2:—బ్రిటిషు సామ్రాజ్యములో భాగ
ముగ నున్న వారి కంకరలను అధినివేశముల నైతికభౌతికాభివృద్ధి
ఎంతయు ముఖ్యమని డిక్టేటరు ప్రభుత్వ తెలియజేసెను. అధిని
వేశపు కార్యాలయమువారు దొమినియముల లాభమునకై సదా
ప్రయత్నించుచున్నారు. అంతస్సామ్రాజ్య వర్తకములు అభివృద్ధి
జేరముటకు ప్రయత్నించిరి. అధినివేశముల సంరక్షక రాజ్యములు.
ఇంకను వర్తకము మందగించుటకు నష్టబడుచున్నది. కాని
ఎటులనో కాలక్షేపము జేయుచున్నది. చిన్న అధినివేశముల
ఆర్థిక పరిస్థితులు బాగులేవును. పెద్ద అధినివేశముల ఆర్థిక పరిస్థి
తులు అనుకూలముగ నున్నది. అధినివేశముల వర్తకములను
తృప్తికరముగ బాగుపరచునీయున్నది. అంతస్సామ్రాజ్య వర్తకము
విభిన్నవిధములకు ఆర్థికభారం కొన్ని తీర్మానములు ప్రవేశపెట్ట
బడును. అధినివేశపు కార్యాలయమువారి బాధ్యతను నిర్వహించు
టకు ప్రతినిధులు అవసరమగుచున్నది.
బ్రిటీషులో (అప్రీరియ) గొప్ప పండిసీసము గలిగిన
గవర్నరు. ఇందులో నూటికి 60 పార్శ్వసీసము, టన్ను 1-కి
100 డోలర్లు పండితములనున్నది.

ఇండిగ్ జూన్ 1 తో ఇంకొక 5 గురు ముడిపి బయటకు
దీసి రక్షించిరి. ఇంకను ముగ్గిరిని బయటకు దీయవలసియున్నది.
ఇంగ్లాండులో తుపాను
దురాచరణ ఆర్థికాత్రి మొదల ఇంగ్లాం
డులో గొప్ప తుపాను పుట్టుకొన్నది. ఇంగ్లాండు చానల్ లో
పొగయోడెలు పోవుటలేదు. అపుడేమిబడెను. బ్రూగుగారు

నిన్నటిదినము లందనుకు రావలసియుండెను. కాని ఈసంపాన
కులన రావడ మాలస్యమైనది. టూల్కా ముడి భూమిమీద
వీరు ప్రయాణము జేసివచ్చిరి. ఛానల్, కానల్ ప్రక్కన వీరు ఆగి
పోవలసివచ్చెను.

భారతదేశపు గొప్ప ఆస్తి

అంధ్రప్రదేశ్, అక్టోబరు 1:—సామ్రాజ్య సామ్రామిక న
భుమువారు దొమినియను ప్రతినిధులకు విదేశీయుల సంకల్పమున
అగ్టారు మహారాజుగారి టిట్లుజెప్పిరి. సామ్రాజ్య స్నేహపాతము
లెంతబలముగ నున్నవో యుద్ధసమయమున కరిక్షింపబడెను
గృహభిదములు నవాజమే. ప్రవృత్తిస్వభావము. మాకు దొమిని
యనుట, సామ్రాజ్యమువారు అందజేసిన స్నేహభావమే మహా
మేరువ వంటిది. ఇదియే భారతదేశమునకు గొప్ప ఆస్తి.

కె న్యా స మ స

ను గూర్చి డిక్టేటరు ప్రభు విట్లు జలికను:—సామ్రా
జ్య ప్రభుత్వమువారు జేసిన కె న్యా స మ స వలన కె న్యా స మ స లం
దరులు తమదేశములో నున్న సాధనసంపదనంతను యభివృద్ధిజే
యుటకు ప్రయత్నింప వలెను. కె న్యా స మ స వలన ఇతరసం
రక్షక దేశములలోన సామ్రాజ్య ప్రభుత్వమువారు అధికా ప్ర
జలకొనుటకు భర్తకర్తలగు ప్రవర్తించుచున్నార.
ప్రభుత్వమువారి విషయమే వివిధజీవన అయిదివారి ఉత్పా
ద్యభర్తముగ నెంచవలెను. ఆఫ్రికా ఆర్థిక పరిస్థితులు వీలగునంత
వరకు ఆఫ్రికనుల ఆర్థిక నైతిక విద్యానియములందు పురోగ్మ
ద్ధికి పాటుబడెదరు. తూర్పు ఆఫ్రికా ప్రభుత్వమువారు గూడ
దేశముల పురోగ్మద్ధికి తోడ్పడగలరు.

సింహాళదీప్త ఐక్యర్యము

సింహాళ కె న్యా స మ స విధానము జయకరముగ మూడెండు
పనిజేసెను. కాని కొన్ని మార్పులను జేయుటకు ఆలోచించు
చున్నారు. సింహాళ దేశపు తేయాకు కొబ్బరిత్రాడు వర్తకము
చాల బాగున్నది. రబ్బరు కరికముగూడ చాల బాగున్నది.

ఇరాకు, వలసైను

ఇరాకు పల ప్రెస్సు పాలనమునకు మొత్తము ఈసంపానకు
8545000 పానులు అంచనావేయబడెను 1921, 1922 లో
26,695000 పానులు అయిది ఈరాక అసంబద్ధమున వేరవుగుటకు
ముందు ఇరాకు ప్రభుత్వమువారిలో ఒడంబడికలన్నియు పూర్తి
యగును.

మసాలా సమస్య

మసాలా సమస్య ప్రభుత్వమువారు త్వరలో తుక్కితో
రానుబారములను జరిపెదరు. ఆర్థిక కార్యకర్తలచే మసా
లా ఇరాకులోనే కలుపుటకు ప్రయత్నించుటకు కనబడు
చున్నది.

ఆంగ్లో అరబ్బుల సంబంధములు

కాగ్దాలో నున్న బ్రిటిషు ప్రతినిధియు అరబ్బు ప్రభుత్వ
మువారును ముమ్మాద్దానముతోడనే ప్రవర్తించుచున్నారు.
4 గేండ్లలో ఇరాకు పట్ల బ్రిటిషు ప్రభుత్వము వారు తమధర్మము
ను పూర్తిగా నిర్వహించగలరు. ఇరాకు ప్రజలతోడను, ప్రభుత్వ
ముతోడను గాఢమైత్రి సంపాదించెదరు. దీనివలన మసాలానము
అభిరుగునరికి మగల మనతో క్రొత్తపర్మాటులను వారు చేసికొ
నెదరు. అరబ్బుల స్వాతంత్ర్యమునకు బ్రిటిషు ప్రధాన కారణమని
వారు గుర్తించెదరు. ఇదిమావిశ్వాసము. ఘెయనూలు రాజుతో
అన్ని ఒడంబడికలు పూర్తి అయినగాని ఇరాకు అసంబద్ధివారి కై
భినిగూర్చి జెప్పటం కిప్పుడు వీలులేదు.

కరీ మెర్సీ కాబ్బుగారి సేకు ఆయనను డిక్టేటరు ప్రభుత్వ
ఉగ్గడించిరి. సర్ హెగ్నీ దాబ్బుగారి సేకు కొన్నియాడిరి.

సామ్రాజ్య ఆర్థిక సమస్యలు వర్తకాభివృద్ధి

అంతస్సామ్రాజ్య సహకారము

కీఫీలు అక్టో 4:—అంతస్సామ్రాజ్య ఆర్థిక సభవారు
తమ కార్యక్రమములను తయారు జేసిరి. వచ్చేవారము మొదటి
విషయములను ఆలోచించెదరు. నేడు ఆర్థిక సభమార్గమే నమా
వేశమాయెను. సామ్రాజ్య వర్తకాభివృద్ధి గూర్చి కొన్ని
విషయములను గూర్చి ఆలోచించిరి. వర్తక విషయములలో
అంతస్సామ్రాజ్య సహకారము బడయు టెట్లో చర్చించెను.
వర్తకపు గుర్తులు, ప్రెస్సు టెంటులు మున్నగు విషయములలో
సహకారమును బొందుటను గూర్చి ఆలోచించిరి.

మాంబళమున:— శ్రీ కొదండరామస్వామి వేదా
లయమున, ౧౯౨౩ సం. ౫ జులై ౧౫ నెల ౧-౨ తేదీ ఆదివార
మునాడు దుడుడుమున బాగుంటున్న పచ్చయిల్లు కళాశాలయందు
సంస్కృతి విద్వాంసులుగ నుండి వింమియకొని వేదాంతకాల
తేజము చేయుచుండు (బ. కే. శ్రీరాంబాబు నారాయణకా
మ్రొలుగారు, బ్రాహ్మణులగు మాధ్వమై సంధ్యావందనమున
కళామి అవధ్యసీంకర బోయెదరు. అక్షిప్తులైన బ్రాహ్మణు లెల్ల
కుల రాజ బ్రాహ్మణులు.

వికాఖనటణమన జ్యోరముతో పడియున్న మీరికి కొంచెము
గుణముగలదై.

మద్రాసు, జూలై 6వ తేదీనాడు నుండి ముప్పై డిగ్రీకి సమీపమున బ్రాజ్మీలో 184 రు గల భద్రమునందు ఒక క్రొత్త బ్రాహ్మీ ఏర్పాటుచేయబడినది. ప్రజలకు యందు మూలముగా సంతకముతో రేఖించేయుచున్నాము. దాక్టరు ఆ. లక్ష్మీ శర్మ బి. ఏ. ఎమ్. బి. సి ఎమ్ గారు అధికారమురప్ప రేఖించు రోజులందు సాయుధము 7 గంటలనుండి 8 గంటలవరకు అచ్చట నుండురు. కౌమధము బన్నియూ త్యాటలూగు ధర్మ కృప వికలించబడును.

విజయనగరపుర జాతీయోపసంఘము లా॥

1923 సెప్టెంబరు నెల జమాఖర్చుల నివేదిక

జమలు	రు. ఆ. పై.
తిలవ స్వరాజ్యనిధి	49 0 0
శ్రీ. ఆంధ్రప్రదేశ్ గాథ జయజననమ్మడు కమలా	
కాబడిన సొమ్ము వారసులకల (పంచమనిధి)	850 18 8
జంబాలకుకం బా॥ కమలా	0 4 0
ఖద్దరుకాళివారిద్ద బడులు	4 0 0
సభ్యులచందాలు	0 12 0
గతనెల నిల్వ	1 1 9
	885 15 5

ఖర్చులు

జమలు	రు. ఆ. పై.
పంచమనిధి (వారసులకల) (శ్రీ॥ నూ॥ విజయ)	
రామగారిద్ద నిల్వ	89 0 0
నూ॥ ఆనందాభి పంతులుగారిద్ద	1 2 3 1/2
శ్రీ॥ శివరామస్వామి పంతులుగారిద్ద	896 15 5 1/2
ఖద్దరుకాళి వద్ద	90 0 0
వెరసి నిల్వ ఉన్న సొమ్ము	527 1 8
ఖర్చులయిన సొమ్ము	808 12 0
గాంధీ జ్యోతిస్మోక్షన జనమాన ఖద్దరుకర తగ్గించి	
అమ్మకుటుంబము	15 0 0
విశానిల్వ	2 10 9
ప్రచారణ	5 4 0
కార్యసామము	82 8 0
వెరసి	885 15 5

సెప్టెంబరు 1923 ఖద్దరుకాళి నివేదిక

విజయనగరపుర జాతీయోపసంఘము.

జమలు	రు. ఆ. పై.
గతనెలనిల్వ	42-10-11
బట్టల అమ్మకము	105-14-8
భాగవతుల కృష్ణమూర్తిగారిద్వారా	
గాంధీజ్యోతిస్మోక్షన ఖద్దరుకాళి	15-0-0
అమ్మకుటుంబ 1 అభిమాని నిల్వ	
మొత్తము	162-9-5

ఖర్చులు

జమలు	రు. ఆ. పై.
నేతకూర్పు	68-12-8
కడుకు విశావ	27-10-8
నిడుపు విశావ	18-0-0
అద్దము కూర్పు	1-3-0
కుంభి	1-14-6
కాంగ్రెసు సంఘమునకు బడులు	4-0-0
మామిడి	28-18-6
మామిడు సీరింగుకు కూలి	1-5-0
రంగుకూలు కొన్ని	1-12-6
చిల్లరఖర్చు	0-2-0
జగదునిల్వ	14-15-0
మొత్తము	162-9-5

అంగర వరశింగరావు,
(కార్యదర్శిగాను) 2-10-23

చెన్నపురి బజారుధరలు

అక్టోబర్ 6-వ తేది శనివారము

(1) భాగ్యములు

వరిదానము కా 1-కి రు 45-0-0 మొదలు 55-0-0 వరకు	
రియ్యం బస్తాలు	మొదలు. వరకు.
మనుమల తెనాలిది ,, వ 45 గలది రు 18-0-0	18-4-4
నెలూరిది ,, డిటా ,, 15-4-0	15-8-6
డిట్టిది ,, డిటా ,, 15-8-0	15-0-6
కానులు కా. 164 బస్తా 1-కి ,, ,, 24-0-0	28-0-0

(2) పక్కు భాగ్యములు

కంకులు బస్తా 1-కి 205 రు. 12-0-0 రు 14-0-0	
నెనలు ,, డిటా ,, 11-0-0	11-4-0
నెనలు ,, డిటా ,, 11-8-0	12-0-0
మినుములు ,, డిటా ,, 12-8-0	15-8-0
తలములు ,, డిటా 164 ,, 7-8-0	7-12-0

(3) నూనె వస్తువులు

నవ్వులనూనె కా 1-కి రు 165-0-0	178-0-0
నెయ్యం వ 1-కి ,, 14-0-0	28-0-0
కొండాపురం వేరునూనెకన్న కా 18 ,, 64-0-0	63-0-0
యిరర ప్రదేశము ,, 60-0-0	62-0-0
వేరునూనె గానుగ కా 1-కి రు 187 మినునూనె 182	
అనుదము నూనె కా 1-కి రు 142-0-0	

(4) చిల్లర వస్తువులు

చాయవకుపు కా 1-కి రు 215-0-0	220-0-0
కూరపకుపు ,, రు 195-0-0	200-0-0
మిరపకాయలు (గుంటూరుది) కా 1-కి రు 90-0-0	105-0-0
గుంటూరుపాండుకట్టు నీతిమందు మునుగు 1-కి రు 40, 45	
కాళవస్త్రీ పాండుకట్టు ,, ,, 60, 65	
తెలుపు కా 1-కి రు 40-0-0	50-0-0
చింతపండు కా 1-కి రు 85-0-0	46-0-0

(5) ఇనుము

పట్టాలు రఖం కా 1-కి రు 84-0-0	85-0-0
చకరం ,, 85-0-0	88-0-0
రవుండు ,, 82-0-0	50-0-0

(6) లోహములు

మండి 100 కులంకు రు 80-0-0	82 8-0
బంగారము, కులము 1-కి రు 24-8-0	25-0-0
నవన 1-కి రు 15-0-0	
ఇత్తడి కా 1-కి రు 805-0-0	810-0-0
కాగి డిటా రు 850-0-0	855-0-0
అస్కా చెక్కర 1-కి రు 44-4-0	44-8-0

(7) రంగులు ఆలిజరైలు

ఆవుకృష్ణము 20 డిగ్రీలు రు 120-0-0	125-0-0
కొట్టికృష్ణము డిటా 120-0-0	

వెల్లింగుటన్ సిసీమా

6-10-23 శనివారము నుండి 12-10-23 తేది శుక్రవారము వరకు

శనివారము, ఆదివారములందు మాటిని 8-15 గం
ప్రపంచ మరేటను ఆకృత్యమును కలుగజేయుచున్న
ఇన్ ది-డేస్ ఆఫ్

బ ఫ లో వి ల్

అను గొప్పకాటకము ప్రకటనము.
జులై 10-వ తేది నుండి.

1, 2, 3, 4 భాగములు. మొదటిభాగములో 8 భాగములు గలవు.
గాయోట్ గ్రాఫిక్, విశేషములు కూడ చూడవచ్చును.

వాతావరణ సితి

1923-వ సం॥ అక్టోబర్ నెల 6 వ తేది శనివారము

జిల్లా ముఖ్య మార్గములు	గత 24 గంటలలో అత్యధిక వర్షము	గత 24 గంటలలో అత్యల్ప వర్షము	గత 24 గంటలలో వర్షము	వీటిని 1-వ తేదినండి వర్షము	వీటిని 1-వ తేదినండి వర్షము
గోపాలపురం	88.5	78.6	...	0.07	0.88
కోరాపుట్	...	...	...	...	...
విశాఖపట్నము	88.4	80.5	...	0.18	0.51
కాకినాడ	92.2	78.9	...	1.90	1.12
మచిలీపట్నము	94.8	78.7	...	0	0.84
గుంటూరు	...	...	...	...	...
కర్నూలు	98.0	66.4	...	0	0.88
బళ్లారి	95.8	78.5	...	0	1.05
అనంతపురం	...	...	...	...	...
కడప	94.8	78.4	...	9	1.05
నెల్లూరు	97.0	75.1	...	0.04	0.47
మద్రాసు	92.0	78.2	0.41	2.18	0.70
కడపూరు	89.6	79.0	...	1.11	0.41
కల్యాణం	...	...	...	...	...
నెలము	96.5	74.2	...	0.18	1.27
కోణాలపేట	91.0	70.4	...	0.18	0.68
తిరుచనాపల్లి	96.1	78.4	...	1.85	0.51
కాగపట్నము	92.5	78.9	...	0.05	0.68
పుదుచ్చోరు	...	...	...	...	...
మధుర	95.2	76.7	...	1.87	0.49
పాంబన్	91.0	79.6	...	0	0.87
తిరునల్వేలి	...	...	...	0.06	0.87
తిరువేంకటము	84.4	78.5	...	0.98	0.28
కొచ్చిన్	84.7	77.1	...	0.05	1.66
కాలికట్టు	85.8	77.1	...	0.19	1.67
మంగళూరు	87.2	76.1	...	0.10	1.08
తెంగుకూరు	84.0	64.8	...	0.21	1.51
హాస్సన్	...	...	...	...	...
మేర్ కార	78.0	62.6	...	0.82	1.47
రైచూరు	...	...	...	...	...
హైదరాబాద్	...	...	...	...	...
కాకానూరు	...	...	...	...	...
రత్నగిరి	...	...	...	...	...
కొంకణి	...	...	...	...	...
హైదరాబాద్	...	...	...	...	...
కొడెకనూరు	58.0	51.1	...	1.69	0.27
ఉదకమండలము	...	...	...	...	...

సర్కారులు:— మచిలీపట్నమున ఆకాశము నిర్భయముగ
వర్షిస్తోంది. కిక్కిన చోటులందు ఒక మోటుగ వర్షము పట్టినది.
మచిలీపట్నములో అర్ధగ్రామీణ చాలకట్టక. గోపాలపురములో ఎ
క్కువ. మచిలీపట్నములో పగటివేడిమి 8 1/2, విశాఖపట్నములో
రాత్రివేడిమి 8 1/2 డిగ్రీలు ఎక్కువ.

దక్క:— బళ్లారిలో ఆకాశము మేఘావృతమై యున్నది
కిక్కినచోట్ల నిప్పులముగ వర్షిస్తోంది. అర్ధగ్రామీణ కట్టక. బళ్లారిలో
4.2 డిగ్రీలు పగటివేడిమి ఎక్కువ. కర్నూలులో రాత్రివేడిమి
6.7 డిగ్రీలు కట్టక.

కర్నాటకము:— మద్రాసులో ఉరుములు ఉరిమెను
0.41 అంగుళాలు వానవరిమెను. మేఘములు మంచునున్నవి,
నెల్లూరులో అర్ధగ్రామీణ కట్టక ఇవట పగటివేడిమి 8.8 డిగ్రీలు ఎ
క్కువ. కడపూరులో రాత్రివేడిమి 8.1 డిగ్రీలు ఎక్కువ.

కాశ్మీర దక్షిణతూర్పు భాగములందు వాతావరణము
అస్థిరముగ నున్నది.

ఎస్. ఆర్. సామ్రాట్,

వాతావరణ శాస్త్రజ్ఞుడు.

ఆరోగ్య మే ఐశ్వర్యము

ఆరోగ్యభాగ్యమును గోరువా రందరు మాకుతో
తెలుప ప్రార్థితులు. గుహ ఆయుర్వేద ఫార్మసీ,
తెలంగాణపేట నెంబరు 1266, మద్రాసు.

2-వ నమూనా.

శాసన నిర్మాణ సభ

చిత్తూరుజిల్లా మహమ్మదీయేతర ఎన్నికదారుల సమూహము

ఎన్నికకు అభ్యర్థులయొక్క కడపటి జాబితా.

వరుస నెంబరు	అభ్యర్థి పేరు.	అభ్యర్థి చిరునామా.
1	నారాయణసామి రెడ్డి మొగిలిరెడ్డిగారు	కొండవాడగ్రామం చంద్రగిరిపేట్టు
2	పార్థసారథి అయ్యంగార్ కొమాండూర్	వక్కేలు చిత్తూరు
3	మూనుసామినాయుడు బి	హైకోర్టువెక్కేలు తాలూకా కచ్చేరీపేట్టు చిత్తూరు
4	రామలింగారెడ్డి కట్టమంచి	మేరిబంగళా చిత్తూరు

పరిగ్రాహి అదేను: "ఇంద్ర సింహ" పెద్దాపురం

ఆర్. వేంకటేశ్వర అన్వే కంపెనీ, ఆనంద ముద్రణాలయము లాన్ స్కేర్ మద్రాస్.

యూనిక్ అన్యాయరన్య కంపెనీ లిమిటెడ్

హెడ్ ఆఫీసు:—2 & 3 లాల్ బజారువీధి, కలకత్తా

978 ఉత్తర మద్రాసు రాజధానికి బ్రాంచి ఆఫీసు:—మచిలీపట్టణము.
 దక్షిణ మద్రాసు రాజధానికి బ్రాంచి ఆఫీసు:—20 సుంకురామశెట్టివీధి, బార్జి టౌన్, మద్రాసు.
 వి. కుప్పస్వామి అయ్యర్, అర్ధనై జిగు ఇయ్యప్పెయ్యర్, మద్రాసు.
 స్వార్థిత్వాగముగల బోర్డు ఆఫ్ డైరెక్టరులచే నిర్వహింపబడి, ఎక్కువ లాభములను పొందుచున్న హిందూదేశీయ
 భీమాకంపెనీ యిది యొక్కటియే. ఆంగ్లము వాటాదారులుగా నుండుటచే వారికి వంచి పలుకుబడి గలదు.
 ఇతర భీమా కంపెనీలకంటె విక్సిరి త్వరగా ఆయావోట్లలో నుండు డైరెక్టరులచే భీమామొత్తము సకాలమున
 చెల్లింపబడును. ఈ భీమాకంపెనీయొక్క చెల్లింపవలసిన వాయిదా మొత్తములు, హిందూదేశీయులలో పనిచేయుచున్న యితర
 అన్ని కంపెనీల వాయిదా మొత్తములకన్న చాల తరుగుగా నుండును. కడపటి సంవత్సరము లెఖనుగరించి కార్యదర్శి గారుయిట్లు
 తెలిపియున్నారు.
 అనేకులు ఈ కంపెనీలో భీమాచేపికొని యున్నారు. దత్తమండలములలోను చిత్తూరు జిల్లాలోను, మద్రాసు పట్టణము
 నందును, ఆంధ్రదేశమునందు అంతటను జిల్లా, లోకల్ ఏజెంట్లు కావలెను.
 భీమా చేయించుకొనుటకు యిష్టము గలవారును, ఏజెంట్లును ఈదిగువ విలాసమునకు వ్రాయవలెను.
 డాక్టరు బి. పట్టాభిసేతారామయ్య గారు, బి. ఏ. ఎం. బి. సి. ఎం. లోకల్ డైరెక్టరు, మచిలీపట్టణము.
 శే. క.

ఎమ్. విశ్వల రావు నాయుడుగారు దక్షిణహిందూదేశమునకు కార్యదర్శి, కాంపు గవర్నర్ పేట, బెజవాడ

మా కా తా దారు ల కు

తృప్తిని కలిగించుటయే మా ముఖ్య ఉద్దేశము

ప్రాలు, బిడ్డలు ధరించు కంఠహారములు పురుషులు
 చేతియందు ధరించు గొలుసులు, గడ్డియారముతో ధరించు
 గొలుసులు, మొదలగు వాటికి కావలసిన పెండ్లెంట్లు,
 సాదారణమలోను, పోకరువని చేసినవి, క్రతిములుగిరివి
 నూనెదల అమృతమునకు సిద్ధముగానున్నవి.
 సీమ పెండికి, సవరము బంగారుకు పూచీ యివ్వబడును.

ధర గ.ప. 5.0-0, 1842 (4)

1 1/2-2 సవరములో కయారమున, మంజూరి మార్తకు, గ.ప. 10.0-0
 ఉమ్మడి రామయ్యశెట్టి, గురుస్వామి శెట్టి కంపెనీ,
 25, వైశాలిబాదుగోడ, మద్రాసు.

వెంట్రికలే ఆందము?

రా లి పో కుండు, జాగ్రత్త!

వెంట్రికలు దుష్ప్రసారో ఊడిరాకమునుపే త్వరపడును.
 ఊడినవచ్చుట మొదలు పెట్టినయెడల వెంట్రికలుపాడైపోవును.
 అంతవరకు రాసీయవద్దు

నేడే

కమినీయానూనెను

వాడుట మొదలు పెట్టుడు

(ఇది రిజిస్టరు చేయబడినది.)

వెంట్రికల కట్టి రాకమున్నను, కిలో మౌండ్ల హాప్సును, యిది రివ్యోనధము
 వెంట్రికలు బిట్టుట గాని, గడువుగ గాని యిండ్లను
 మీ వెంట్రికలు మరల యొప్పుటి మెర్మదనమును గర్భి కట్టుకలె నుండి మెర్మ
 యు నుండును.

ఈ రోజుననే మీని పరీక్షించి చూడును
 వెంట్రికలు యెట్లుబిట్టుకొనునో కనికెట్టును
 కామినీయా కుమినీను విన్ను కడోర్కెప్పుడొనిక జేయును.
 కల బుడ్డి 1.5 లీ. ధూపాయ వి. ఓ. చార్జీలు క్రత్యేకము.
 అన్ని వోట్లలోను ఈ కింద లెఖనుబడిన క్రకారము వికయించబడుచున్నది.

మీకు సువాసన ద్రవ్యము, లేక అత్తరు కావలసినపుడు
 “ఓప్టో డిల్ బహారు”కు వ్రాయును.
 ఇది రిజిస్టరు చేయబడినది అగ్నియ్యక్తిమైన గుణముగలది.

కొమ్మ బుడ్డి 1.5 ధర గ.ప. 2.0-0
 (కామ బుడ్డి 1.5 ధర గ.ప. 0.12-0
 (కామ బుడ్డి 1.5 ధర గ.ప. 0.8-0

కొమ్మ చుక్కలు చేతిరుమాలయందు చల్లిన మిక్కిలి
 మనోహరమైన పాసన చుట్టు క్రక్కల వ్యాపించును

ఇది వందు అమ్మకారకరికదనము, నరకు అమ్మకారకరికదనము చా దొరుకును. శేకున్ను,
 నాలు యేజెంట్లు:— ఆంగ్లోయిండియన్ డ్రగ్గు అండు కెమికలు కంపెనీ,
 155 జామూమశీదు, బొంబాయి.

School Stationery.

100 పేజీలగుల చటాలియోక్ నోటుపుస్తకము దడగ	8 0
120 " " " " " "	11 0
160 " " " " " "	14 0
40,60,80,120 పేజీలగుల ఎన్నరునైజు నోటుపుస్తకములు, డ్రాయింగ్ నోటుపుస్తకములు, చాక్ ఫీసులు, క్రామాద్ర చాలా తక్కువ ధరకు దొరుకును.	

గిరిబరన్, కిగువలికే-ణి, మద్రాస్

పాలసుగంధ లేహ్యము

ఇది రక్తిగుడ్డి, క్షేమమునది సువాసనములు, సువాసనలు, మచ్చలు, చర్మరోగములు, కీళ్లనొప్పులు, మొదలగు వాటిని ఖండించును. 4 డ్రెస్లిల చాలాను.
 20 రు॥ డ్రెస్లి 1-4-0 వి. పి. 0-8-0
 కూమ్మాండ లేహ్యము.
 అత్తువ్లము, నిక్కాక, కాట్టుతిక, మలబద్ధము, కడుపులో మంట, మొదలగు వాటిని హరించును.
 చాలాను. 20 రు॥ డ్రెస్లి 1-4-0 2 డ॥ వి. పి. 0-8-0.
 పి. శి. ఏ. అండుకో, ఆయుర్వేదసమాజం,
 (3851-4) పెంజేపి—మెలూరుజిల్లా.

చెముడు కురి

అమోఘమైనమందు

కుదరనిచోపిసాముత్తిరు
 గయిచ్చెదమనిష్టాంశప్రైవిరా
 రునామావ్రాసిపంపబడును.
 బుడ్డికి రు4-0-0.వి.పి.బుట్టులవేరు
డాక్టర్ రత్నం బ్రదర్స్,
 9 మెడికల్ హాల్,
 మాతుటేరు, కృష్ణా జిల్లా

తేలుకాటునకు ఔషధము

ఈ ఔషధము నువ్వయో
 గించినరక్షణకే విషమును
 తినివేసి, బాధను పోగొట్టును.
 బుడ్డి 1-8 ధర గ.ప. 0-8-0.
 1-8 బుడ్డనరట్ట
 పోస్తుభుర్పు 0-8-0
 రు4 లు అద్యాప్యగా
 కంపెనీ 25 కడపలబుడ్డు
 తపాలాచార్జీ లేకనే కంక
 బడును.

RAJVAID SRI BAMANDASJI
KAVIRAJ
 152 Harrison Road
 Calcutta.

మనదేశపుదురవస్థ

గమనింపుడు గమనింపుడు
 తల్లిపాలుత్రాగు పిల్లలకంటె పోతపాలుత్రాగు పిల్లల చరణము
 15 రేట్లు అధికముగ నున్నట్లు ఆ చార్జరు ముక్కుగాడుకటించి
 యున్నారు, గనుక పోలిక్కు మొదలగు కృత్రిమ ఆహారముల నిర్మోగ
 ఆయుర్వేదభూషణ నోరి రామశాస్త్రివారి

క్షీరవధాని

తల్లుల కిచ్చిన యడల్లు
 చనుబాలు అద్భుతముగ గలుగును.
 మీ గుణ భృత్యాశ్చర్యము. అతికయోక్తి కాదు.
 రాత్రినించిన పుదయమునకే గుణ విచ్చినవార లనేకులుగలరు.
 బుడ్డి 1.5 రు రు 1-8-0. వి. పి. సహా రు 2.0-0.
 ఆయుర్వేదసమాజం, బెజవాడ.

అమృతాంజనము

చక్క-నిడబ్బితో సహా సీసా 1-కి రూ 0-10-0; డజన్ 1-కి రూ 6-4-0. ప్రతియింట నుండవగినది.

దంత చూర్ణము

పండ్ల పోటుకు తిపులకు మంచిపాడుము.

అనేకులవల్ల ప్రతిరోజు వాడబడుచున్నది.

చక్క-ని డబ్బీ 1-కి 0-2-0; డజన్ 1-కి 1-4-0.

మోహిని తైలము

శ్రీ పురుషులకు వాడుటకు యోగ్యమైనది.

మొదడునకు, కంటికి చూడ నిచ్చి, ముందరుల మోహలాభము

లకు ప్రావణ్య మురులను తెంచును.

మలములు ౫ల సీసా 1-కి అబాటు 0-12-0 మాత్రము.

తామర తైలము

తామర, తిల, దురద మొదలగువాటికి మంచిమందు

తాళ మందిమందుతో కయ్యారచేయబడి ప్రఖ్యాతిగాంచింది.

వేలకు వేలు డబ్బాలు విక్రయము. వెల 0-6-0

అమృతాంజనము డిపో, 6, తంబుశెట్టి వీధి, మదరాసు లేక 109 ఫ్రేరి రోడ్డు, బొంబాయి.

వాణిముద్రాక్షరశాల, బెజవాడ.

అచ్చు బెండుపనులు, రబ్బరుపాంపులు, నీళ్లు, రాగి, బంగారము, వెండిసామా
నులపై చెక్కుట, బ్లాకులుచేయుట, స్టేషనరీ సామానులు. (609)

ఎంగ్లేవింగు

హనుమాన్ సబ్బు

మిక్కిలి మేలైనది!

ఎల్లప్పుడు వ్రవయోగింపుడు!!

ఎస్. రంగనాథం శెట్టి అండు బ్రదర్, 12-బందరువీధి, మదరాసు.

172

అమృతేదాశ్రమము

మాట నిర్దిష్టముగ తయారుచేయబడిన కాశ్రియ ఔషధములు అనుభూయోగములను చేయు నప్పుక మైన గొప్ప ఆయుర్వేద ఔషధము.

అశోకవట్టి రుతుకూలము (మట్టుకట్టుకొప్పులను) బోగొట్టును రుతురక్తమును బారిచేయును. శీత రక్తమును మలమును శాశ్వతము చేయును. వెల రూ. 0-14-0

రక్తశోధక సహమేహములచేతను, రసావధములచేతను, యింక ఆశోక ములచేతను (అనగా) మురుపులు, చీడ, తామర మేహపొడలు మొదలగునవి చెడిపోయినరక్తమును శుభ్రమునుటయందు ప్రసిద్ధిపొందినది. వెల రూ. 0-14-0.

మాతులుంగర సాయణము గర్భిణీ శ్రీలకు అనేక కాశములచే గంభీరము వాంతులు మొదలగునవి పోవును. బలహీనమును బోగొట్టును. గర్భాశయమునకు బలము గలుగ చేయును. అధిక ప్రయాసచే ప్రసవిం చెడు శ్రీలు భాదతెలియక ముగియుగ ప్రసవిం చెరు. వెల బుడ్డి 1-కి రూ. 1-12-0

సుఖవిరేచనవట్టి దానిచే చెడిపోయినరక్తమును శుభ్రమునుటయందు ప్రసిద్ధిపొందినది. వెల రూ. 0-14-0.

వృశ్చికదంశనివారణి తేలుకొట్టినకొట వీసి రుద్దియెడల 5 ములలో నీ కాథయనునది తగుండచేర వెల బుడ్డి 1-కి రూ. 0-10-0

హెడ్ ఆఫీసు:— ఆయుర్వేదాశ్రమము 41 ఆచారప్పన్ వీధి, జి. టి. మదరాసు.

మా ఔషధములు ఈ దిగువ తెలుపబడిన వారివద్ద కూడ దొరుకును.

- (1) మెసర్స్ డార్విన్ అండు కో, లైన్ బజారువీసి.
- (2) మెసర్స్ ఎ. రంగయ్య శెట్టి అండు కో, 293, ఎస్.ఎస్. రోడ్ మదరాసు.
- (3) స్వాస్థ్యపార్వతి, పెద్దవీధి, తిరువల్లికేణి, మదరాసు.

The Madras Ayurvedic Pharmacy, Ltd.

Authorised Capital—Rs. 2,00,000.

Subscribed Capital—Rs. 1,50,000.

NO PARTY

WHETHER one is a co-operator or a non-co-operator, a liberal or a conservative, a swarajist or a congress man, a brahmin or a non-brahmin, an official or a politician, a moderate or an extremist they have but one opinion, and perfectly agree on one subject.

NO SPLIT

They may have a hundred differences, a hundred opinions, a hundred programmes,—they may speak from a hundred platforms, they may be inside the council, or they may be out; it makes no difference on this matter. They are all one, and have but one voice,—they are all unanimous in their verdict on the value of

No Division

"SIDDHA KALPA MAKARADHWAJA"

as a great remedy for all diseases—small and great.

SIDDHA KALPA MAKARADHWAJA is a great pacifist. It brings new life to the people, and gives them new hope, and broadens their outlook on life. In that healthy frame of mind there is no room for worry, distrust, ill-feeling, anger and other qualities. Here is Siddha Kalpa Makaradhwaja's value as a healer of differences in and out. It equally benefits all classes of people—party or no party, suffering or healthy.

The Veteran Politician
AND
Staunch Congressman,
Sri Jot C. VIJARAGHAV/ CHARIAR,
President of the Indian National
Congress, Nagapur, 1920 says:—

"I was intending for over a year to visit the Madras Ayurvedic Pharmacy, Ltd., and have had the pleasure of doing so to-day. Everything is neat and inviting. But what struck me most is the testimony of the high value of the Medicines, especially "SIDDHA KALPA MAKARADHWAJA" from persons who used them, and that in language and spirit perfectly genuine. I congratulate the Managing Director and Senior Physician, Ayurveda Ratna Pandit, Dr. N. V. Sriramachari Ph. D. Sc.,"

MADRAS. } (Sd) C. Vijaraghavachariar
18th April, 23.

Rao Bahadur
Sjt. R. VIRARAGHA AIYANGAR.
Chief Justice,
High Court of Travancore, says:—

"I have been desiring for sometime to pay a visit to the Madras Ayurvedic Pharmacy, Ltd., conducted by Dr. N. V. Sri Ramachari Ph. D. Sc., whose medicine "SIDDHA KALPA MAKARADHWAJA" pills have been highly praised for their efficacy and have obtained vast circulation in the country. I visited the Pharmacy to-day and had great pleasure in saying that what I observed simply justifies the high praise bestowed upon them and the vast circulation they have obtained. The promptitude with which orders are attended to and advice given to the patients who came to the doctor especially noteworthy, I with Dr. N. V. Sri Ramachari all success."

MADRAS. } (Sd) R. Viraraghava Aiyangar
14th May, 23.

The Great Desabandhu and
Staunch Swarajist,
Sri Jot C. R. DAS,
President of the Indian National
Congress, Gaya, 1922, says:—

"It has given me great pleasure to accept the invitation of Ayurveda Ratna Pandit, Dr. N. V. Sriramachari, Ph. D. Sc., to visit the Madras Ayurvedic Pharmacy, Limited, of which he is the Managing Director. I have had the pleasure of noting from the very large number of testimonials and communications received by him of the excellent results achieved by the use of the medicines of this Pharmacy, particularly the "Siddha Kalpa Makaradhwaja," on the part of many people in several provinces of India, European and Indian, Parsi and Christian, professional Medical men and laymen alike. It is unnecessary for me to reiterate my faith in the value and efficacy of the ancient and valuable Ayurvedic system of medicine of this land whose resuscitation through the efforts of gentlemen like Dr. N. V. Ramachari is but one sign of the great National regeneration and revival that we are now passing through. I trust that this institution will flourish and be a means of great help to suffering humanity in the land."

31st May, 1923. } (Sd) C. R. DAS.
MADRAS.

**Siddha
KALPA
Makaradh-
waja
Great Healer**

**f Physical,
Mental and
Other Ills**

Price:—Rs. 10 per
Phial of 60 Pills.

Siddha Kalpa Makaradhwaja is the greatest all-round remedy of the times. By its universal application and its unfailing cure it has obtained the foremost place in the ranks of effective medicines. It is prepared from ancient Ayurvedic formulæ in accordance with modern principles of Western Medical Science, under the direct personal supervision and guidance of

Our Senior Physician and Managing Director, Ayurveda Ratna Pandit
Dr. N. V. SRIRAMACHARLU, Ph. D. Sc.

Some of the most valuable ingredients, such as Gold, Mukta, Praval, Louba, etc., and indigenous herbs enter into the composition of S. K. M. Their preventive and curative principles are conserved and presented in this remedy. They act on the human system thoroughly, efficiently and perfectly and drive away all impurities from the blood which is the basis for perfect health. Thousands from all parts of India, Burma and Ceylon have experienced the energising, revivifying effects of this medicine, and thousands have expressed their gratefulness to it.

"SIDDHA KALPA MAKARADHWAJA" CURES

Acidity	Diarrhoea	Hysteria	Neuralgia
Amenorrhoea	Dysmenorrhoea	Impotency	Paralysis
Anæmia	Dyspepsia	Leprosy	Rheumatism
Asthma	Eczema	Leucorrhoea	Spermatorrhoea
Bronchitis	Epilepsy	Melancholia	Syphilis
Consumption	Gleet	Menorrhoea	Venereals
Diabetes	Gonorrhoea	Neurasthenia	etc.

Begin to Get Well To-day by using **SIDDHA KALPA MAKARADHWAJA**.

The Madras Ayurvedic Pharmacy, Ltd.,
4, Govindappa Naick Street, George Town, MADRAS

Phone: 1034

Post Box No. 151.

Telegrams "KALPAM"